

KURTULUŞ

KURTULUŞ

TANRI'NİN BÜYÜK PLANININ ZAFERİ

DERKE P. BERGSMA

VIA
CHRISTUS
YAYINLARI

VIA CHRISTUS YAYINLARI

Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
No 81/87, Topkapı, İstanbul, Türkiye
<https://viachristus.com>
yayinlar@viachristus.com

Kurtuluş

Yazar: Derke P. Bergsma

Özgün adı: Redemption: The Triumph of God's Great Plan

Türkçesi © 2017 Via Christus Yayınları. Telif hakkı sahibinin izniyle basılmıştır. Her türlü hakkı saklıdır.
Orijinali © 1989 Redeemer Books. Telif hakkı sahiplerinin yazılı izni olmadan bu yayının her hangi bir biçimde basılıp çoğaltılması yasaktır.

Originally published in the U.S.A., © 1989 Redeemer Books. Turkish edition © 2017 by Via Christus Publications; translated and printed by permission. All rights reserved.

ISBN: 978-605-66445-8-0

E-kitap: 978-605-66445-9-7

Sertifika No: 16231

Sürüm: kurtulus@1.basim-2-gdd59724*

URL: <https://yayinlar.viachristus.com/kurtulus>

Çeviri: Zekeriya Bulut Yaşar

Çeviri Editörü: Çağlar Aydınoğlu

Düzeltili: Nurettin Oğuz Alhan

Düzeltili: Ferah Yagnaliyeva

Düzeltili: Fikret Böcek

Dizgi: Caleb MacLennan

Bu kitapta kullanılan tüm Kutsal Kitap ayetleri, aksi belirtmedikçe, Kutsal Kitap Türkçe Yeni Çeviri'den alınmıştır. Kutsal Kitap © The Bible Society in Turkey (Kitap-ı Mukaddes Şirketi), The Translation Trust (Yeni Yaşam Yayınları), 2001, 2008. Tüm yayın hakları Kitabı Mukaddes Şirketi'yle Yeni Yaşam Yayınları'na aittir ve izin ile kullanılmıştır.

Dağıtım: Bu PDF yerel kiliselerin kullanabilmeleri için çift yönlü basıma uygun bir şekilde hazırlanmıştır ve Via Christus Hizmetleri'nin internet sitesinde ücretsiz yayımlanmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Giriş	13
Kutsal Kitap'ı Nasıl Çalışmalıyız?	
1. Kutsal Kitapsal Vahyin Yapısı	17
Kutsal Kitap Tarihindeki Başlıca Olaylar	
Vahiysel Dönemlerin Tarihlendirilmeleri	
İnsanlar Aracılığıyla Gerçekleştirilen Tanrısal Plan	
2. Kutsal Kitap'ın Vahiysel Doğası	25
Kavramları Tanımlayalım	
Vahyin Her Şeyi Kapsayan Yapısı	
Tanrı'nın Kendisini Sözüyle Açıklaması	
Kutsal Kitap ve Vahiy	
Vahiy Kavramını Gözden Geçirelim	
Kutsal Kitapsal Vahyin Benzersizliği	
3. Kutsal Kitapsal Vahyin Adem Dönemi	33
Yaratılış Öyküsünün Esasları	
Kurtuluş-öncesi Vahiy	
Kurtuluş Vahiy	
Düşüş'ün Sonuçları	
Sonuç	
4. Kutsal Kitapsal Vahyin Nuh Dönemi	43
Nuh ile Yapılan Antlaşma	
Tufan'ın Kapsamı	
Diğer Tufan Kayıtları	
Babil Kulesi	
5. Kutsal Kitapsal Vahyin İbrahim Dönemi	51
İbrahim'in Çağrısı	
Tanrı'nın Planının Önüne Geçmek	
Dostlar Arasında Antlaşma	
Sünnet: Bağlılık Sakramenti	
Vaat Edilen Çocuk Doğar	
Dönemin Özeti: İbrahim Dönemi	
6. Kutsal Kitapsal Vahyin Musa Dönemi	61
Kutsal Kitapsal Vahyin Devamlılığı	
Mısırdan Çıkış: Tanrı'ya Hizmet İçin Ayrılmak	
Tanrı'nın Gücünün ve Lütfunun Sergilenmesi	
Fısh: Kurtuluş Sakramenti	
Tanrı Halkı İçin Yaşam Yasası	
Şabat: Kutsal Modelin Yansıması	

Tarihsel Özet: Musa Dönemi	
7. Kutsal Kitapsal Vahyin Peygamberler Dönemi	73
Tarihsel Özet: Peygamberler Dönemi	
Peygamberler: Tanrı'nın Krallığının Bekçileri	
Peygamberlerin Mesajı	
Sürgünden Mesih'e	
Sonuç: Peygamberler Dönemi	
8. Kutsal Kitapsal Vahyin Elçiler Dönemi	89
Mesih Kutsal Yazılar'ı Tamamlar	
Mesih Eski Antlaşma Vaatlerini Yerine Getirmiştir	
Ayet Referans İndeksi	107

*Bu kitap çocuklarım
Deborah, Derk, Diann ve Danette'e
adanmıştır.*

ÖNSÖZ

Bu kitabın yazılma amacı, Kutsal Kitap'ın tutarlılık ve birlik içinde sunduğu mesajı açıklama isteğinden doğmuştur. Samimi Hristiyanlar ve Kutsal Kitap öğrencileri Kitap'ın farklı bölümlerini büyük ölçüde biliyorlar. Yaratılış, Tufan, Çıkış, Davut ve Golyat, aslan kuyusundaki Daniel, Mesih'in doğumu, meselleri, mucizeleri ve daha bir çok şey. Fakat Kutsal Yazılar'ın esas önemli noktası, bütün bu yazıların örüntüsü olan ana tema birçok Kutsal Kitap okuyucusunun gözünden kaçıyor. Birçokları için Eski ve Yeni Antlaşmalar arasındaki ilişki belirsizdir. Kutsal Kitap konferanslarından ve kilise toplantılarından sonra benden Kutsal Kitap'ın birleştiriciliği ile ilgili kaynak isteyen çok olmuştur. Umarım bu kitap, önemli olan bu boşluğu doldurur.

Bu çalışmanın amacı Kutsal Kitap'ın önemli bölümlerini, Tanrı'nın dünyayı kurtarmadaki kararlılığı ve büyük planı ile ilişkisi bağlamında incelemektir. Bütün Kutsal Yazılar'ı birleştiren, odak noktası olan İsa Mesih'in gelişidir. Yaratılış'tan Vahiy'e doğru ilerleyen süreçte Tanrı'nın kayıp dünya için olan sevgisi ve O'nu kurtarma kararlılığı açıklanır. Bu plan, tarihsel kısımlarla da bölünmüş Kutsal Kitapsal dönemler boyunca işlemiştir. Bu dönemler birbirlerinden bağımsız değildir ve hepsi de İsa Mesih'in hayatı, ölümü ve dirilişiyle sonuçlanan aynı öykünün parçalarıdır. Dolayısıyla Kutsal Yazılar üzerine yapılan hiçbir çalışma bundan bağımsız olarak ele alınamaz.

Bu tür bir eser hiçbir zaman kendi başına bağımsız bir ürün olmaz. Burada kullanılan bütün kaynakları belirtmek mümkün değildir. Zira pek çoğu yıllar içinde, ders materyalleri veya öğrenciler için çalışma kağıtları hazırlarken kayboldu. Ancak Geerhardus Vos'un ve özellikle onun *Biblical Theology (Tarihsel-Yazınsal Teoloji)* kitabının şekillendirici bir etkisi olduğunu söyleyebilirim. Hiçbir teoloji yazarı beni onun kadar etkilememiştir. Konuyla ilgilenen öğrencilerin Vos'un çalışmalarını okumasını tavsiye ederim. Onun çalışmaları, Kutsal Kitap teolojisi bakımından bu kitaptan çok daha kapsamlıdır. Ancak her iki çalışmanın da ortak noktası Kutsal Kitap'ın mesajının tarihsel bütünlüğü içerisinde verilmesidir. Eğer bu kitap Kutsal Kitap teolojisine Geerhardus Vos'un çalışmalarına yönelik bir ilgi oluşmasına sebep olursa, mutlu olurum. Bu kitap Kutsal Yazılara olan ilgiyi arttırırsa amacıma ulaşmış olacağım.

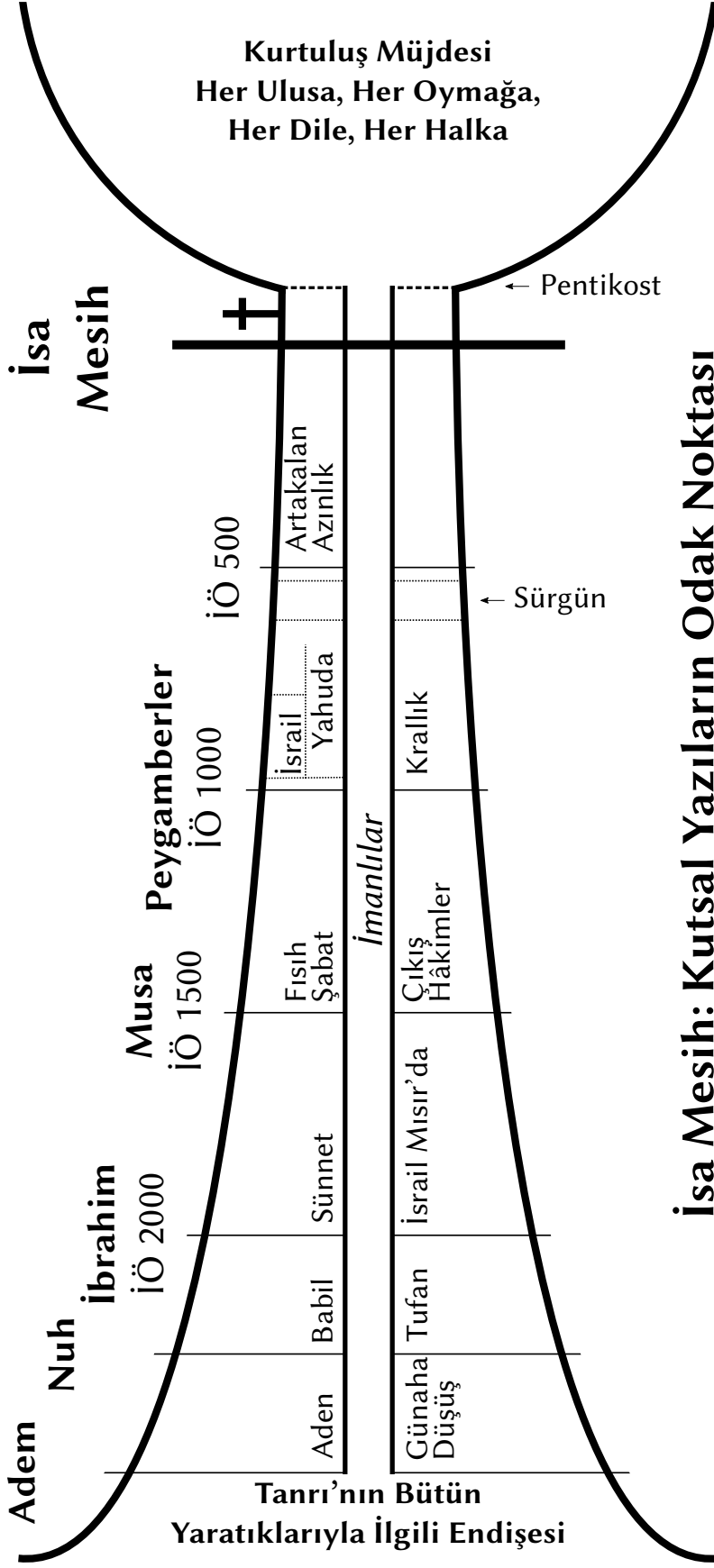
Her bölümün başında yer alan grafikler ise bölümün içerdiği tarihsel kısımları ve bunların kurtuluş tarihindeki yerini gözümüzde daha iyi canlandırabilmemiz için konulmuştur. Bu şekilde, Tanrı'nın planının tarihsel süreçteki ilerleyişini görebilir ve vahiyssel dönemler arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabiliriz.

Her konuyla ilgili Kutsal Yazılar'ı okumanızı tavsiye ederim. Eğer konudan önce o konuyla ilgili Kutsal Yazılar okunursa, okuyucu için daha faydalı olacaktır. Kutsal Kitap, Hristiyanlık ile ilgili algılarımızın temel kaynağı ve sorunlarımızın çözümünde tek otorite olmalıdır.

Çalışma grupları da bu kitabı hem ihtiyaçlarına göre adapte edebilir hem de kitapta yer alan Kutsal Kitap pasajlarını genişletilmiş bir çalışma için ders materyali olarak kullanabilirler. Ayrıca her bölümün sonunda konuyla ilgili tartışma soruları da bulunmaktadır.

Taslakların düzenlenmesindeki yardımlarından dolayı Nora Gardner ve Elaine Mammelaar'a ve her bölümün başındaki grafiklerin tasarlanmasında emeği geçen John Sale'a içten teşekkürler. Kutsal Kitapsal tarih üzerinde ders verdiğim konferanslara ve toplantılara katılan birçoklarının ve özellikle de karım Doris'in teşviklerini de anmadan geçemeyeceğim.

Umarım bu çalışma sayesinde daha çok insan Tanrı'nın kutsamasını kazanır.

KUTSAL KİTAP'I NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

Kutsal Kitap çalışması İsa Mesih'in, O'nun yaşamının, ölümünün ve dirilişinin Kutsal Yazılar'ın anlaşılmasının anahtarı olduğu kabul edilerek yapılmalıdır. Tanrı'nın kurtaran sevgisi Mesih'te ilan edilmiştir; ki bu tanıklık Kutsal Kitap açıklamasının temelidir. Kısaca Kutsal Kitap, dünyayı çok seven ve onu Oğlu aracılığıyla kurtarmaya karar veren Tanrı'yı anlatır. Bizler Tanrı'nın gücünü ve büyüklüğünü çevremizdeki doğaya bakarak da görebiliriz; çünkü onu yaratan Tanrı'dır ve yüceliği onda sergilenmektedir. Ancak Tanrı'nın lütfu, O'nun düşmüş dünyaya gösterdiği kurtaran merhameti, bize yalnızca Kutsal Yazılar'da açıklanmıştır. Aslında doğada açıklanan Tanrı bilgisini anlamak için Kutsal Yazılar'ın Mesih'i'nde açıklanan Tanrı bilgisini anlamak şarttır.

Bu kitabın amacı, Kutsal Kitap'ın mesajını baştan sona İsa Mesih odaklı bir şekilde vermektir. Bu tutum genellikle Tarihsel-Yazınsal Teoloji olarak bilinir. Buna vahiyse kayıttan çıkan şemayı keşfetmeyi amaçlayan tematik Kutsal Kitap çalışması da denilebilir. Mesih merkezli bir şekilde ve Kutsal Kitap'ın genel mesajına bağlı kalarak Tanrı, kendisini açıkladığı tarihsel olaylara büyük önem gösterir ve Kutsal Kitap'taki herhangi bir mesajı, genel mesaj ışığında açıklamayı hedefler. Başka bir deyişle, Kutsal Kitap'taki her bir mesajı Tanrı'nın dünyayı Oğlu aracılığıyla kurtarma planı çerçevesinde anlamaya çalışmaktır.

Bu çalışma, Tanrı'yı ve O'nun isteğini bilmekle ilgili varsayımsal bazı fikirler üzerine kurulmuştur. Bu fikirler, aşağıdaki dört maddede sıralanmıştır:

1. Tanrı'nın Kendisiyle ve iradesiyle ilgili vahyi *kutsal bir kelim ve eylem* vahyidir. Yani Tanrı, kendisini hem söyledikleriyle hem de yaptıklarıyla açıklamıştır. Kutsal Kitap, insanoğlunu kurtarma amacını hem söyledikleriyle hem de yaptıklarıyla gerçekleştiren Tanrı'nın kendisini açıklamasıdır. Bu yüzden de muhatabı olduğu insanların itaatini talep eder. Dinlemeliyiz. Kendi düşüncelerimize veya toplumun isteğine göre uyarlayamayız.
2. Kutsal Kitap *tarihsel vahiydir*. Tanrı'nın sözüyle ve eylemleriyle kendisini açıklama ifadesi öncelikle somut tarihsel olaylarda bulunmaktadır. Kutsal Kitap'taki farklı metinleri yorumlayabilmek için bazı tarihsel şartları anlamak gerekir.
3. Kutsal Kitap *kurtuluş* tarihini anlatır. Kutsal Yazılar Tanrı'nın dünyayı kurtarma amacının açıklanmasıdır. Odak noktası budur. Tanrı'nın ne yapmaya karar verdiği ve bunu kaybolmuş dünyayı kurtararak nasıl gerçekleştirdiğini açıklar. Tanrı'nın bir halkı kendisiyle paydaşlığa çağırarak kurtarma amacını açıklama sürecinde bir çok

ahlaksal uyarı olsa da, Kutsal Kitap ahlaksal öğütler için başvurulacak bir kaynak değildir.

4. Kutsal Kitap *kademeli olarak ilerleyen* kurtuluşun tarihsel bildirisi. Kurtuluş bir defada gerçekleşmez, aksine öngörü ve vaatten gerçekleşmeye ve tamamlanmaya, üstü örtülüden açığa, tomurcuktan tam yetişmiş çiçeğe doğru ilerler. Bununla birlikte tüm bu gelişim süreci boyunca sadece tek bir tema vardır: Tanrı'nın dünyayı kurtarma planı.

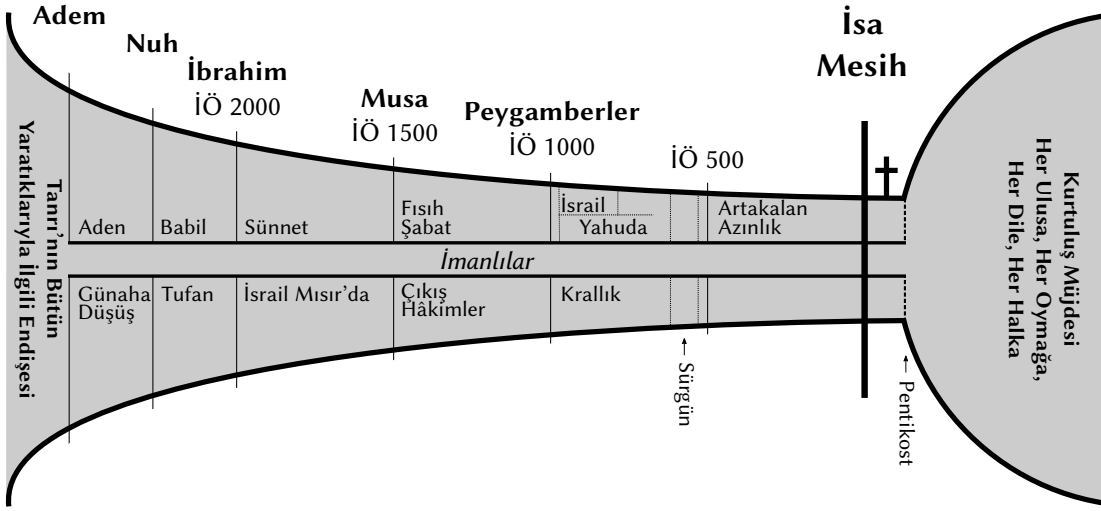
Tarihsel-Yazınsal Teoloji kavramının kullanılması, teolojimiz için Kutsal Kitap'ın açıklama düzenini takip ettiğimizi vurgulamaktadır. Aynı biyolojinin (Grekçe: *βίος*, *bios*) canlı bilimi ve sosyolojinin (Latince: *socius*) insan ilişkileri bilimi olması gibi teoloji de (Grekçe: *θεός*, *theos* ve *λόγος*, *logos*) Tanrı bilgisi veya çalışması demektir. Ancak Tanrı ile bitkilerle çalışıldığı gibi veya insanlarla çalışıldığı gibi çalışamaz; çünkü Tanrı insan araştırmasının bir nesnesi şekline indirgenemez. Bu yüzden teoloji sadece Tanrı'nın kendisini açıkladığı kadar bilgiyle ilgilenir; çünkü insan araştırarak (akademik veya başka bir şekilde) Tanrı'nın doğasını keşfedemez, hatta tahmin bile edemez. Sınırlı insan akli Tanrı'yı kavrayamaz ve eğer bu mümkün olsaydı bile insan dili böyle bir bilgiyi iletmede yetersiz kalırdı. Bu yüzden Elçi Pavlus, "Tanrı'nın düşüncelerini de Tanrı'nın Ruhu'ndan başkası bilemez" der (1.Korintliler 2:11).

Fakat insan sorgusuna tabi olmayan Tanrı, Sözü-Vahiy aracılığıyla kendisini açıklamıştır, ki bu Söz-Vahiy insan aklına girer ve ona bir karşılık verilmesi beklenir. Rab'bin sözüne verilen bu karşılık ya sevinçli bir itaat ya da düşmanca bir isyan olur. Tarafsızlık diye bir şey söz konusu olamaz. Bu yüzden teoloji, Tanrı'nın Sözü-Vahiy'inde O'nunla ilgili inanılması gerekenlerle ilgilenir, insanın buna cevabını denetler ve onu sistematik bir hale getirir.

Tanrı Sözü ifadesi Kutsal Kitap'tan çok daha kapsayıcı ve geniştir. Bizler, aracılığıyla her şey yaratılan ve varlığını sürdüren Rab'bin Sözü'nün yazılı kayıttan asla tam olarak kavranılamayacağını kabul ediyoruz. Bu evrensel Söz'ü bizim için aydınlatan ve bu yüzden çalışmamıza yön vermesi gereken tek yanılmaz kaynak sadece Kutsal Kitap'tır.

Bir yandan Tanrı'nın Sözü, diğer yandan da insan yazarlarının ürünü olan Kutsal Kitap'ın gizemini çözmek mümkün değildir. İmana ait olan bir sır olarak kalsa da, Kutsal Kitap Ruh'un esinlemesi, yani Tanrı'nın verdiği söz olarak kabul edilince bu dünyada değiştirici ve dönüştürücü bir güce sahiptir. Özellikle Reformasyon ve Büyük Müjdeleme Yüzyılı (1795–1900) zamanında bunun üzerinde durulmuştur. Emily Brunner'in de belirttiği gibi, Kutsal Kitap'ın kaderi Hristiyanlığın kaderidir. Kutsal Kitap yetkili ve güvenilir olarak tanındığı zaman, kilise canlılık sergiler ve bir amaca sahip olur.

Bu çalışma boyunca sürekli olarak Kutsal Yazılar'ın temel birliğine işaret edilecektir. Kutsal Kitap bazı Hristiyan ve Yahudilerin yazdığı dinsel ve ahlaksal yazılardan ibaret bir derleme değildir. Temel olarak Kutsal Kitap, İsa Mesih ile doruğa ulaşan ve sonunda doğruluk ve esenlik krallığıyla sonuçlanacak olan Tanrı'nın dünyayı kurtarma planının tarihini kaydeden ve birçok farklı kitaptan oluşan bir kitaptır. Tarihsel ve filolojik (yani kullanılan dilden kaynaklanan) farklılıklar çok açıktır fakat farklı bölümlerdeki asıl mesaj, tutarlı bir temayı izler. Bu kitabın amacı, bu tutarlı temayı açıklamaktır. Asıl amaç, detaylı bir Kutsal Kitap analizi sunmak değil, sadece ana temayı aydınlatmak için detayları vermektir.

OKUMALAR

- Matta 1
- Elçilerin İşleri 7
- İbraniler 11

BÖLÜM BİR

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN YAPISI

Kutsal Kitap, “Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı” cümlesiyle başlar. Bu, bir varlığın kullanabileceği en geniş, en kapsamlı ve en evrensel ifadedir. Var olan her şeyi içinde barındırır. Tüm dünyayı içine alır. Bu, bir önceki sayfadaki diyagramda ağız şeklindeki huniyle gösterilmektedir.

Kutsal Kitap bildirisi devam ederken, Kutsal Yazılar’ın tüm dünyaya ve onun insanlarına olan ilgisi azalır ve daha küçük insan gruplarına odaklanır. Kutsal Yazılar dünyanın Kurtarıcısı’nın gelmesine aracılık edecek olan Rab’be sadık kişilere yoğunlaşır. Bu sadık kişiler gittikçe dünya nüfusunun çok daha azını oluşturdu. Ve İsa Mesih tüm sadıkların umudu olarak geldiğinde, çok az sayıda imanlı kişi kalmıştır. Aslında mükemmel bir şekilde itaat eden bir tek İsa Mesih vardı da denilebilir. Daralmış huni şekli, bu gerçeği vurgulamaktadır.

Mesih’in gerçekleştirdiği kurtuluş, kilisenin uluslara taşımakla yükümlü olduğu Müjde (İyi Haber) olmuştur. Artık kurtuluş belirli bir grupla sınırlı değildir, evrensel bir uygulama alanı vardır. Bu yüzden Kutsal Kitap mesajı evrenin yaratılışıyla başlayarak, odak noktası vaat edilen Kurtarıcı’ya gelinceye kadar daralır ve sonunda tüm dünyanın kurtuluşu için genişler.

KUTSAL KİTAP TARİHİNDEKİ BAŞLICA OLAYLAR

Yaratılış hikayesinin ardından (Yaratılış 1–2) Kutsal Kitap insanlığın temsilcileri olan ve Yaratıcılarına itaat etmeyi reddeden Adem ve Havva’nın günaha düşüşü sonucu oluşan dünyanın bozulmuşluğunu konu alır (Yaratılış 3). Bu noktadan sonra Kutsal Kitap Tanrı’nın dünyayı ve insanlığı bu düşmüş konumdan kurtarmak için ne yapmaya karar verdiğini açıklar. Tanrı, kurtuluş planını temsilcisi olmak üzere çağırıldığı seçilmiş halka açıklamıştır; öyle ki bu temsilciler aracılığıyla dünyanın kurtuluşu gerçekleşsin. Bu seçilmiş aracı grup, tüm dünya Adem’de olduğu için ilk başta daha geniş bir yapıya sahipti. Fakat daha sonra Tanrı’nın kurtuluş vahyinin araçları, Adem’in oğulları arasında sadece Şit’in soyundan gelmişlerdir (Yaratılış 5:3–4). Binlerce yıl sonra Nuh ve ailesi Şit’den gelen sadık soy olmuştur. Nuh’un üç oğlundan sadece Sam, Tanrı’nın

kurtarma planını gerçekleştirmede özel bir sorumluluğa çağırılmıştır. Sam'ın soyundan gelen Tanrı'nın seçilmiş kulu İbrahim'le de kurtuluş vahyinin temsilcileri daralmaya başlamıştır.

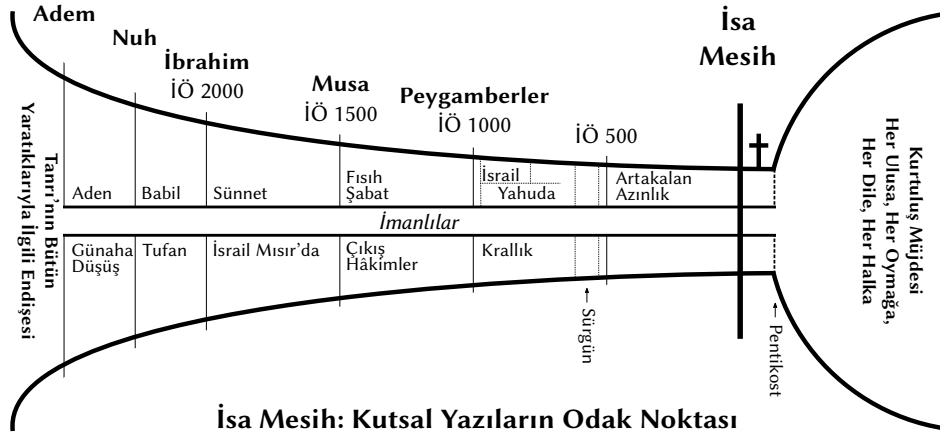
Kurtuluş kanalı ya da Tanrı'nın kurtuluş planını gerçekleştirmek için seçtiği araçlar, İbrahim'den sonra daralmaya başlamıştır (yaklaşık İ.Ö. 2000). İshak ve Yakup'la birlikte kurtuluş vaadini gerçekleştirme kanalı tek bir ulusla sınırlandırılmıştır (Yaratılış 26—50). Bu noktada İsrail halkı, Yakup'un soyundan gelenler seçilerek Tanrı'ya sadık olmaya çağırılmışlardı; öyle ki sonunda aralarından dünyanın Kurtarıcısı gelsin. Kurtuluşun aracı olan İsrail ulusunun kimliği, Musa ile Mısır'dan çıkıncaya kadar (yaklaşık İ.Ö. 1447) 400 yıl boyunca Mısır boyunduruğu altında varlığını devam ettirir. Sina Çölü'ndeki 40 yıllık göçebe yaşamı, Yeşu liderliği altında Kenan diyarının fethi ve İsraililerin buraya yerleşmesi izler. Sonra bunu 320 yıl boyunca oymaklardan oluşan ve bir hâkimin liderliğinde dış tehlikelere karşı periyodik olarak birleşen düzensiz bir federasyon dönemi izlemiştir. Bu yüzden bu döneme Hâkimler Dönemi denilmektedir.

Yaklaşık İ.Ö. 1000 yılında Davut İsrail'in kralı olduğunda, 12 oymaktan oluşan ulustan tek bir oymağa, Tanrı'nın seçilmiş halkı olan Yahuda oymağına doğru dönüşüm başladı. Kurtarıcı Mesih'in gelmesine aracılık edecek sadıklar, daha da belirginleşmeye başladı. Bu yüzden Davut'tan sonra Yahuda soyunun kaderi, Kutsal Kitap'ın odak noktası oldu. İsrail'in diğer oymaklarının önemi, Tanrı'nın yavaş yavaş açıklanan planında gittikçe azaldı. Aslında on kuzey oymağı Süleyman'ın ölümünden sonra bağımsızlıklarını ilan ettiler (İ.Ö. 931). Daha sonraları putperest oldular ve bir daha asla birleşmiş bir şekilde dönemedikleri Asur sürgününde (yaklaşık İ.Ö. 721) katliama uğradılar.

Fakat Yahuda da İsrail ulusunun diğer oymakları gibi git gide Tanrı'nın iradesine daha az itaat eder oldu ve dolayısıyla kurtuluşa aracılık etme açısından yeterliliği giderek azaldı. İ.Ö. 587 yılında Yahuda, Babil askeri saldırıları sonucunda yıkıldı ve halk esir alınarak Babil'e sürgün edildi. Bu tarihten sonra Kutsal Kitap, Yahuda oymağından gelen ve Tanrı'nın kutsal kurtuluş planına hizmet eden küçük bir gruptan, artakalan bir azınlıktan söz eder. Daha sonra, artakalan bu azınlık yaklaşık İ.Ö. 537 yılında Babil sürgününden döndü ve Yerusâlim'de tapınağı tekrar inşa ederek yeniden Tanrı'ya tapınmaya başladı (İ.Ö. 510). Ezra, Nehemya ve Malaki'nin anlattıkları dışında bu küçük grupla ilgili pek bir şey bilmiyoruz. Fakat Matta 1'deki soy ağacı gibi Yeni Antlaşma yazılarından bu azınlık grubun, Mesih'i dünyaya getiren tek bir Yahudi kızına, Meryem'e kadar daraldığını biliyoruz.

Mesih'te tüm kurtarma vaatleri yerine gelmiştir. Kutsal Kitapsal vahyin uzun yıllar boyunca geleceğini öngördüğü kişi O'dur. Mesih, O'nun önünce giden nihai vahiysel ışığı temsil etmektedir. Kurtuluş, İsa'nın yaşamı, ölümü ve dirilişi sayesinde tüm uluslar için sağlanmıştır. Böylece Tanrı'nın evrensel yaratılış eylemiyle başlayan kurtuluş tarihi Mesih'te tamamlanıncaya dek sürekli olarak daralır ve en sonunda Mesih'ten sonra tekrar evrenselleşir. Mesih'in müjdesi tüm diller, tüm halklar ve tüm uluslar içindir (Vahiy 5:9).

Kutsal Kitap'ta açıklanan model budur. Tanrı'nın kurtuluş planını uygulamak için kullandığı araçlar, Adem'in soyundan başlayarak tüm insanlığa, Şit soyuna, oradan Sam soyuna, daha sonra İsraililere ve son olarak İsa Mesih'e kadar daralır ve daha sonra Yeni Antlaşma'da bir kez daha bütün insanlığı kapsayarak evrenselleşir. Yani Kutsal Yazılar'ın mesajı evrenselden başlar, daha sonra kurtuluş planı için gittikçe daralır ve özelleşir ve en sonunda kurtuluş sağlandıktan sonra tekrar evrenselleşir. Mesih'in kurtaran müjdesi tüm dünyayı hedef alır. Şimdi diyagrama bu gözlemler ışığında tekrar bakın.

Kutsal Kitap'ın mesajını bu şekilde görsel olarak göstermemizin nedeni, Eski Antlaşma'nın İsa'nın Kurtarıcı olarak gelişine nasıl işaret ettiğini vurgulamaktır. Yeni Antlaşma, Kurtarıcı'yı insanlar arasında yaşamış, çarmıhta ölmüş, gömülmüş, ancak dirilerek göğe alınmış biri olarak sunar. Mesih, Pentikost Günü'nde kurtarmış olduğu insanlarla –yani kilisesiyle– yaşaması için Kutsal Ruh'u göndermiştir. Bu sayede Ruh tarafından esinlenmiş kilise, Mesih'te gerçekleşen Tanrı'nın kurtuluş mesajını taşıyabilmiştir. Kilise Yeni İsrail'dir, dünyada Tanrı'nın halkı olmaya çağırılmıştır; öyle ki Tanrı'nın tüm dünyayı barıştırma ve kurtarma planı tamamlansın.

VAHIYSEL DÖNEMLERİN TARİHLENDİRİLMELERİ

Yukarıda bahsedilen vahiy düzenindeki ilginç durum temel vahiyse olaylar arasında 500'er yılın bulunmasıdır. Yaratılış 1'den 11'e kadar olan bölümü tarihlendirmek imkansızdır. Ancak İbrahim'den itibaren oldukça doğru tarihler saptanabilir. İbrahim yaklaşık olarak İ.Ö. 2000'de, Musa İ.Ö. 1500'de, Davut İ.Ö. 1000'de yaşadı. Sürgünden sonra tapınak İ.Ö. 500'den hemen önce tekrar yapıldı ve Mesih, takvimde 0 noktasında doğdu. Aslında Mesih'in doğumu bizim takvimlerimize göre tam 0 değildir. Mesih'in doğumu, günümüzde kullandığımız takvimlerdeki 0 noktasından 4-7 yıl daha önce gerçekleşmiştir.

Yukarıdaki tarihler Kutsal Kitap referansları üstüne kurulabilir. Süleyman'ın tapınağının yapılış tarihi İ.Ö. 967'dir. Bu tarih üzerine pek tartışma yoktur (4-6 yıl daha erken ya da daha geç). 1. Krallar 6:1, Süleyman'ın tapınağının İsrail halkının Mısır'dan çıkışından 480 yıl sonra inşa edildiğini söyler. 480 yılına 967 yıl daha eklediğimizde, Mısır'dan çıkışın tarihi olan İ.Ö. 1447'ye ulaşırız (Yaratılış 46:1-7). Musa, Mısır'dan çıkış gerçekleştiğinde 80 yaşında olduğuna göre, Musa'nın doğum tarihi de yaklaşık olarak İ.Ö. 1527'dir.

Mısır'dan Çıkış 12:40, Yakup'un soyunun Mısır'da 430 yıl kaldığını söyler. Bu yılı da Mısır'dan çıktıkları yıla eklersek, Yakup'un ailesinin Mısır'a gittiği tarihe, İ.Ö. 1877'ye ulaşırız. Yaratılış 47:9'a göre Yakup o zaman 130 yaşındadır; öyleyse Yakup'un doğum tarihi de İ.Ö. 2007'dir. Dahası Yaratılış 25:26'da İshak'ın, Yakup doğduğunda 60 yaşında olduğu yazmaktadır, ki bu da İshak'ın doğum tarihinin İ.Ö. 2067 olduğunu gösterir. Son olarak, Yaratılış 21:5 İshak doğduğunda İbrahim'in 100 yaşında olduğunu belirtir. Aynı şekilde bunu 2067'ye eklediğimizde, İbrahim'in doğum tarihine, yani İ.Ö. 2167'ye

ulaşırız. İbrahim 175 yaşına kadar yaşadığına göre (Yaratılış 25:7), 175'i İbrahim'in doğum tarihine eklersek, ölüm tarihine İ.Ö. 1992'ye ulaşmış oluruz. Kısaca İ.Ö. 2000, büyük atalarımızın, İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un hayatta olduğu kolay hatırlanabilecek bir yuvarlak tarih olarak kullanabiliriz. O tarihte İbrahim yaklaşık 167, İshak 67 ve Yakup 15 yaşındaydı.

Davut'un kral olduğu tarihi bulabilmek için onun 40 yıllık krallık sürecini Süleyman'ın tapınağını kurduğu yıla, yani Davut'un öldüğü yıl olan İ.Ö. 967'ye eklemek yeterlidir. Kısaca Davut İ.Ö. 1007'de krallığına başlamıştır.

Sürgünden sonra Tapınağın tekrar yapımı aşağı yukarı İ.Ö. 500 yılında gerçekleşmiştir. Babil sürgününden dönüş İ.Ö. 537'de başlamıştır. Hagay'ın peygamberliğine göre tapınağın yapımı çok yavaştı ve muhtemelen 20 yıl sürdü. Bu yüzden tapınak hizmetinin yenilenmesi yaklaşık olarak İ.Ö. 500 yılına karşılık gelmektedir.

Binlerce yıllık beklenti ve öngöründen sonra, Vaat Tohumu dünyaya geldi. Tarihin *İsa'dan Önce* ve *İsa'dan Sonra* olarak ikiye ayrılması ne kadar yerindedir! Yaratılıştan beri gerçekleşen en önemli olaydır. Mesih'in yaşamı, ölümü ve dirilişi; birliği ve düzeni tekrar oluşturmayı ve insan ile Tanrı arasındaki bozulmuş ilişkiyi düzeltmeyi garantilemiştir. Elçi Pavlus bunu şöyle açıklar:

Bunların hepsi Tanrı'dandır. Tanrı, Mesih aracılığıyla bizi kendisiyle barıştırdı ve bize barıştırma görevini verdi. Şöyle ki Tanrı, insanların suçlarını saymayarak dünyayı Mesih'te kendisiyle barıştırdı ve barıştırma sözünü bize emanet etti. Böylece, Tanrı aracılığımızla çağrıda bulunuyormuş gibi Mesih'in adına elçilik ediyor, O'nun adına yalvarıyoruz: Tanrı'yla barışın. Tanrı, günahı bilmeyen Mesih'i bizim için günah sunusu yaptı. Öyle ki, Mesih sayesinde Tanrı'nın doğruluğu olalım. (2. Korintliler 5:18-21)

Yeni Antlaşma'daki 27 kitap, Tanrı'nın dünyayı kurtarmak için yaptıklarının tam bir kayıdır. Yeni Antlaşma düzeni, İ.S. ilk yüzyıldaki Roma düzenine göre yapılmıştır. Başta, Müjde kitaplarının ele aldığı Mesih'in başlıca öğretileri ve temel olaylar vardır. Onu, Mesih'te gerçekleşen Kurtuluş Müjdesi'nin Roma dünyasında yayılmasıyla büyüyen kilisenin tarihi izlemektedir. Yeni Antlaşma'daki kitapların birçoğu, kilise yaşamını düzenlemek ve inancını oluşturmak için farklı elçiler tarafından yazılmış olan mektuplardır. Kutsal Kitap'ın son bölümü, Vahiy başlığını taşımaktadır. Bu kitapta kiliseye sadece doğruluğun hüküm süreceği yeni yer ve göğü sabırla beklerken Rab'be sadık kalma çağrısı yapılmaktadır.

Kutsal Yazılar'a bu genel bakış, bazı belirli olayları genel mesaj dahilinde anlamamızı sağlamaktadır. Kutsal Kitap'ta yazılı olan olayların ne zaman gerçekleştiğini bilmek çok önemlidir; çünkü Tanrı kendisini belirli zamanlarda ve belirli yerlerde açıklar. Tarih, Tanrı ile iletişim için gerekli zemini hazırlar. Gelecek bölümde Kutsal Kitap'ın mesajını tarihin belli başlı olaylarıyla ilişkilendireceğiz. Bu tarihsel periyodlara Vahiysel Dönemler adını vereceğiz.

İNSANLAR ARACILIĞIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN TANRISAL PLAN

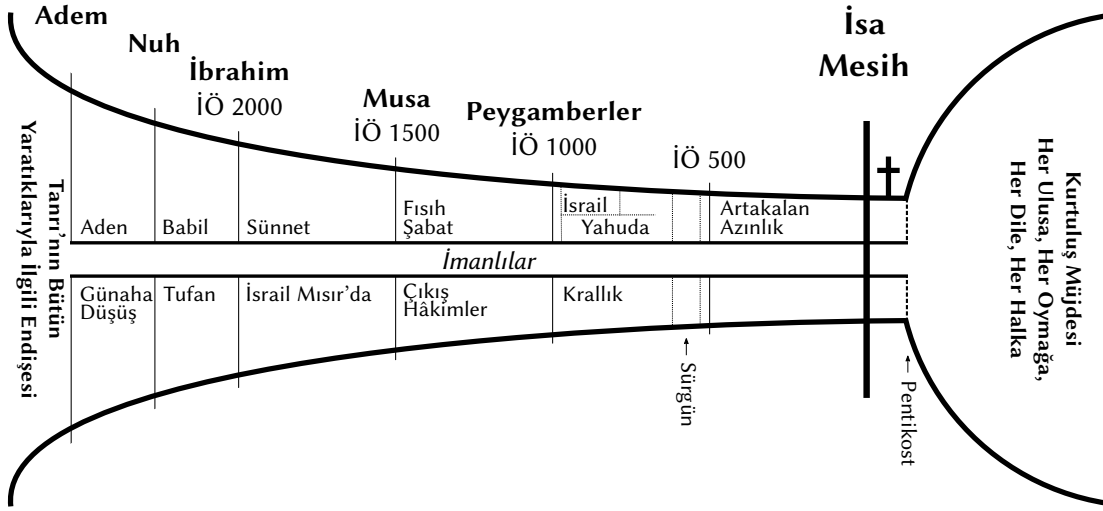
Diyagramda bulunan diğer bir öge de kurtuluş tarihine yön veren önemli bir gerçeği vurgulamaktadır. Diyagramın merkezinde baştan sona doğru daralan bir kanal görülür. Bu kanal Tanrı'ya hizmete çağrılanlardan sadece küçük bir azınlığın Rab'be sadık

olduğunu göstermek için tasarlanmıştır. Kutsal Kitap'ın herhangi bir yerine baktığımızda çoğunluğun sürekli olarak isyankâr, putperest ve yalancı olduğunu görürüz. Bu çoğunluk kendi arzuları ardından giden, hırslarının içinde boğulan ve Tanrı hizmetinde bulunmanın gerçek anlamını kavrayamayan kişilerdi. Artakalan sadık azınlık ise, aracı olarak hizmet ettikleri Tanrı'nın kurtuluş planının gerçekleşmesine odaklanmışlardı. Bu küçük grup var olma amacını biliyordu ve bu yüzden bir anlamda kutsal bir görevin bilincinde yaşıyorlardı.

Kutsal Kitap'ı doğru anlamak için şu üç farklı insan kategorisini anlamak gerekir. Birinci grup, kutsal vahyin dışında kalan, Tanrı'nın gerçeğinden yoksun insanları kapsar. İkinci grup, Kutsal Kitap'ın mesajını alan, bu mesajla kendilerini resmi ve dışsal olarak özdeşleştiren ama mesajı asla yürekten ve samimi bir şekilde kabul etmeyen kişilerden oluşur. Bu kişiler, gerçeğin bilgisine sahiptirler ama onun gücünü reddederler (2. Timoteos 3:5). Bu gerçeğin hayatlarında hiçbir etkisi yoktur. Üçüncü grup, Tanrı'nın sadıklarındır. Bu kişiler de diğerlerinden daha iyi durumda değillerdir, ancak Tanrı'nın lütfunun farkındadırlar ve bunun farkında olarak yaşarlar. Bu kişiler, Tanrı'nın isteğini belirlenen zaman ve yerde gerçekleştirmek için aracı olarak kullanacağı kişilerdir. Bu grup yaşamaya değer tek yaşamın Tanrı'ya itaat ederek yaşanılan yaşam olduğunu bilen affedilmişlerden oluşur. Sayıları oransal olarak hep çok azdır. Her zaman böyle olmuştur. Ama Tanrı'nın planı yıllar boyunca bu sadıklar aracılığıyla gerçekleşmiştir ve gerçekleşmeye devam edecektir.

TARTIŞMA SORULARI

1. Kutsal Yazılar'ın temel amacı Tanrı'nın dünyayı kurtarma planını iletmekse, sizce Kutsal Kitap neden fiziksel dünyanın yaratılışıyla başlar?
2. Kutsal Kitap'ın belirli bir bölümünü çalışırken aklımızda büyük resmin olmasının avantajları nelerdir?
3. Kutsal Kitap tarihi boyunca seçilmiş halktan sadece küçük bir azınlığın Rab'be sadık kaldığını görürüz. Sizce bu, bugün kendini Hristiyan olarak tanıtanlar için de geçerli midir?
4. Tanrı, sadıkların aracılığıyla nihai olarak dünyanın kurtarıcısını, İsa'yı göndermiştir. Bu kişiler Tanrı'nın planını tamamlamak için kullandığı araçlar ve kanallardır. Peki, Mesih'ten sonra Hristiyanlar, Tanrı'nın planlarını gerçekleştirmek için kullandığı araçlar olabilirler mi? Öyleyse, bu plan nedir? Hristiyanlar bunu başarmak için Tanrı ile birlikte nasıl çalışabilirler?

OKUMALAR

- Mezmur 119:89–112
- Yuhanna 5:46
- 2. Petrus 1:12–21
- Romalılar 1:18–32

BÖLÜM İKİ

KUTSAL KİTAP'IN VAHİSEL DOĞASI

KAVRAMLARI TANIMLAYALIM

Vahiy kelimesi “örtüyü kaldırmak” ya da “açığa çıkarmak” anlamına gelir. Bir şeyin bilinçli bir şekilde açılincaya ya da açıklanincaya kadar gizli ve bilinmez olarak kaldığını vurgular. Kutsal Yazılar'da vahiy için kullanılan kelimeler “bilinmesini sağlamak,” “açmak” ya da “açıklamak” gibi genel ifadelerdir. Eski Antlaşma'da vahiy için kullanılan en yaygın kelime, gerçek anlamı “soymak veya çıplak bırakmak” olan *galah* (גָּלַה) kelimesidir. Bu kelimenin Yeni Antlaşma karşılığı da, bir şeyin ortaya çıkması için bilinçli bir şekilde örtüyü kaldırmak ya da açmak anlamına gelen *apokalupto*'dur (ἀποκαλύπτω). Bu ifadelerde ağırlıklı olarak söylenmeye çalışılan, gizli olanları ortaya çıkarma ya da örtüyü kaldırma eyleminin bilinçli yapılan bir eylem olmasıdır.

Tarihsel-Yazınsal Teoloji tutumunda vahiy, hem kaynağını Tanrı'dan alan hem de odak noktası Tanrı olan bir kavram olarak görülür. Yani örtüyü açan ve aynı zamanda kendisiyle ilgili bilgiyi insanlara veren Tanrı'dır. Rab söylediği ve yaptığı her şeyde böyle yapar. *Bu yüzden vahiy, Tanrı'nın tamamen Kendi isteğiyle, sözünde ve eyleminde Kendisini insanlığa açmasıdır.*

Vahiy kavramının bu açıklaması, yanında birçok şeyi de açıklamayı gerektirmektedir. Öncelikle vahiy, Tanrı'nın ilahi bir eylemidir. Tanrı'yı kendisini açıklamaya zorlayacak hiçbir güç yoktur. Tanrı'nın kendisini açıklaması, Tanrı'nın yaptığı bir şeydir. Kısacası bunu yapmak istediği için yapmıştır. Dahası, bu hem söz hem de *eylem* vahyidir, yani söz ve eylem vahiy Tanrı'nın söylemeye ve yapmaya karar verdiği her şeyi kapsar. Tanrı'nın *isteyerek* kendisini açıklaması demek, vahyin bilinçli, gönüllü ve tasarlanmış bir eylem olması demektir. Yani Tanrı kendisini açıklarken asla pasif olmaz.

VAHYİN HER ŞEYİ KAPSAYAN YAPISI

Vahiy, varolan her şeyi kapsar. Tanrı'nın evreni yoktan var eden Yaratılış eylemi, eylemsel vahiydir. Yaratılış ve bunun sonucunda oluşan evren, onu yaratan Tanrı'yı bize anlatmaktadır. Elçi Pavlus, bunu Romalılar 1:19–20'de açıkça belirtmiştir:

Çünkü Tanrı'ya ilişkin bilinen ne varsa, gözlerinin önündedir; Tanrı hepsini gözlerinin önüne sermiştir. Tanrı'nın görünmeyen nitelikleri –sonsuz gücü ve Tanrılığı– dünya yaratılalı beri O'nun yaptıklarıyla anlaşılmakta, açıkça görülmektedir. Bu nedenle özürleri yoktur.

Öğrendiğimiz her şey yaratılmış olan gerçeklikle ilgilidir. Bu yüzden incelediğimiz her şeyde Tanrı kendisini bize anlatır. Tanrı'nın gücünün ve kutsal sanatının kanıtlarını her yerde görmekteyiz. Gerçek olan her şey, Tanrı tarafından açıklanmıştır; çünkü gerçeklik, onu var eden Tanrı'nın kontrolindedir. Bu yüzden öğrendiğimiz her şey bizi Tanrı'ya tapınmaya yönlendirir. Yani her yeni keşfettiğimiz şey bizi “Tanrım ne kadar yücesin” diye haykırmaya sürükler.

Tanrı, Kendisini ve iradesini sadece yaratılışta değil, aynı zamanda yazılı sözünde de, yani Kutsal Yazılar'da da açıklamıştır. Kutsal Kitap, temel olarak Tanrı'nın kurtaran vahyine odaklanır. Yani Tanrı'nın bozulmuş dünyayı kendisiyle barıştırmak için yaptığı kurtarış eylemini konu eder. Tanrı'nın dünyayı kurtarma vaadini anlatır. Tanrı'nın, kendi aracılığıyla antlaşma sadakatini sergilediği ve dünyayı kurtarma planını gerçekleştirdiği gerçek insanların gerçek dünyasını kurtarma işini ele alır.

Yaratılıştan ve Kutsal Yazılar'dan gelen vahyin yanı sıra, bir de Tanrı'nın kendisini Mesih İsa'da tam olarak açıklayışı vardır. Tanrı, beden alıp bu dünyaya geldiğinde nihai vahiy gerçekleşmiştir. Mesih'te Tanrı, dünyaya gelerek tarih içinde bizimle beraber olmuştur. İsa Mesih nihai vahiydir, tarih içinde Tanrı'nın tamamen açıklanışıdır. Tanrı'yı tanımak için Mesih'i kişisel ve inançlı bir şekilde tanımak gerekir. Tanrı'nın kurtarma planıyla ilgili açıklayıcı olaylar anlamlarını Mesih'te bulmuşlardır.

Kutsal Kitap, Tanrı'nın aktif olarak katıldığı tarihsel kurtarış eyleminin kaydı olmasıyla Tanrı'nın Mesih İsa'nın bedeninde yüzde yüz insan olarak bu dünyaya gelmesi ile Hristiyanlıktaki vahiy kavramını diğer bütün dinlerdekinden ayırır. Başka hiçbir dinin kitabında tarihin böyle önemli bir rolü yoktur ya da hiçbir dinin kitabında tarihin önceden öngördüğü böyle bir beden alma olayı gerçekleşmemiştir.

TANRI'NIN KENDİSİNİ SÖZÜYLE AÇIKLAMASI

Kutsal Kitap'ta Tanrı'nın kendi açıklamasıyla ilgili devamlı kullanılan kelime, Söz kelimesidir. Şu örneklerle bir bakın. Eski Antlaşma'da Mezmur 33:6 şöyle der: “Gökler RAB'bin sözüyle, gök cisimleri ağzından çıkan solukla yaratıldı.” Buradaki “söz” kelimesi Tanrı'nın yaratılışta kendisini açıklamasından bahsetmektedir. Buna “Yaratılışsal Söz” diyebiliriz.

Aynı şekilde Mezmur 119:11'de şöyle yazmaktadır: “Aklımdan çıkarmam sözünü, sana karşı günah işlemek için.” Bu metin, açık bir şekilde yazılı sözün imanlının yaşamı için önemli olduğunu vurgulamaktadır. Mezmur 119'daki söz kelimesi, Tanrı'nın yasası, buyrukları ve kuralları kelimeleriyle aynı anlamda kullanılmıştır, ki bunlar Tanrı'nın kendi isteğini halkına açtığı ve onların yaşamından beklediği şeyleri içerir. Bu bağlamda vahiy “Yazılı Söz,” yani Kutsal Kitap şeklinde gelmiştir.

Yuhanna kitabının ilk bölümünde Söz kelimesi, insanlığa verilen Tanrı'nın kendisini nihai açıklaması olan İsa Mesih için kullanılmıştır. 1 ve 14'üncü ayetlerinde Yuhanna şunlar yazmaktadır:

Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı.

Söz, insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini –Baba'dan gelen, lütuf ve gerçeğe dolu biricik Oğul'un yüceliğini– gördük.

Burada Söz kelimesi, beden alarak dünyaya gelen ve Baba'yı dünyaya tanıtan Mesih'e doğrudan referans olarak kullanılmıştır (bkz. Yuhanna 1:18). Tanrı'nın kendisini açıklaması anlamına gelen vahiy, Mesih'te “Beden almış Söz” olarak bize gelmiştir. Beden almak kelimesi, fiziksel bir şekil almak anlamına gelmektedir. İsa Mesih, Tanrı'yı ve O'nun isteğini açıklayan Söz'dür.

Yukarıda, söz kelimesinin vahiyle olan ilişkisini anlatan ve kelimenin 3 farklı kullanımıyla ilgili verilen Kutsal Kitap örnekleri arttırılabilir. Bu 3 farklı kullanım hiçbir zaman birbiriyle çelişmez; çünkü hepsi tek olan Tanrı'yı açıklar. Tanrı, hem Yaratılışsal Söz ile hem Kutsal Yazılar olan Söz ile hem de Beden almış Söz ile kendisini açıklamıştır. Eğer Tanrı Kendisini açıklamayı istemeseydi, O'nunla ilgili her şey sonsuza dek gizli ve bilinmez kalırdı.

KUTSAL KİTAP VE VAHIY

Kutsal Kitap vahiy kavramını anlamamız için kesinlikle gereken vazgeçilmez bir kaynaktır. Tanrı ile ilgili vahiy anlamak için başvuracağımız temel otoritedir. Kutsal Kitap yaratılışta başlayan, tarih boyunca açıklanan ve Mesih'te tamamlanan ve de elçisel kilisede Kutsal Ruh'un işleriyle devam eden Tanrı'nın kurtuluş eylemlerinin güvenilir kayıdır. Kutsal Yazılar aynı zamanda Yaratılışsal Söz'ü ve Beden almış Söz'ü anlamak için de başvurduğumuz tek kaynaktır. Bu yazılı söz gözlerimizi açar, öyle ki bunu sayesinde yaratılış düzenindeki Tanrı vahyini anlayabilelim. Aynı şekilde Kutsal Kitap bize lütuf ve kurtuluş Tanrısı'nı, yani Tanrı'nın son vahiy olan İsa Mesih'i bize açıklar. Bu yüzden Kutsal Kitap başlıca kaynağımızdır. Bu kitabın amacı, Tanrı'nın kaybolmuş dünyayı kendisinde kurtarmasının açıklaması olan Kutsal Kitap'ın mesajını uyumlu ve tutarlı bir şekilde sunmaktır.

Kutsal Yazılar'ı çalışmalıyız; çünkü Kutsal Kitap bize başka hiçbir kaynaktan öğrenemeyeceğimiz temel bilgiler sağlar. Kutsal Kitap aynı zamanda bizlere, “Her şey nereden geldi? İnsan olmak ne demek? Tanrı var mıdır? Tanrı, insanla ve dünyayla nasıl ilişki içine girer? Tarihsel olarak var olmanın bir anlamı var mı? Var olan her şeyin esas amacı nedir? Ölümünden sonra yaşam var mı?” gibi temel soruların cevaplarını da verir. Bu gibi soruların yanıtlarını kendi başımıza bulmamız imkansızdır. Bizlere açıklanmaları gerekir. Bu yüzden Kutsal Kitap'ın bu sorulara verdiği yanıtlar, hayatlarımızda varsayımlar olarak hizmet eden Vahiysel Belirlenimleri sağlar.

Kutsal Kitap Tanrı'nın kim olduğunu, bizim kim olduğumuzu, var olan her şeyin amacını, anlamını ve önemini öğrenebileceğimiz güvenilir tek kaynaktır. Başka hiçbir kaynakta mevcut olmayan gerçekleri açıklar. Dünyanın nasıl oluştuğunu ve nereye gidiyor olduğunu bildirir. Tanrı benzeşiğinde yaratılan insanların yaradılışın tacı, benzersiz varlıklar olduğunu belirtir. Tarih ilerlerken insan varlığının saçma ve mantıksız olmadığına, aksine anlamlı olduğuna, belirli ve amaçlanan bir noktaya doğru ilerlediğine

işaret eder. Kutsal Kitap'ın tek ve tutarlı bir mesajı vardır: Tanrı'nın bozulmuş dünyayı kurtarma planı. Kutsal Yazılar biz insanlara hitap eder. Tabii doğal düzenden de bahseder (güneş, ay, tepeler, hayvanlar...), ancak sadece insanlara, sadece vahyi ilk alanlara da değil, tüm insanlara Tanrı'nın yüce işlerini anlatır. Yani Tanrı bizlere Kutsal Kitap aracılığıyla seslenir. Biz ise buna karşılık vermeye çağırılıyoruz. Öyle ki bizler de ya sevinçle Yaraticımıza itaat ederek ya da muhalif inançsızlar olarak O'na karşı isyan ederek karşılık veririz. Üçüncü ve orta bir yol yoktur.

Tanrı'nın vahyi olan Kutsal Kitap, Kutsal Ruh'un işinden ayrı bir şekilde gelmez. Kutsal Ruh'un esinlemesi vahye eşlik eder. Vahiy, Tanrı'nın kendisini tanıtmadır. Esinleme, vahyi alanların yüreklerinde ve yaşamlarında Kutsal Ruh'un çalışmasıdır. Vahyi de yine aynı Kutsal Ruh'un işlemeyle almışlardır. Elçi Petrus bunu şu şekilde açıklamaktadır:

Çünkü hiçbir peygamberlik sözü insan isteğinden kaynaklanmadı. Kutsal Ruh tarafından yöneltilen insanlar Tanrı'nın sözlerini iletiler. (2.Petrus 1:21)

Ayrıca bu esinlemeler onu alan kişilerle sınırlı kalmamış, bu kişiler daha sonra bunları yazıya geçirmişlerdir. Elçi Pavlus genç pastör Timoteos'a şöyle seslenir:

Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. (2.Timoteos 3:16)

Son olarak, sadece Kutsal Kitap yazarları Kutsal Ruh tarafından esinlenmezler. Kutsal Yazılar'ı okuyanların ve çalışanların da yazılanları anlamak ve imanla karşılık verebilmek için Kutsal Ruh'un yönlendirişine ihtiyaçları vardır.

Tanrı'nın bize lütfettiklerini bilelim diye, bu dünyanın ruhunu değil, Tanrı'dan gelen Ruh'u aldık. (1.Korintliler 2:12)

Doğal kişi, Tanrı'nın Ruhu'yla ilgili gerçekleri kabul etmez. Çünkü bunlar ona saçma gelir, ruhça değerlendirildikleri için bunları anlayamaz. (1.Korintliler 2:14)

VAHIY KAVRAMINI GÖZDEN GEÇİRELİM

Vahiy, Tanrı'nın kendi isteğiyle kendisini sözde ve eylemde insanlığa açıklamasıdır.

Vahiy her şeyi kapsamaz. Yani Tanrı ile ilgili her şeyi bize anlatmaz, O'nu tamamen açıklamaz. Tanrı, yarattığı evrenin her zaman üstündedir ve kendisi ile ilgili açıkladığından çok daha fazlasıdır.

Vahiy insanlar içindir. Tanrı doğal düzendeki bitki ve hayvanlarla değil, insanlarla iletişim halindedir. Kısaca vahiy, insanın Tanrı'nın yarattığı varlıklar arasında en üstün olduğunu, yani benzersiz olduğunu kesinleştirir. Yaratılış düzeninde Tanrı'yla paydaşlığa çağrılmak, mümkün olabilecek en büyük onurdur.

Tanrı'nın kendisini açması anlamına gelen vahiy, bütün farklı çeşitlerinde anlaşılabilir bir bütünlük içindedir. Kendinde hiçbir çelişki olmayan bir Tanrı tarafından verilen vahiy, hiçbir bölümünde bir çelişki barındırmaz.

Vahyin doğası ve özellikleri Tanrı tarafından belirlenir. O, hem kendisini açıklamayı seçendir, hem de *nasıl*, *nerede*, *ne zaman* ve *kime* açıklayacağını belirleyendir. Tanrı'nın Kendisini açıklamak için hiçbir zorunluluğu yoktur ya da hiç kimseye karşı sorumlu değildir.

Tanrı kendisini kişisel olarak açıklar. Yani Tanrı dünyayı kaplayan ama kişiliği olmayan anonim bir “ruh” ya da dünyayı kasıp kavuran “pozitif bir evrensel etki” değildir. Vahiyde Tanrı kendisini tanıtır ve bizlerden kendisine kişisel ve içten bir yanıt vermemizi bekler.

Tanrı, kendisini genel olarak yaratılış düzeninde ve ulusların tarihinde açıklar. RAB kendini kurtarıcı olarak İsrail tarihinde, İsa Mesih'te ve Yeni Antlaşma'ya dayanan ilk Hristiyan kilisesinde açıklar.

Tanrı'nın kendisini açıklamasının doruk noktası, tüm diğer vahiysele olayların anlamını bulduğu İsa Mesih'tir. Mesih'te vahyin kaynağı ve içeriği buluşur, çünkü kaynak Tanrı, içerik Tanrı'nın kişiliği ve isteğidir. Tanrı kendisini Mesih'te gösterir ve isteği kusursuz bir biçimde nihai olarak açıklanır.

Kutsal Kitap kademeli olarak açıklanan Tanrısal vahyin kaydı, yorumcusu ve deposudur. Tanrı'nın kişiliğinin ve isteğinin gerçek yazılı kayıdır.

Kutsal Ruh'un vahiy sürecinde bulunması kaçınılmazdır. Kutsal Ruh, yazarları vahiy kaydetmek için esinler ve bu sayede orijinal yazıların hatasız olmasını sağlar. Bununla birlikte Kutsal Yazılar'ı okuyanları da aydınlatır, onları eksiksiz bir şekilde gerçeğe yönlendirir ve de inanlıların vahiy gerçek olarak kabul edip ona imanla karşılık vermelerini sağlar.

Vahyin amacı dünyanın kurtuluşu ve yenilenmesidir. Tanrı'nın amacı her şeyi kendisi ile barıştırmaktır ve bu amaç Mesih'te temel olarak gerçekleşmiştir. Tanrı'nın vahiydeki amacı, bu dünyanın krallıkları Mesih'in krallığı olduğunda ve O'nun sonsuza kadar krallık edeceği zaman geldiğinde, yani zamanın sonunda her şey yenilediğinde tam olarak gerçekleşmiş olacaktır (Vahiy 11:15).

KUTSAL KİTAPSALE VAHYİN BENZERSİZLİĞİ

Bu noktada Kutsal Kitapsal Vahyin benzersizliği konusu ortaya atılabilir. Kutsal Kitap eşi benzeri olmayan bir kitap mı, yoksa diğer dünya dinleri arasında benzerlerine rastlayacağımız türden bir kitap mıdır? Peki, diğer dünya dinleri arasındaki bu kadar dinsel yazılar bizlere nihai gerçek ve insanın ahlaksal göreviyle ilgili hiç mi bir şey söylemezler? Peki diğer dünya dinlerindeki dinsel metinlerde yer alan öğretiler arasındaki önemli paralellikler?

Hristiyanlık dışındaki dinlerin kutsal yazıları olarak bilinen yazıları incelediğimizde, genel olarak 2 tür konuyla karşılaşırız. Bu kitaplar tanrı mitlerine veya insanlara yönelik ahlaksal öğütlere ya da her ikisine birden odaklanırlar. Örneğin, Hinduizmdeki Vedic mitlerini düşünün. Gökyüzü, güneş ve ateş gibi doğal elementler tanrılaştırılır ve onları tanrı olarak yüceltmek için ayinler yapılır. Upanişadlar da Vedic temasını izlemiş ve adanmış kişinin Dünya Ruhunu ile nihai olarak bir olması için ardından gitmesi gereken yolu vurgulamışlardır. Kısacası Hindu dinsel metinlerinde, tanrıların doğası ve özellikleri ile insanın Yüce Tanrısalığa ulaşmak için bu tanrılarla kurması gereken ilişki anlatılmaktadır. Ahlaksal tavsiyelerin baskın olduğu dinsel metinlere, Budistlerin “Dört Yüce Gerçek” ve “Sekiz Aşamalı Asil Yol” yazılarını örnek verebiliriz. Bu yazılarda tanrıdan ve kutsal bir ruhtan (varlığı üstü kapalı bir şekilde reddedilmiştir) bahsedilmez. Aslında insanın arzularıyla, konuşmayla, yönetmeyle ilgili ahlaksal görevleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Tüm bunların aksine Kutsal Kitap tanrı mitleri içermez, bunun yerine var olan her şeyi yaratan tek gerçek Tanrı dışındaki her hangi bir tanrının varlığını reddeder. Daha sonra Tanrı'nın dünyayı ve insanları düşmüş durumdan kurtarmak için ne yaptığını anlatır. Bu yüzden Kutsal Kitap, Tanrı'nın her şeyi kendisiyle barıştırmak için gerçek tarih içerisinde yaptığı kurtuluş eylemlerinin kayıdır. Tarih, lütuf Tanrısı'nın kurtaran sözleri ve eylemleri için bir ortam, bir arenadır. Tanrı'nın tarih içindeki kurtaran eyleminin esinlenmiş kaydı olan Kutsal Kitap, diğer dini yazılar arasında eşsiz olarak durmaktadır. Tarih, diğer dinlerin yazılarında hikayenin geçtiği yer olarak ya reddedilir ya da önemsiz bulunur.

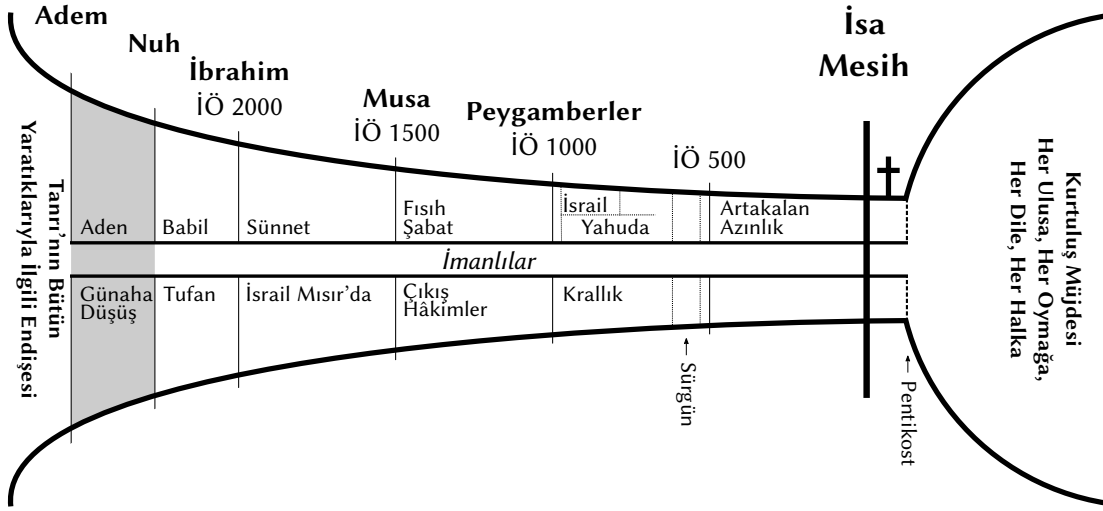
Ahlaksal görevlere gelirsek birçok dinsel metin, bunları bu hayatta ya da diğer hayatta ödüllendirilecek kuralları olarak sunar. Ahlaksal yasalara uymanın değeri vardır. Bize ödüller kazandırır. Bunların tersine Kutsal Kitap, yalnızca Tanrı'nın lütfuyla kurtuluşu sunar. Hiçbir ahlaksal erdem bizi Tanrı önünde lekesiz kılmaz. Hiç kimse ahlaklı olduğu için kurtulmaz. Tanrı bizi doğrulukla yaptığımız işlerden dolayı değil, kendi merhametinden dolayı kurtardı (Titus 3:5). Kutsal Kitap'taki ahlak yasasına itaat, Hristiyanların Tanrı'nın kurtaran merhameti için minnettarlıklarını gösterme biçimidir. Ahlaksal kurallara uyması, inanlının Tanrı'nın lütfu için "teşekkür ederim" demesidir. Tanrı'yı sevenler O'nun emirlerini de severler; çünkü O'nu hoşnut etmeye çalışırlar ve minnettarlıklarını da doğru bir hayatla gösterirler.

Dahası kurtuluş tarihini konu eden Kutsal Kitap, Tanrı'nın beden almasıyla doruğa ulaşmıştır. İsa Mesih'te Tanrı, kendisini zaman çizgisi içinde insanlıkla özdeşleştirmiştir. Bu yüzden Kutsal Yazılar'ın Mesih'i, öğrencilerinin uygulaması için dinsel hayat tarzı ve öğretiler oluşturan Muhammed veya Buda gibi biri değildir. Tanrı'nın beden almış Oğlu İsa Mesih, Hristiyan inanlılarının tapınmalarının merkezidir. Basitçe Mesih, kendilerine Hristiyan diyen insanların uyması gereken dinsel kuralların yaratıcısı değildir. Hristiyan için başlıca soru "Mesih ne öğretti?" değil, "Mesih kimdir?" sorusudur. Diğer büyük dinler için dinin kurucusunun kimliği, öğretilerinden daha az önem taşır. İsa'nın elçilerine yönelttiği "Mesih'le ilgili olarak ne düşünüyorsunuz? O kimin oğludur?" (Matta 22:42) sorusu hâlâ Hristiyan inancının temel sorusudur. Beden almış Oğul ve dirilmiş, yaşayan Rab olan Mesih Hristiyan tapınmasının ve övgüsünün merkezindedir. Diğer büyük dinlerin kurucuları ise, her ne kadar ölüp gitseler de, öğretileri onu izleyenlerde var olmaya devam eden büyük öğretmenlerdi.

Öyleyse bu iki faktör Kutsal Kitap'ı eşsiz kılmaktadır; Tanrı'nın insanlığı kurtarma eyleminin kaydı olması ve Beden almış Oğul ve Yaşayan Rab olan Mesih'e olan tanıklığı.

TARTIŞMA SORULARI

1. Sözlere çok eylemlerle daha etkili bir şekilde iletilen fikirler, düşünceler veya duygular var mıdır? Niçin sözler, karmaşık fikirleri iletmede en büyük gereksinimdir?
2. Tanrı'nın kendisini sadece eylemlerle açıklamasına Kutsal Kitap'tan birkaç örnek verebilir misiniz?
3. "Söz" kelimesinin Mesih'e referans olarak kullanılmasını tartışınız. Bu bağlamda Yuhanna 1:1-3 ile İbraniler 1:1-3'ü karşılaştırınız.
4. Kutsal Kitap olmadan bazı sorulara vereceğimiz yanıtların ne kadar yararsız olacağını düşününüz.
5. Sizce insanlar doğaya bakarak Tanrı'nın var olduğuna ikna olabilirler mi?
6. Mezmur 19 gibi doğa ile ilgili bir Mezmur okuyunuz. Bu sözler, Tanrı'nın doğada yansıtılmasıyla ilgili ne söylemektedir?
7. Kutsal Kitap insanoğlu ile ilgili neleri açıklamaktadır? Vahiysel olarak insanı diğer yaratılıştan ayrı kılan nedir?
8. Baskı ya da ceza tehdidi altındaki itaat ile sevgi karşılığı gösterilen itaati karşılaştırınız. Tanrı, ceza korkusuyla kendisine itaat edilmesinden hoşnut mudur? Tanrı, ödül kazanmak için kendisine itaat edilmesinden hoşnut mudur?

OKUMALAR

- Yaratılış 1–3
- Mezmur 8
- Mezmur 19
- Mezmur 29
- Mezmur 65
- Mezmur 104
- Mezmur 147
- Romalılar 5
- 1. Korintliler 15:35–38
- Efesliler 5:6–9

BÖLÜM ÜÇ

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN ADEM DÖNEMİ

Kutsal Kitapsal Vahyin genel şeması içerisinde kolay ayırt edilebilir vahiysel periyotlar ya da dönemler vardır. Bu dönemler, Tanrı'nın aracılığıyla kendini açıkladığı bazı insanlar ve olaylarla özdeşleşmiştir. Her vahiysel dönem, insan ile Tanrı'nın bulunduğu tarihsel bir çizgiyi oluşturur ve yeni bir dönem gelinceye kadar sürer. Adem, Nuh, İbrahim, Musa, Peygamberler ve Elçiler Dönemi başlıca vahiysel dönemlerdir.

Tanrı'nın kendisini açıkladığı Adem Dönemi ikiye ayrılır. Kutsal Kitap, hem insanın günaha düşmeden önceki Tanrı bildirisini hem de dünyayı sarsan bu düşüş gerçekleşikten sonraki Tanrı bildirisini ele alır. Bu yüzden bizler de ilki için "Kurtuluş-öncesi Vahyi," diğeri için de "Kurtuluş Vahyi" ifadelerini kullanacağız. "Kurtuluş-öncesi Vahyi" kavramı, Yaratılış eyleminin gerçekleştiği ve Düşüş'ten önce Tanrı'nın insanı temsil eden Adem ile ilişkisinin konu edildiği Yaratılış kitabının 1 ve 2. bölümlerini içermektedir. Yani bu ifade, dünyanın ve insanlığın düşmüş ve bozulmuş durumdan kurtarılmaya ihtiyaç duyduğu dönemden önceki kapsamaktadır. Tanrı'nın dünyayı günahla bozulmuş bu durumdan kurtarma planının kaydı olan "Kurtuluş Vahyi," Yaratılış kitabı 3. bölümden sonraki her şeyi içerir.

YARATILIŞ ÖYKÜSÜNÜN ESASLARI

Yaratılış öyküsü üzerine muhtemelen Kutsal Kitap'taki diğer bütün bölümlerden çok daha fazla yorum yapılmıştır. Birçok fikir ayrılığı, dünyanın yaşı ve yaratılış günlerinin uzunluğu ya da yaratılışın "ne zaman" ve "nasıl" gerçekleştiği konusu etrafında döner. Sadık Kutsal Kitap öğrencileri, bu konular üzerinde asla fikir birliğine varamayacaklardır. Bununla birlikte, eğer Kutsal Kitap'a sadıksak, Yaratılış'ta açıklanması gereken bir çok önemli konu olduğunu da kabul etmemiz gerekir. Aslında bunlar Kutsal Yazıların geri kalan kısmında aktarılan Tanrı'nın insan ve dünya ile olan ilişkisinin temelini oluşturur. Kutsal Kitap'ın tamamında, egemen Yaratıcı, dünya tarihini ilahi takdiriyle yöneten ve dünyaya olan sevgisinden dolayı onu kurtarmaya karar veren Tanrı'dır.

Kutsal Kitap'taki yaratılış hikayesinden şu kaçınılmaz sonuçları çıkarırız:

1. Yaratılış, sadece Tanrı'nın gerçekleştirdiği bir eylemdir. Dünyayı ve içindeki her şeyi sadece O yaratmıştır. Tanrısal eylem, tüm görkemi ve mükemmelliğiyle karşımızda durmaktadır. Yaratılış hikayesinde Tanrı kelimesi, tam 32 kere karşımıza çıkmaktadır. O "yarattı," O "buyurdu," O "gördü," O "ayırdı," O "adını verdi," O "yetiştirdi," O "yerleştirdi" ve O "kutsadı."
2. Yaratılış, tanrısal iradeyle gerçekleşmiştir. Tanrı buyurmuştur ve dünyayı oluşturan tüm maddeler var olmuştur. Öncesi olmayan, ebedi olan tek varlık, O'dur. Hiçbir şey O'nun sonsuzluğunu paylaşmamaktadır. Her şey, sınırlı yaratılışın bir parçasıdır ve bu yüzden varlığının devamı için onu yaratan Tanrı'ya bağımlıdır.
3. Tanrı zorunluluktan değil, tamamen Kendi isteğinden dolayı yaratmıştır. Kendi varlığı dışındaki hiçbir şey O'nu yaratılış eylemine zorlamamıştır. Tanrı, iradesinde tamamen özgürdür ve hiçbir yükümlülük altında değildir.
4. Tanrı her şeyi düzen, estetik ve tasarım olarak iyi yaratmıştır. Tanrı kötülüğün kaynağı olarak gösterilemez.
5. Yaratılış 1–3, bilimsel, art arda gerçekleşen tarihsel bir olayın kaydı değildir. Ancak anlatılan olaylar, Kutsal Yazılar'ın geri kalan bölümlerinde gerçek ve tarih çizgisi içinde olan olaylar olarak kabul edilmektedir. Peygamberlerin ve elçilerin yazılarındaki bu bölümlere referanslar, gerçek insanlara ve olaylara olan göndermelerdir.
6. Tanrı, amacı olan ve memnun eden bir insan yaşamı için gereken her şeyi sağlamıştır. Bu sağlıklı Tanrı ile ilişki olanağını, yardımcı olacak arkadaşları(eş, çocuk, diğerleri) ve hayatı sürdürmeyi sağlayacak doğal bir çevreyi içermektedir.

Yaratılış düzeninde insana verilen özel görev, Yaratılış'ın 2. bölümünde anlatılmıştır. Adem, Tanrı ile iletişim halindeydi. Birbirleriyle konuşturlardı. Tanrı ağaçlarla, hayvanlarla ya da doğada bulunan insan olmayan bir şeyle değil, Adem ile diyalog halindeydi. Aslında burada anlatılmak istenen, insanların Yaratıcı ile direkt olarak iletişim kurma ayrıcalığına sahip olmalarıdır. İşte bu Tanrı ile iletişimde olma hali, insanın yaratılış düzenindeki eşsiz rolüne işaret eder.

Tabii bu ayrıcalıklı pozisyon beraberinde sorumluluklar da getirmişti. İnsanlar bu dünyayı Tanrı adına yöneten kâhyalar olmaları için yaratılmışlardı ve bakımı ve gelişimi için Tanrı önünde sorumluydular. Yaratılışın tanrısal amacı, var olan her şeyin onu Yaratan'ın görkemini yansıtmasıydı. Bütün yaratılmışların varlığı Yaratan'ın işlerinin yansması olarak O'nu yüceltmektir. Yönetici kâhyalar olan insanların yaratılış amacı Yaratılış için sözcü olmaktır. Bitkiler, dağlar, yıldızlar ve nehirler konuşamazdı. İnsanlar onların yerine konuşacaktı. Bitkiler ve hayvanlar düşünemezlerdi. İnsanlar onların yerine düşünecekti. İnsan olmayan şeyler bilinçli bir şekilde Tanrı'yı yüceltmez veya O'na tapınamazlardı. Fakat, insanlar bunu insan olmayan varlıkların yerine yapmalıydı.

Doğa, tıpkı insanın görüntüsünü yansıtan bir ayna ya da ressamın yeteneğini ve zekasını yansıtan bir resim gibi Tanrı'nın görkemini pasif bir şekilde yansıtır. Fakat Tanrı'nın benzerliğinde yaratılmış insanlar bilinçli bir şekilde, isteyerek Tanrı'yı yüceltebilir ve O'nun harikalarını anlatabilirler (Mezmur 105:2). Aynı şekilde Tanrı ile ilişkilerinde doğa gibi pasif olmadıkları için Tanrı'ya karşı bilerek, isteyerek karşı çıkabilir ve O'nu aşağılayabilirler. İnsanın yaratılış amacı egosantrik yaşayıp doğayı kendi bencil istekleri için sömürmek değildi. Aksine asıl amacı, yaratılış kaynaklarıyla ilgilenip onları geliştirerek Tanrı'yı yüceltmektir. İnsan için en iyi olan, her şeyi yaratan

Tanrı'nın önünde sorumlu bir şekilde hizmet etmektir. Sorumluluğu insanın eline ve vicdanına teslim edilen, Tanrı'nın dünyasıdır.

KURTULUŞ-ÖNCESİ VAHYİ

Yaratılış 2:8-25, Tanrı'nın insanlara yaşamaları için bir bahçe sağladığını konu eder. Tanrı ile iletişim halinde olan insanın varlığını sürdürmesi için gerek her şey, burada mevcuttu. Özellikle Yaratılış 2:15-17'yi incelersek, günaha düşüş-öncesindeki vahyi anlamamıza yardım edecek 3 sembol ile karşılaşırız. Bu semboller Bahçe, Çalışmak ve Ağaç'tır.

Bahçe, Tanrı ile ilişkiyi simgelemektedir. Öncelikli olarak insanlık için konut değil, Tanrı ile ilişkiye kabul edildiğini gösteren bir yerdir. Bu bahçe, insanın var olma amacı olan Tanrı ile ilişki içinde bulunmayı, Tanrı-merkezli bir yaşamı temsil etmektedir. Tanrı, insanlar onları Yaratan ile birlikte yaşayabilsinler diye bu bahçede konut kurar.

Çalışmak, Tanrı'nın insanı yaratıcı, amacı olan ve hoşnut eden bir eylemle yükümlü kılma planını simgelemektedir. Bu plan, hem fiziksel hem de zihinsel bir eylemi içermektedir. Ayet 15, Tanrı'nın insanı bahçeye bakması ve onu işlemesi için bahçeye koyduğundan bahsetmektedir. İnsandan beklenen, atanmış temsilciler olarak dünyayı Tanrı adına yönetmek ve yararlı işlerle dünyanın verimliliğini arttırmaktır. Adem'e Yaratılış 2:19-20'de tüm hayvanlara isim verme görevinin verilmesi de zihinsel eylemi içermektedir. Hayvanları adlandırmak, onların kimliklerini etiketlemekten fazlasıdır. Her hayvanın kendine ait özelliğini bilmeyi ve dünyayı dolduran bu hayvanların Tanrı'nın yaşam tasarısındaki rollerini anlamayı gerektirir. Yani insan, Tanrı adına yaratılışı yönetme görevine atanmıştı ve bunun için Tanrı'ya karşı sorumluydu.

Kurtuluş-öncesi vahyini anlamamıza yardım edecek üçüncü sembol, İyiyle ve Kötüyü Bilme Ağacı'dır (ayet 17). Tanrı ile insanın paydaşlıkta bulunduğu bu bahçedeki diğer ağaçların aksine bu ağaç, yaşam için besin kaynağı olarak kullanılmamalıydı. Aslında bu ağaç, insanın bağımlı olduğu Yaratıcısı'na itaat edip etmeyeceğini test etmek için orada bulunuyordu. Amaç, insanı bu test sürecinden geçirerek ruhsal olgunluğa ve Tanrı'ya itaatten ve O'nunla paydaşlıktan alınan saf mutluluk seviyesine ulaştırmaktır. Gerçek mutluluk, ancak Tanrı ile itaatkâr bir ilişki içine girmekle mümkündür.

Yaratılışın ilk iki bölümü bize, Tanrı'nın insanlığın sonsuz ve ideal mutluluğu için koyduğu şartı sunar. Bu şart, Tanrı ile paydaşlığı, insanı hoşnut eden ve amacı olan yaratıcı iş formatındaki eylemi ve insan varlığına anlam veren ve Yaratıcı'yı yücelten bu yaşam şemasını oluşturan Tanrı'ya itaati içermektedir.

KURTULUŞ VAHYİ

Yaratılışı yöneten temsilciler olarak yaratılan insanlar, Tanrı'dan bağımsızlıklarını ilan ederek hem kendilerinin ve hem de tüm yaratılışın var olma amacından sapmasına neden olmuşlardır. Bu ise Tanrı'nın kurtaran eylemine gereksinim doğurmuştur.

Aslında, *Günaha Düşüş*'ün özünde insanın Tanrı'ya bağımlı ve itaatkâr bir şekilde yaşamayı reddetmesi yatmaktadır. Bu, Tanrı'nın yaratılıştaki sözcüsü olan insanın tüm yaratılışı Yaratıcı'yı yüceltme durumuna getirmeyi reddetmesidir. İnsan bağımsızlığını ilan ederek kendini tanrılaştırmaya ve Tanrı'ya bağımlı olmaktansa şeytana bağlanmayı

tercih ederek kendini yaratılışın merkezi yapmaya çalışmıştır. Bu yüzden *Düşüş*, insanın kendini Tanrı'nın yerine koyma ve Yaratıcı'dan bağımsız olma isteğinden ibarettir. Tanrı-merkezli yaşamı gerçek yaşam kaynağı olarak reddetme ve bunun yerine insan-merkezli yaşamı koymayı temsil eder. İnsanın, Tanrı yerine kendi sınırlı kaynaklarıyla nihai mutluluğu elde etmeye çalışmasıdır. Hümanizmin özüdür. Yani doğadaki her şeyin görevi, Tanrı'yı yüceltmek yerine insanın kendisini tatmin etmesine yardımcı olmaktır.

Yaratılış 3:1-6, Şeytan'ın insanı Tanrı'ya olan bağımlılık ve sorumluluklarından uzaklaştırmak için kullandığı tekniği anlatır. Şeytan, insanın ayartılmaya karşı savunmasız ve hassas olduğu 3 noktaya saldırır. 1. Yuhanna 2:15-16'de Elçi, bu hassas noktayı tutku olarak tanımlamaktadır. İnsanı içten içe kemiren bu tutkunun 3 farklı formu vardır. Bunlar bedensel tutkular, görsel tutkular ve maddi yaşamın verdiği gururdur. Elçi'nin belirttiği gibi, "Çünkü dünyaya ait olan her şey -benliğin tutkuları, gözün tutkuları, maddi yaşamın verdiği gurur- Baba'dan değil, dünyadandır." İşte Şeytan, stratejisini bu 3 hassas noktaya saldırmak üzerine kurmuş ve Tanrı ile paydaşlığın ardından gitmek olan en yücelerdeki yaşam amacını yolundan saptırmıştı.

Şeytan'ın ayartma için kullandığı bu özgün yaklaşım tarzı, Yaratılış 3:6'da açıkça görülmektedir:

- Benliğin tutkusu, "yemek için uygundur."
- Gözün tutkusu, "güzel."
- Maddi yaşamın verdiği gurur, "bilgelik kazanmak için çekici."

İnsanın Tanrı'nın temsilcisi pozisyonundan düşüşü, beraberinde tüm yaratılışı da aşağı çekmişti. Artık yaratılış, Yaratıcısı'nı yüceltebilme yetisini kaybetmişti. Böylece temel olarak Tanrı ile tüm yaratılışın ayrılması anlamına gelen ölüm, hüküm sürmeye başlamış ve bu durum ikinci Adem olan ve "kendi isteğimi değil, beni gönderenin isteğini yerine getirmek için gökten indim" (Yuhanna 6:38) diyen İsa Mesih'in gelişine dek sürmüştür. Babası'na sadık olan ve O'na mükemmel bir şekilde itaat eden Mesih de Şeytan'ın bu üç yönlü saldırısına maruz kalmıştır (Luka 4:1-13). Yakından incelersek Şeytan'ın Mesih'e yaklaşma stratejisinin, Aden'deki ilk ayartma modelini izlediğini görürüz. Şeytan, insanda bulunan aynı 3 hassas noktaya saldırmıştır. Ama Adem ve Havva'nın başarısız olduğu yerde Mesih galip gelmiştir. Bu yüzden İsa Mesih, İkinci Adem olarak insanlığın mükemmel temsilcisi olmak için tamamıyla yetkindir. Yani artık insanlık, Mesih ile özdeşleşerek Tanrı'yla barışabilir. "Herkes nasıl Adem'de ölüyorsa, herkes Mesih'te yaşama kavuşacak" (1. Korintliler 15:22).

BAHÇE TEMASI: GÜNAHA DÜŞÜŞ VE YENILEME

Kutsal Yazılar'daki bahçe sembolü, *Düşüş* ile Kutsal Kitap'ın bütününde verilen mesaj arasındaki ilişkiyi anlamamıza yardımcı olur. Tanrı'nın benzerliğinde yaratılan insanlar, Tanrı ile antlaşma ilişkisi içerisinde yaşasınlar diye yaratılmışlardı. Tanrı, mutlu bir Tanrı/insan paydaşlığı için bir bahçe hazırlamıştı. Tanrı, insanın dostuydu. İnsanlar Tanrı ile birlikte birlik ve huzur içinde yaşıyorlardı.

Sonra *Düşüş* gerçekleşti. Şeytan'ın yalanına kanan ilk insanlar Tanrı'dan bağımsızlıklarını ilan ettiler. Antlaşmayı bozdular. Tanrı ile insan arasındaki ilişki bozuldu. Bu yüzden insanlar bahçeden kovuldular. Yaratılan ile Yaratıcı'nın birlikte barış ve uyum içerisinde yaşayacağı bir yer yoktu artık. Büyük Boşanma gerçekleşmişti ve bahçeden kovulma, bunun kaçınılmaz sonucuydu.

Kutsal Kitap'ın *Günaha Düşüş*'ten sonraki bölümlerinde Tanrı'nın merhameti ve lütfuyla, insanın sapkın isyanı sonucu ortaya çıkan bozulmayı düzeltmeyi amaçladığı anlatılır. Aslında yenilenmiş bahçe sembolü ile insan ve Tanrı arasındaki ilişkinin yenileneceği defalarca tekrarlanır. Mezmur 23, Çoban'ın ruhu yenileyeceği, taze çayırlara ve sakin sulara sahip bir bahçeyi betimler. Hezekiel 36:35, Tanrı'nın sürgünden dönenlere vaadinden bahseder: "Viran olan bu ülke Aden Bahçesi gibi oldu." Yeşaya 65:25, Tanrı'nın sağlayacağı nihai paydaşlık yerini tanımlamak için bahçe temasını kullanır: "Kurtla kuzu birlikte otlayacak... Kutsal dağımın hiçbir yerinde kimse zarar vermeyecek, yok etmeyecek."

Kutsal Oğul, insanlık ile Tanrı'yı barıştırmak için Getsamani adı verilen bahçede bütün acılara katlanmak zorunda kaldı (Matta 26:36-46). İsa'nın ilk bahçedeki günahın neden olduğu Göksel Baba'dan ayrılığı deneyimlemesi gerekti. Bahçeye, Göksel Babası ile paydaşlığı derin bir şekilde arzularak gitti ve yürek burkan şu duayı etti: "Tanrım, beni şimdi terk etme. Bu kase benden uzaklaştırılsın, çünkü onu içersem, 'Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin' diye bağırarak zorunda kalacağım. Senden ayrılmak ölmek demektir. Beni şimdi terk etme."

Getsamani ikinci Aden idi. İkinci Aden'de bulunan İkinci Adem, ilk Aden'de işlenen günahın sonucu olarak Baba'nın reddine maruz kaldı. Getsamani aynı zamanda Aden'in tam tersiydi. İlk Aden'de, Adem Tanrı'yı terk ettiği ve ilişki bozulduğu için Tanrı onu bahçeden kovmak zorunda kalmıştı. Getsamani'de ise Tanrı, Tanrı/insanı, ikinci Ademi terk etti ve inançsız bir asiymişçesine, Oğul'u bahçeden kovdu. Bu gerçekleşmek zorundaydı. İnsanın günahını üzerine alan, aynı zamanda cezasını da üzerine almalı, yani Tanrı'dan ayrılığı ve paydaşlık bahçesinden kovulmayı yaşamalıydı. Bozulan ilişkiyi düzeltmenin başka yolu yoktu.

Ve ilk Aden'de olduğu gibi Getsamani Bahçesi'nde de denenme vardı. İsa, çarmıhtan uzak durması ve Tanrı'nın isteğine karşı gelmesi için ayartılmaya çalışıldı. Ancak insanlığın mükemmel temsilcisi, bahçedeki arkadaşlarıyla konuşurken bile denenmenin gücünü biliyordu, "Uyanık durup dua edin ki, ayartılmayasınız" (Matta 26:41). İsa, Adem gibi ayartılmadı, aksine isteyerek çarmıha gitti.

Mesih bir bahçeye gömüldüğü ve oradan zaferle dirildiği için Kutsal Yazılar'daki bahçe teması, İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra da devam eder. "Ölüm kurbanını tutsak edemedi." O dirildi. Diriliş bahçesi, öfkelenen Tanrı ile öfkelenen insanlık arasındaki barışı kesinleştirmişti. Diriliş bahçesinde Tanrı, Kurtarıcı'nın kurtaran eylemi üzerine onay mührünü bastı. Bu sayede "İsa'nın Rab olduğunu ağzınla açıkça söyler ve Tanrı'nın O'nu ölümden dirilttiğine yüreктen iman edersen, kurtulacaksın" (Romalılar 10:9).

Antlaşma Aracısı, antlaşma halkı için antlaşma ilişkisini düzeltti; çünkü Adem'in başarısız olduğu yerde Mesih galip geldi. İlk Adem'in kaybettiği yerde Mesih zafer kazandı.

Kutsal Kitap, Vahiy kitabının son bölümündeki bahçe betimlemesiyle biter. Kutsal Yazılar'daki ilk bahçe gibi (Aden) bunu da Tanrı sağlar; ancak Aden'in aksine buraya saf olmayan hiçbir şey ya da iğrenç ve yalancı hiç kimse giremeyecek ve artık lanet, şeytan tarafından denenme veya düşüş olmayacaktır.

Cennet bahçesinde "Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtından çıkan billur gibi berrak yaşam suyu ırmağı" ve meyve veren, yaprakları uluslara şifa olan yaşam ağacı vardır. Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtı orada olacak ve "kulları O'na tapınacak. O'nun yüzünü görecek

ve alınlarında O'nun adını taşıyacaklar ... ve sonsuzlara dek egemenlik sürecekler.” (Vahiy 22:1-5)

İNSAN KÖTÜLÜĞÜNE TANRISAL ÇÖZÜM

Tanrı'nın, *Günaha Düşüş*'e verdiği karşılık Yaratılış 3:14-21'de yer almaktadır. Bu ayetler Tanrı'nın insanın isyanına karşı sağladığı lütufkâr çözümü, Tanrı tarafından gerçekleştirilen kurtuluş eylemini anlatır. Burada Tanrı'nın günaha düşmüş insanlığı aramasını resmeden Yaratılış 3:8-13'te geçen Günaha Düşüş'ten sonraki ilk lütuf söz konusu değildir. Tanrı, merhameti ve lütfundan dolayı günaha düşmüş insanlığı kendine geri çağırmıştır. İnsanın kendi başına bu ilişkiyi düzeltmeye ne isteği ne de yetisi vardır. Eğer ilişki yenilenecekse, bu Tanrı ile başlamak zorundaydı. Ve öyle de oldu.

Yaratılış 3:14-21, kurtuluş planının, yani karanlıklar krallığının doğru bir *tohum* ya da soy veya Havva'nın oğlu aracılığıyla mağlup edileceğinin ilk vahyidir. Kadından doğacak birisi, en sonunda insan bozulmuşluğunu düzelterekti.

Bu bölümde yılan, Tanrı'ya karşı olan her şeyi, insanı Tanrı'ya karşı itaatkâr bir yaşamdan uzaklaştırmaya çalışan şeytani güçleri temsil etmektedir. Ayet 14'te Tanrı, O'na karşı olan şeytani güçleri lanetlemektedir. Ayet 15 ise şeytanın krallığı karşısında Tanrısalsal kurtuluşun nasıl zafere ulaşacağı anlatılmaktadır.

Seninle (Şeytan) kadını (Havva), onun soyuyla senin soyunu düşman edeceğim.

Onun soyu senin başını ezecek. Sen onun topuğuna saldıracaksın.

Bazen “İlk Müjde (Ana Vaat)” olarak da bilinen bu vaat sözleri, içinde iki temel unsuru barındırmaktadır; çatışma ve zafer.

ÇATIŞMA

Yaratılış 3:15, Rab'be sadık olanlarla Kötü Olan'a sadık olanların sürekli olarak savaş içinde olacağı uzun bir periyodu öngörmektedir. Yılanın soyu şeytanın inançsız takipçilerine, Havva'nın soyu da Tanrı'ya sadık olanlara işaret etmektedir. İnançlı olanlarla inançsızlar, vaat antlaşmalarına sadık olanlarla olmayanlar, Kutsal Kitap'ta insan soyu arasındaki tek önemli ayrım budur. İnsan ilişkilerinde yer alan diğer tüm ayrımlar önemsizdir. Kurtaran Tanrı'ya imanda birlik, karanlığın işleriyle özdeşleşmiş insanlar grubundan ayrı bir kutsallar paydaşlığı oluşturarak inanlılar arasında köprü kurar.

ZAFER

Son olarak, çatışma bir kişi (o) ve Şeytan (sen) arasındadır. Yılanın başını ezecek olan kişi Mesih ve O'nun çarmıhtaki nihai zaferidir. Mesih çarmıhta Şeytan'a öldürücü darbeyi vurmuş, yılanın başını ezmiş ve tanrısalsal kurtuluş planının zaferini kesinleştirmiştir. “Sen onun topuğuna saldıracaksın” ayeti de şeytani güçlerin, Kurtarıcı'ya verdiği öldürücü olmayan fakat acı veren yaraya işaret etmektedir. Kısaca bu ilk peygamberlik, Kutsal Yazılar'ın geri kalanında olacaklarla ilgili bizlere genel ve üstü kapalı taslak sunar.

“Kadının soyu” tam anlamıyla Mesih'e referans olsa da, aynı zamanda daha geniş bir anlama da sahiptir. Bu ifade dünyada Tanrı'nın planı için aracılık eden tüm insanları kapsamaktadır. Aynı şekilde “Şeytan'ın soyu” ifadesi de Şeytan'a aracı olarak hizmet eden insanlara işaret etmektedir.

Kutsal Kitap tamamında Tanrı'nın planları için aracılık eden insanlara referanslar vardır. Bu noktada bazılarında söz edilmelidir.

- Nuh — Yaratılış 9:9: “Sizinle ve gelecek kuşaklarınızla ... antlaşmamı sürdürmek istiyorum.”
- İbrahim — Yaratılış 17:7: “Antlaşmamı seninle ve soyunla kuşaklar boyunca, sonsuza dek sürdüreceğim. Senin, senden sonra da soyunun Tanrısı olacağım.”
- İsrail — Yasa'nın Tekrarı 10:15: “Öyleyken RAB atalarımızı sevdi, onlara bağlandı. Bugün olduğu gibi, onların soyu olan sizleri bütün halkların arasından seçti.”
- Davut — Mezmur 89:3-4a: “Dedin ki, ‘Seçtiğim adamla antlaşma yaptım, kulum Davut’a şöyle ant içtim: ‘Soyunu sonsuza dek sürdüreceğim.’”
- Züriyet olan Kurtarıcı — Galatyalılar 3:16: “Vaatler İbrahim’e ve soyundan olana verildi. Tanrı birçok kişiden söz ediyormuş gibi, ‘Ve soyundan olanlara’ demiyor; ‘Soyundan olana’ demekle tek bir kişiden, yani Mesih’ten söz ediyor.”
- Züriyet olan inanlılar — Galatyalılar 3:29: “Eğer Mesih’e aitseniz, İbrahim’in soyundansınız, vaade göre de mirasçısınız.”

DÜŞÜŞÜN SONUÇLARI

Düşüşün insan hayatına etkileri Yaratılış 3:17-21’de özetlenmiştir. Ayet 16’nın belirttiği gibi Rab Havva’ya seslenir ve onun yaşamına sıkıntı verecek iki konuya dikkat çeker. Bunlar, ağrı çekerek doğum yapma ve erkek otoritesine bağlı olmayı içermektedir. Bunlardan ilki, dar anlamda fiziksel doğum ağrısıyla sınırlıdır. Fakat aynı zamanda çocuk yetiştirmenin yol açtığı sıkıntı veren stresi, kaygıyı, endişeyi ve üzüntüyü de içermektedir. Aile/çocuk çatışmasının nedeni ilk günahdır ve orijinal, mükemmel konumda asla böyle olması tasarlanmamıştır. İkincisinin, yani kadının erkek otoritesine bağlı olmasının da nedeni ilk günahdır ve bundan özgür olmanın tek yolu kurtuluş meyvesi olarak mümkündür. Ancak kurtulmuş kişiler arasındaki ilişkilerde düzeltilmiş, saygıya dayanan eşitlik vardır ve bu durumda kadınlar ve erkekler, Tanrı’nın kendilerine atfettiği gibi birbirleriyle uyumlu bir şekilde ilişki içinde yaşarlar. Özgürlük için yapılan politik eylemler her zaman eksik kalacaktır, çünkü bu ancak ve ancak iman aracılığıyla yeniden doğmakla başarılabilir.

Günaha Düşüşün Adem ve yaratılış için sonuçları, 17. ve 19. ayetlerde açıklanmıştır. Havva ile itaatsizlik suçunu paylaşan Adem de cezalandırılmıştır. Daha büyük ya da daha önemsiz suç diye bir şey yoktur. Adem ve Havva tek bedendiler ve bu yüzden günaha da birlikte düşmüşlerdi. “Emek vermeden yiyecek bulamama” laneti, ikisinin de üstündedir. Çalışmak, fiziksel ya da zihinsel olsun, ilk önce yaratıcı olması ve bir amaca hizmet etmesi için tasarlanmıştır. Ancak Günaha Düşüş’ten sonra çalışmak, eziyet veren, sıkıcı, monoton ve amaca hizmet etmeyen bir görev haline geldi. Doğa da günah ile bozulmuş durumunda insanlık için bir engel oluşturmaya başladı. “Toprak sana diken ve çalı verecek” (ayet 18). Sadece Tanrı’nın yüceliği için tekrar düzenlenmiş ve düzeltilmiş çalışma eylemi, sonsuz yararsızlık lanetinden kurtulur.

Unutmayın, Adem ve Havva, evli bir çift olarak tek bedendiler ve tüm aileyi temsil ediyorlardı. Bunun sonucunda da birlikte düştüler. Bu yüzden erkekler, çocuk doğurmanın yarattığı acı ve sıkıntıyı paylaşırlar, aynı şekilde kadınlar da amaçsız ve yararsız çalışmanın beyhudeliğine ve eziyetine ortak olurlar. Fakat Tanrı ile barışmış şekilde yaşamak, aile ilişkilerini mutlu kılar, çalışmayı insanı zenginleştirici faydalı ve Tanrı’yı yücelten bir eylem yapar.

21. ayette belirtildiği üzere Tanrı, kendi benzerliğinde yarattığı günaha düşmüş insanlara lütufkâr bir şekilde giysi sağlamıştır. Deriden giysileri elde etmek için günahsız hayvanlar kurban edilmiştir. Tanrı'nın bu sevgisinden gelen sağlayışı, temel olarak bir şeye işaret etmektedir. Kutsal Kitap daha sonraları kurbanların kefareti olarak sunulmasından açıkça bahsetse de, bu ayetler kurtuluşun kan aracılığıyla sağlanacağına işaret etmektedir.

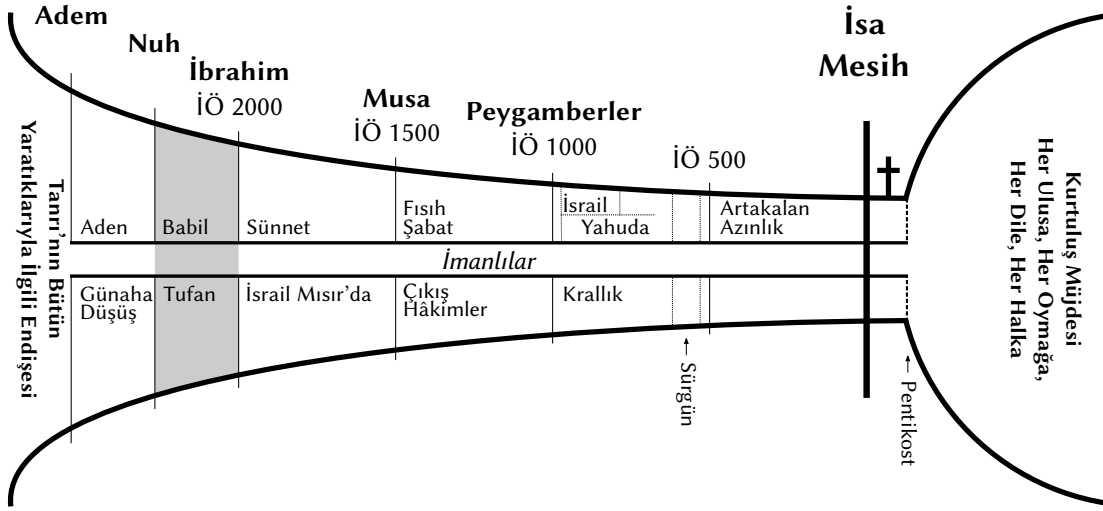
SONUÇ

Adem Dönemi'nin ne kadar süreyi kapsadığını bilmiyoruz, Kutsal Kitap da bununla ilgili herhangi bir bilgi vermiyor. Eğer Kutsal Kitap bir konuda sessizse bu, şu anlama gelir: Tanrı bizim bu konudaki merakımızı gidermek niyetinde değildir. Yaratılış 5'e, insan yaşamının başlangıç tarihini belirlemek için başvurulamaz. Çünkü İbrani soy ağacı, sadece başlıca isimlerle sınırlıdır, yani her kuşağı içine katmaz.

Adem Dönemi ne kadar sürerse sürsün, uzun bir zaman sürdüğü kesindir. Tanrı'ya sadık olanlar, Tanrı'nın kendi planı ve tasarısıyla bu bozulmuş dünyaya kurtuluş getireceği vaadine bakarak yaşadılar. Bu plan, kadından doğan Kurtarıcı'nın şeytanın krallığını yok etmesini de içeriyordu. Nesilden nesile taşınan iman, Tanrı'nın bir zamanlar güzel olan yaratılışı tamamen bozulmaya bırakmayacağı vaadi üzerine kurulmuştu. İnanlılar, Tanrı'nın sadık vaadi üzerine kurulu olan umuda bakarak yaşadılar.

TARTIŞMA SORULARI

1. Yaratılış kitabında vurgulanan temel gerçekleri gözden geçiriniz. Sizce yaratılış eylemini, vurgulanan bu gerçekler ötesinde açıklamak ruhsal olarak faydalı mıdır?
2. Kâhyalar, başkalarının sahip olduğu malları koruyan ve bu mallarla ilgilenen kişilerdir. Peki, Tanrı'nın dünyasında yaşayan bizler kâhyalık çağrısına nasıl karşılık verebiliriz?
3. Bir işi başarılı ve tatminkâr kılan nedir? Herhangi bir işi Tanrı'yı hoşnut edecek bir şekilde yapmak mümkün müdür? Kişi yaptığı günlük işlere nasıl amaç ve anlam katabilir?
4. Günah kavramını, Tanrı'dan bağımsızlığı ilan etmekle ilişkilendirerek açıklayınız.
5. Dünyasal tutkular, ruhu yok eden arzulardır. Kişiyi esir alan benliğin tutkularına, gözün tutkularına ve gurur içeren tutkulara örnek verin. Bunların tersine, ruhu besleyen ve geliştiren arzular nelerdir? 1.Korintliler 14:1'e bakınız.
6. Kutsal Kitap, içi umut dolu bir kitaptır; çünkü Tanrı'nın kötülüğü yendiğini garanti etmektedir. Bu haber Hristiyanların iyiyle kötünün mücadelesindeki yerini nasıl etkiler?

OKUMALAR

- Yaratılış 6-11
- Matta 24:36-51
- Luka 17:20-37
- 1. Petrus 3:8-22

BÖLÜM DÖRT

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN NUH DÖNEMİ

Kutsal Kitap, Günaha Düşüş'ten sonra kötülüğün insanlar arasında gittikçe arttığını belirtmektedir. Aslında Nuh zamanına kadar, ki Adem'den bu yana kadar geçen zaman tanımlanamamaktadır, Tanrı'nın önünde doğru yaşayan geriye kalmış tek aile, Nuh'un kendi ailesiydi. Tanrı'nın büyük bir Tufan şeklinde gelen yargısı inançsız dünya üzerine döküldüğünde Nuh ve ailesi –hem soyları hem de kendileri– kurtarıldılar ki Tanrı'nın kurtuluş planını gerçekleştirmek için sadık araçlar olarak hizmet edebilsinler.

Yaratılış kitabındaki yaratılış eylemiyle Tufan arasında belirli bir düzen ve uyum vardır. Kutsal Kitap'ta kaydedilen sürece dikkat edin.

- Tanrı mükemmel bir düzen yaratır, Yaratılış 1–2
 - İnsan günaha düşer ve kötülük doğurur, Yaratılış 3:1–7
- Tanrı lütufkâr bir şekilde müdahale eder (İlk Müjde), Yaratılış 3:8–24
 - İnsanın günahı artar, Yaratılış 4:1–6:12
- Tanrı lütufkâr bir şekilde müdahale eder (Tufan), Yaratılış 6:13–10:32
 - İnsanın bozulmuşluğu her tarafa yayılır, Yaratılış 11
- Tanrı lütufkâr bir şekilde müdahale eder (İbrahim'in çağrısı), Yaratılış 12–25

Bu düzen şeması Tufan'ın öncelikle lütuf, ikincil olarak da yargı eylemi olduğunu vurgular. Dünyanın kurtuluşu, Tanrı'nın planını gerçekleştirmek için kullanacağı araçlar olarak hizmet edecek insanların hayatlarının devamına bağlıydı. Hizmet etmek istemeyenler ve bu sadık soyu yok olma tehlikesine sokanlar gitmeliydi. Bu yüzden Nuh ve ailesi doğruluklarından dolayı değil, sadece Tanrı'ya olan itaatleri sayesinde kurtarıldılar ve böylece Tanrı'nın dünyayı kurtarma planına aracılık edebildiler.

Yaratılış 4 ve Yaratılış 7 arasındaki bölümlerin özetleri, insan başarısızlıklarının ve Tanrı'nın kurtuluş planını sürdürmek için yaptığı müdahalelerin şemasını daha iyi yansıtacaktır.

YARATILIŞ 4

Çatışma, kıskançlık ve cinayet günaha düşüşün Adem soyu üzerindeki temel sonuçlarını vurgulamaktadır (ayet 1–16). Bu dönemde özellikle çiftçilik (ayet 20), güzel sanatlar (ayet 21) ve sanayi (ayet 23, 24) alanlarında büyük gelişme olsa da, Tanrı ile doğru ilişkiden uzak olan insanların tüm çabaları boşunaydı. Ancak Tanrı, kurtuluş kanalı olacak Şit'in soyundan Kendi seçtiği bir halk sağlayacaktı. Bu halk Tanrı'nın hizmetinde sadık ve artakalan azınlık soy olmaya, Tanrı'yı ismiyle çağıran bir imanlı topluluk olarak tapınmaya devam edecekti.

YARATILIŞ 5

Vaat soyu, Adem'den Nuh'a kadar tanımlanmıştır; fakat günahın sonucu yani ücreti, "ve o öldü" sözleriyle devamlı olarak vurgulanmaktadır.

YARATILIŞ 6:1–7

Ruhsal olarak doğru olan insanoğlunun sayısı o kadar azaldı ki, Tanrı'nın dünyayı kurtarma planını sürdürmek için aracı olarak kullanacağı doğru insanların soyunun tamamen yok olmaması için müdahale etmesi gerekti. Özellikle 5. ayette kötülüğün her yere yayılmasının nasıl açıklandığına dikkat edin.

- Yoğunluk ve yaygınlıkta: "yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok."
- Ruhsal bozulmuşlukta: "aklı fikri hep kötülükte."
- Kesinlikte: "hep kötülükte."
- Alışkanlıkta: "hep."

YARATILIŞ 6:8'DEN YARATILIŞ 9'A

Burada Tanrı, "yılanın soyu" olan inançsızları yargılamak, "kadının soyu" olan doğru kişileri de korumak için tufanı gönderiyor. Bu şekilde Tanrı, o büyük tasarısını, dünyayı kurtarma planını sürdürmek için antlaşma yapıyor. Bu kişiler Tanrı'nın kurtuluş planını gerçekleştirmek için aracı olarak kullanacağı ayrıcalıklı kişilerdir.

NUH İLE YAPILAN ANTLAŞMA

Kutsal Kitap'ta insanlık ile Tanrı arasındaki lütufkâr ilişki için kullanılan kelime, "antlaşma" kelimesidir. Bu kelime iki taraf arasında yapılan antlaşmaya, antlaşma içindeki vaade, yükümlülükler ve antlaşmanın onayı olan işareti veya sadakati hatırlatmak için kullanılan simgeye işaret eder. Adem ve Tanrı arasındaki ilişkide zaten antlaşma unsurları mevcuttu. İlk taraf olan Tanrı ve ikinci taraf olan Adem, iki tarafa da yükümlülükler gerektiren antlaşma içerisine girmişlerdi ve bunu bir işaret ile ya da sadakati hatırlatan bir simge ile onaylamışlardı (bahçedeki ağaç). Adem kendi sorumluluklarını yerine getirmekte, itaat etmekte başarısız oldu. Tanrı sadakatini sürdürdü ve insanlıkla ilgilenmeye devam ederek onları yenilenmiş bir ilişkiye çağırdı.

İnsan soyunu temsil eden Nuh'la birlikte bizler, Tanrı'nın yenilediği antlaşmaya, kurtaran lütuf ilişkisinin devamına sahibiz. Yaratılış 9:8–17, bu yenilenen antlaşmayı resmetmektedir. Tanrı ilişki için adım atar ve Nuh'u, ailesini ve yaşayan diğer varlıkları kendi ile paydaşlığa davet eder. Tanrı'nın yükümlülüğü, dünyayı böyle yok edebilecek

bir tufandan koruma vaadini içermektedir. İnsanlığın ve dünyanın temsilcisi olan Nuh ise Yaratıcısı'na itaat etmekle yükümlüdür. Bu itaat yükümlülüğü, Yaratılış 9'un 1. ve 7. ayetleri arasında dile getirilmiştir. Nuh verimli olmalı ve çoğalmalı, hayvan ve bitki dünyasının sorumlusu olarak hizmet etmeli, tüm yaşam formlarını, özellikle Yaratıcısı'nın mührünü taşıyan insan yaşamını değerli saymalıdır. Bu antlaşma ilişkisinin işareti veya resmi simgesi, gökkuşağıdır. Bu doğa olayı, kurtuluş tarihinin bu noktasında işaret olarak çok uygundur. Zira gökkuşağı doğal bir afetten, tufandan sonra ortaya çıkar ve antlaşma her türden bütün canlı yaratıkları kapsadığı için doğa ile ilgili daha geniş bir anlama sahiptir. Bu yüzden bazı teologların Nuh ile yapılan antlaşmaya "Doğa Antlaşması" demeleri pek şaşırtıcı değildir. Tanrı'nın bu dönemden önce ve sonra insanlığa yaklaşımı ile ilgili farklı bir şey ima etmediği sürece bu terminolojinin kullanılmasında sakınca yoktur. Kutsal Kitap tek antlaşma belgesidir. Tanrı'nın düşmüş insanlıkla ve dünyayla nasıl lütüfkârca ilgilendiğini konu eder. Nuh, kendinden önceki Adem ve birçokları gibi tarih içinde yavaş yavaş açıklanan bu antlaşmada insan tarafını temsil etmekteydi. Bu yüzden, sürekli olarak sonsuza dek geçerli antlaşmaya referans verildiğini görmekteyiz. "Sonsuza dek geçerli" sözü kısa, tarih içinde yok olmuş ilişkiye yer bırakmamaktadır. İnsan tarafı sürekli olarak başarısız olsa da, Tanrı'nın sadakati sonsuza dek sürecek olan ilişkinin garantisidir.

Bu yüzden gökkuşağı, tüm kuşaktan insanlara Tanrı önündeki sorumluluklarını, yaratılışın doğal potansiyelini geliştirme yükümlülüklerini hatırlatır. Aynı zamanda her gökkuşağı Tanrı'ya, doğal düzeni koruma ve böyle katastrofik felaketlerle onu yok etmeme vaadini hatırlatır. Tanrı sözünü tutmuştur ve tutmaktadır. Ancak Nuh, bağın meyvesini aç gözlülükle kendi isteğine göre kullanarak sorumluluğunu yerine getirmemiş (Yaratılış 9:20-21) ve Nuh'tan sonra gelenler de onun yolunu izleyip başarısız olmuşlardır. Böylece Nuh, Tanrı'nın temsilcisi olarak korumak ve ilgilenmek ile yükümlü olduğu doğal kaynakları kötüye kullanmıştır.

TUFAN'IN KAPSAMI

Tufanın evrensel olup dünyanın tamamını mı yoksa lokal olup belirli bir coğrafi bölgesini mi kapsadığı konusunda teologlar arasında büyük fikir ayrılıkları vardır. Hatta arkeologlar bile Mezopotamya civarında gerçekleşen eski bir tufan ile Kutsal Kitap'ta geçen Tufan arasındaki olası ilişkiyi tartışmaktadır. Bu konuda C. Leonard Wooley'in *Ur of the Chaldees (Kildanilerin Ur'u)* adlı kitabı oldukça ilgi çekicidir. Wooley Nuh Tufan'ı için arkeolojik kanıtlar sunmasa da, kitabında güney Mezopotamya'da keşfedilmiş, 2, 4 metre genişliğinde, su yerleşkesinde çökelmiş, kil tabakasından oluşmuş tortuldan söz eder. Burasının sürekli olarak akan daha küçük nehirlerin yatağı olduğunu gösteren katmanlara rastlanmamıştır. Bulunan tabakanın kalınlığı ile ilgili yapılan hesaplar, bu suyun tüm Mezopotamya'yı kuzeyden güneye 650, doğudan batıya 160 km'yi kapsadığını göstermektedir. Arkeologlara göre İ.Ö. 4000 yıllarında gerçekleşmiş olan böyle büyük kapsamlı bir tufan, dünyanın o bölümünde yaşayan tüm insanlığı ani bir sonla yok ederdi.

Evrensel tufan teorisini destekleyenler, Yaratılış kitabında kullanılan, "tüm dünyada" ve "yeryüzündeki tüm canlılar" gibi genel, her şeye kapsayan dile işaret ediyorlar. Üstüne üstük dünyanın diğer yerlerinde Mezopotamya'da bulunanlara benzer kalın tortul tabakası olmasa da, diğer kanıtlar dünyanın umulmadık yerlerinde derin sular

olduğunu gösteriyor. Ayrıca evrensel teori buzullara, farklı kıtalarda denizden uzak yerlerde bulunan deniz hayvanları iskeletlerine ve oluşmak için büyük basınç gerektiren coğrafik yapılara açıklama getirebilir. Ve son olarak, Tufan için kullanılan terminolojiyi gerçek olarak almamak, bazılarını Kutsal Kitap'ın güvenilirliğini sorgulamaya iter.

Kutsal Kitap'ta anlatılanın kısmi bir tufan olduğunu savunanlar, kaydedilen olayların bir tanığın bakış açısından anlatıldığını belirtmektedirler. Bu genel, her şeyi kapsayan terminolojinin olay anında bulunan kişinin bakış açısı olduğu anlaşılmalıdır. Bu yüzden “yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu” ya da “sular yeryüzünü doldurdu” gibi her şeyi kapsayıcı, genel referanslar gözlemci olan Nuh'un bakış açısından anlaşılmalıdır. Onun bakış açısına göre her yer su ile doldu ve her şey yok oldu. Bu, Kutsal Kitap'a yabancı bir kullanım değildir. Tüm dünyada nüfus sayımı yapılması gerektiğinin söylendiği ancak aslında belirli bir kesimden bahsedilen Luka 2:1'i düşünün. Burada referans, tabii ki Amerika'daki Maya ya da o dönem yaşamış olan başka bir uygarlığa değil, Roma İmparatorluğu dünyasıdır.

Kısmi tufan tutumu, aynı zamanda 90 metre uzunluğundaki bir geminin tüm türden hayvanları içinde nasıl barındırdığını anlamamızı sağlar. Bu tutuma göre sadece Mezopotamya bölgesinde bulunan hayvanların yok olmaktan kurtulması gerekiyordu. Filler (Afrika ve Hindistan), zürafalar (Hindistan) ya da kutup ayıları (Kuzey Amerika) veya Kangurular (Avustralya) değil.

Evrensel tufan ile kısmi tufan etrafında dönen tartışmalar, asıl dikkati gerçek konudan saptırma riski taşımaktadır. Bu konu Tufan'ın kurtuluş tarihindeki yeridir. Nuh ve onunla aynı etnik kimliği taşıyanlar, Tanrı'nın sadık antlaşma halkı olmaya çağrılmışlardı. Bu insanlar, dünyayı kurtarma planını gerçekleştirmek için aracı olarak seçilen Adem oğlu Şit'in soyundan geliyorlardı. Şit soyundan gelenler, vahyin ve kurtuluşun seçilmiş taşıyıcılarıydı. Dünyanın kurtuluşu, bu kişilerin seçilmiş halk olarak Tanrı'nın işini yapma isteklerine bağlıydı. Ancak Şit soyunun büyük bir bölümü bunu reddetti. Tanrı ile paydaşlık içinde olmak, beraberinde yerine getirmekte başarısız oldukları sorumlulukları getirmişti. Bu yüzden Tanrı onları yargılamalı ve cezalandırmalıydı. Ve böylece Tanrı'nın yargısı üzerlerine yağdı. Ancak Mezopotamya dışındaki insanlar, Adem'in diğer soyu antlaşma halkına dahil değillerdi ve yok edilmelerine gerek yoktu. Tanrı'nın kurtuluş planı onların sadakatine bağlı değildi. Ama Nuh'un ailesi dışında Şit soyundan gelenlerin hepsinin gitmesi gerekiyordu ki, Tanrı kurtuluş planını devam ettirmek için seçtiği itaatkâr halkı koruyabilsin.

DIĞER TUFAN KAYITLARI

Kutsal Kitap'ta kaydedilenin yanında birçok eski tufan hikayesi de vardır. Neredeyse her büyük eski uygarlığın bir tufan öyküsü vardır. Buna en güzel örnek, kökeni Sümerler'e dayanan ve muhtemelen Nuh Tufan'ı kayıtlarından daha da önce var olan Gılgamış Destanı'dır. Merrill F. Unger, *Archeology and The Bible (Arkeoloji ve Kutsal Kitap)* adlı kitabında iki tufan arasındaki benzerlikleri ve farkları sıralamıştır ve bu da aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- İki tufan da Tanrı tarafından planlanmıştır.
- İkisi de Tanrı'nın hikayedeki kahramanla ilişkisini vurgular.
- İkisi de tufanı ahlaki bozulmayla ilişkilendirir.

- İkisinde de kahraman, onun akrabaları ve hayvanlar kurtarılır.
- İkisi de gemiyi yapmak için Tanrı'nın verdiği talimatları içerir.
- İkisi de büyük doğal bir felaketi betimler.
- İkisi de tufan için belirli bir süreye işaret eder.
- İkisi de geminin karaya çıktığı yeri belirtir.
- İkisinde de suların azalıp azalmadığını öğrenmek için kuşlar gönderilir.
- İkisi de kurtuluştan sonra gerçekleşen tapınmayı resmeder.
- İkisinde de hikayenin kahramanı kutsanır.

Bu iki hikaye arasında aynı zamanda temel farklılıklar da mevcuttur. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

- Tufanın süresi konusunda ciddi farklılıklar vardır. Bu süre, Gilgamiş'a göre 14, Nuh Tufanı'na göre 150 gündür.
- Gilgamiş Destanı'nda pek çok kişi, Utnapiştim'e gemiyi yapması için yardım eder. Nuh Tufanı'nda ise insanlar Nuh ile dalga geçerler.
- Yaratılış kaydı yalnızca bir şahidin tanıklık edebileceği ve gözlemleyebileceği şeylerin kaydını içerir, ve bu şahidin günlük olarak yaptıklarını barındırır.
- Gilgamiş Destanı (ve Kutsal Kitapsal olmayan diğer tüm öyküler), olayları bir gözlemcinin fark edebileceğinden çok daha detaylı anlatır. Bu yüzden daha çok mit doğasına sahiptir.
- Gilgamiş Destanı'nda hikayenin kahramanı Utnapiştim, karısı gibi tanrı olur. Bu tipik, ünlü insanlara göksel anlam yükleme ilkelciliğidir. Nuh, insan olarak kalır ve insan zayıflığına maruz kalarak (sarhoşluk) Tanrı'nın affına ihtiyaç duyar.
- Gilgamiş Destanı'nda böyle bir felaketin bir daha olmayacağına dair bir vaat, antlaşma ya da garanti yoktur.

Gerçek tufan diğer tüm öykülerin kaynağı olmuştur. Sözlü gelenek bu olayı yüzyıllar boyunca insanların aklında tutmuştur. Şüphesiz bu olay başka nesillere aktarılırken gerçek hikayede bozulmalar meydana gelmiştir. Öykü yazılı forma aktarılan kadar bu bozulmalar sürekli olarak devam etmiştir. Kutsal Kitap'ın güvenilirliğine olan imanımız bizleri, Yaratılış kaydının diğer bütün doğru ve yanlış hikayeleri değerlendirmede gerçek standart olduğu gerçeğine yönlendirir.

Tufan'dan sonra Nuh'un soyunun sayısı artmaya başladı. Tanrı'nın kurtuluş planını kesinleştirmek için tekrar uzun bir azalma süresi başlatması gerekti. Tanrı, Ur'da İbrahim'i çağırdı ve paganlarla ilişkiyi bırakıp onun ve soyunun Tanrı'nın antlaşma halkı olarak yaşayacağı "vaat topraklarına" gitmesini istedi. Yaratılış 11:10-32, vahiy tarihini Nuh'tan Tanrı'nın İbrahim'le antlaşmayı tekrarlamasına kadar özetlemektedir. Kurtuluş vahiy, İbrahim seçilmiş vahiy kanalı oluncaya dek evrenselden Nuh'a ve doğal düzene, daha sonra uluslara ve onların dağılmasına doğru hareket eder. Bu noktadan sonra kurtuluş tarihi tek bir aileye, İbrahim'in ailesine odaklanır.

BABİL KULESİ

Nuh Tufanı ile İbrahim arasındaki periyot Babil Kulesi bölümünde yer alır (Yaratılış 11:1–9). Babil, Tanrı'ya karşı birleşmiş güçlerin temsili ve Tanrı'nın isteğinin ve iradesinin reddedilmesinin insan ilişkilerine getirdiği anarşi ve karmaşanın resmidir.

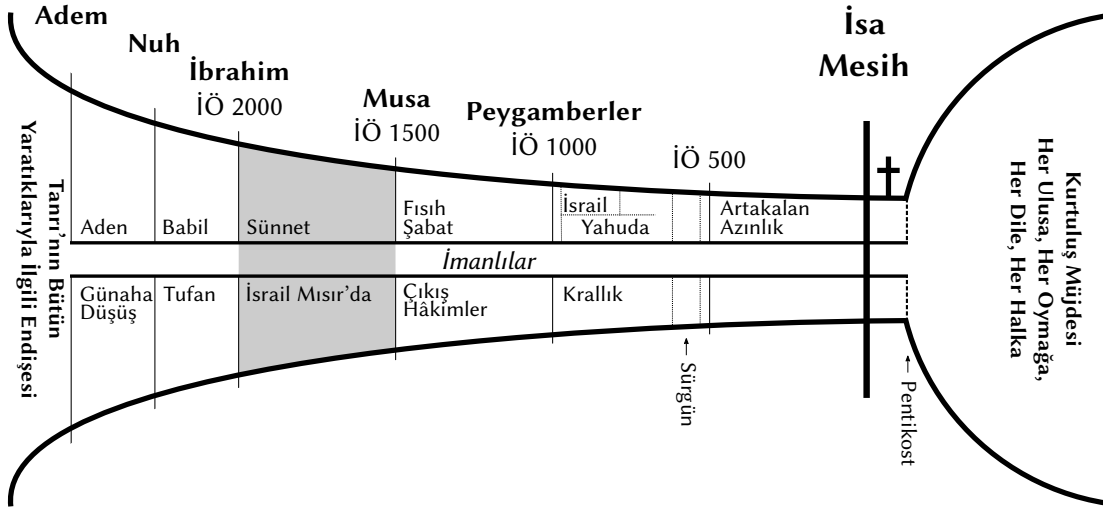
Kule, muhtemelen eski Orta Doğu'da yaygın olarak inşa edilmiş pagan tapınak kulesi yani bir Ziggurat'tı. Ur'da yapılan kazılar, aynı yer üzerinde bulunan art arda gelen, üç bölümden oluşan, piramit şeklinde inşa edilmiş kalıntıları ortaya çıkarmıştır. En sondaki sekizinci yüzyılda Kildaniler tarafından yapılmıştır. Buradaki Kildani ifadesi, Kildani döneminden sonraki okuyucular için yerin coğrafi konumunu belirtmek için sonradan eklenmişti. Ziggurat, piramit formunda, üst üste konulmuş bölümlerden oluşmuş bir yapıydı. Alttaki büyük bölüm koyu gri renkteydi ve cehennemi simgeliyordu. Bir üstündeki açık turuncu renkli kısım yaşanan dünyayı sembolize ederken bir sonraki bölüm mavi renkteydi ve gökyüzünü sembolize ediyordu. Yapının en üstü ise cenneti temsil ediyordu ve altından yapılmıştı. Kulenin bu bölümünde ay tanrısına tapınılır ve ona kurbanlar sunulurdu. Kısacası tapınak kulesi, dört bölümden oluşan ve cennete kadar ulaşan yapısıyla pagan dünya görüşünün özüydü. Bu yüzden yapı, Tanrı'ya karşı isyan etmek ve O'nun yerine sahte bir dini koymak demektir.

Tapınak kulesine sahip bu putperest din, insana Tanrı dışında bir isim, ün ya da yaşam amacı kazandırmak için tasarlanmıştı. Aynı zamanda bu kule, insanların Tanrı tarafından verilen çoğalma ve doğal kaynakları Tanrı'ya övgü sunacak şekilde kullanma görevlerini yerine getirmekteki isteksizliklerini vurgulamaktaydı. Babil bölümü tüm sahte dinlerin özünü yansıtmaktadır. Din kelimesi için Latince, "birbirine bağlamak" ya da "birleştirmek" anlamına gelen *religāre* kelimesi kullanılmaktadır. Kişinin dini hayatındaki boşlukları doldurur, birleştirir ve yaşamına anlam verir. Kişiye yaşamın amacını, değerini ve ahengini veren şey, onun dinidir. Bu anlamda herkesin bir dini vardır aslında. Ne yazık ki insan varlığına anlamını veren Tanrı'nın bağlayıcı, birleştirici olmadığı her din, Babil Kulesi'nin sonunu paylaşır.

Babil Kulesi, insanın anlamsız bir şekilde Tanrı'dan ayrı bir yaşam amacı bulma çabasını resmetmektedir. İnsanların asıl çabası, hümanizmin de özü olan ve Tanrı'ya yer vermeyen başarılı yaşam ilişkileri kurabilmektir. Ulusların Tanrı'ya isyan edip ayrılımlarından sonra bile bu boş arayış sürdü. Yabancı tanrılara tapan İbrahim'in babasına kadar bu çaba devam etti. Açık ki, kurtuluş planını kesinleştirmek için Tanrı'nın tekrar müdahalesi gerekiyordu. Bunu da İbrahim aracılığıyla yaptığı yenilenmiş vahiy aracılığıyla yerine getirmiştir.

TARTIŞMA SORULARI

1. Tufan, hem yargı hem de lütuf eylemidir. İnançsız dünyaya karşı Tanrı'nın yargısı sergilenirken Nuh ve ailesine lütuf gösterilmiştir. Peki, bizler neden öncelikli olarak bu eylemin bir lütuf eylemi olduğunu vurguluyoruz?
2. Evlilik yüzüğü ve yol işaretleri gibi gündelik olarak size ilişkileri hatırlatan diğer işaretleri düşününüz. Bunların gökkuşağı ile arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
3. Tanrı'nın kademe kademe açılan kurtuluş planında tufanın önemini açıklayınız.
4. Birçok eski uygarlığın bir tufan hikayesi bulunmaktadır. Bunlara nasıl yaklaşmalıyız? Neden sadece Kutsal Kitap'ta geçeni doğru olarak kabul etmemiz gerekmektedir?
5. Babil Kulesi yapımı ile ilgili kötü olan şey neydi? Bu duruma benzer örnekleri bu zamanda hâlâ görüyor muyuz?

OKUMALAR

- Yaratılış 12-50
- Matta 1:1-17
- Yuhanna 8
- Romalılar 4-9
- Galatyalılar 3:6-25

BÖLÜM BEŞ

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN İBRAHİM DÖNEMİ

İbrahim, Kutsal Kitap tarihinin bel kemiğidir. Tanrı'nın İbrahim ile olan ilişkisinde dünyayı kurtarma planını daha net görürüz. İlk kez Tanrı/insan ilişkisinin simgesi, hatırlatıcısı olarak bir sakramentin, sünnetin verildiğine şahit oluruz. İbrahim'e verilen vaatler, ebedi ve kalıcı doğayı vurgulayan “sonsuz dek” sözleriyle tanımlanmıştır. Bu yüzden Eski ve Yeni Antlaşma'da İbrahim'e birçok referansın bulunması ve İbrahim'in Tanrısı'nın, antlaşmasına sadık ve verdiği sözleri yerine getiren bir Tanrı olduğu vurgusunun yapılması hiç şaşırtıcı değildir. İbrahim ismi, Eski Antlaşma'da 234 kere kullanılmıştır. Bu bizi hiç şaşırtmamalıdır. Aynı şekilde Yeni Antlaşma'da da İbrahim'e 62 referans vardır. Dikkatimizi vermemiz gereken olağanüstü bir gerçektir bu. Meryem de ezgisinde Mesih'in doğumuna işaret ederek Tanrı'nın atalarına söz verdiği gibi İbrahim'e ve onun soyuna merhamet etmeyi unutmayarak vaadine sadık kaldığını söyler (Luka 1:54–55). Pavlus, Mesih'e iman edenleri İbrahim'in çocukları olarak adlandırır. “Eğer Mesih'e aitseniz, İbrahim'in soyundansınız, vaade göre de mirasçısınız” (Galatyalılar 3:29). Açıkça, İbrahim ve onun aracılığıyla verilen vahiy, kurtuluş tarihinde kritik bir öneme sahiptir.

İbrahim, ilk İbrani'ydi. Yaratılış 14:13'te, İbrahim'e böyle seslenilmektedir. Kelimenin kökeni tam olarak bilinmese de İ.Ö. sekizinci yüzyıla ait Mari mektupları, bu kelimenin anlamını bulmamız konusunda bize yardımcı olabilir. Haburi kelimesi, bu mektuplarda sıkça kullanılmıştır ve “gezgin” ya da “göçebe” veya “bir yerden başka bir yere seyahat eden kişi” anlamına gelmektedir. Bu tanım İbrahim ve soyu için oldukça uygundur. Dil içerisinde sessiz harfler sesli harflerden daha kalıcı olduğu için dil bilimsel olarak İbrani (Hebrew) kelimesinin Haburi kelimesinden gelmesi büyük olasılıktır. Bununla birlikte Mari şehri, Fırat nehri civarındadır ve Ur kentinin doğusu ile Harran'ın kuzeyi arasında bir yerde bulunmaktadır. İbrahim, Terah ve Lut, aileleriyle ve sürüleriyle birlikte güney Mezopotamya'daki Ur kentini terk ettiklerinde, muhtemelen Mari şehrinden geçmişlerdi. Mari, gelişmiş bir şehirdi ve zamanın ticaret merkezlerinden biriydi. Ayrıca kilometreler boyunca kervanların tekrar yüklenebileceği tek yerdi. Kalabalık olan İbrahim halkı gerçekten de göçebeydiler. Yerleşebilecekleri bir şehir yoktu; ancak hizmet ettikleri Tanrı'ya güveniyorlardı ve O onları nereye yönlendirirse oraya gidiyorlardı. Onlar,

Tanrı'nın yönlendirdiği şekilde bir yerden başka bir yere giden İbranilerdi. Aslında Tanrı kurtuluş planını gerçekleştirmek için seçtiği bu kişilerle kendi adını riske atmıştı.

İBRAHİM'İN ÇAĞRISI

Tanrı İbrahim'i putperest dinlerin bulunduğu bir çevreden Tanrı'nın merkezde bulunduğu bir yaşama çağırdı. İbrahim aracılığıyla tüm uluslar, Tanrı-merkezli bir yaşamı paylaşabilecekti. Yaratılış 12, Tanrı'nın bu çağrısıyla başlamaktadır.

RAB Avram'a, "Ülkeni, akrabalarını, baba evini bırak, sana göstereceğim ülkeye git" dedi, "Seni büyük bir ulus yapacağım, seni kutsayacak, sana ün kazandıracakım, bereket kaynağı olacaksın. Seni kutsayanları kutsayacak, seni lanetleyeni lanetleyeceğim. Yeryüzündeki bütün halklar senin aracılığınla kutsanacak." (Yaratılış 12:1-3)

İbrahim bile bu çağrının sonuçlarının kapsamını ve boyutunu hayal edemezdi. Aslında bu vaat yerine gelmeden önce kurtuluş planının iki bin yıl boyunca yavaş yavaş açıklanması gerekiyordu.

İbrahim'in çağrısı Tanrı odaklıdır. Kutsal Kitapsal vahiyde her zaman Tanrı seçer ve ilişkinin insan tarafının itaatkâr bir biçimde karşılık vermesi gerekir. Tanrı, İbrahim'i kurtuluş planında antlaşma tarafı olarak hizmet etmesi için seçmişti. Johannes Blauw, *The Missionary Nature of the Church (Kilisenin Misyonu)* adlı kitabında bu noktayı vurgulamıştır. "Seçilmenin amacı hizmettir ve hizmet etmekten kaçıldığında, seçilmek anlamını yitirir ve bu yüzden başarısız olur" (s. 22). "Hizmet etmeye seçilme" vurgusu Yaratılış 18:19 net bir şekilde vurgulanmıştır,

Doğru ve adil olanı yaparak yolumda yürümeyi oğullarına ve soyuna buyursun diye İbrahim'i seçtim. Öyle ki, ona verdiğim sözü yerine getireyim.

Tanrı'nın İbrahim'i antlaşma tarafı olarak seçmesi, İbrahim'i şıarmış, armağanlara boğulmuş, tüm yaşam kaygılarından ve tehditlerinden uzak biri yapmadı. Rab'bin sadık bir hizmetkârı olmak demek, sorumlulukları bilip bunu aktif bir yaşamla göstermek demektir. Bu yüzden İbrahim, kendisini reddedip yeni bir ülkeye taşınmak zorunda kaldı (Yaratılış 12:4-9), açlık tehlikesiyle yüz yüze gelip tekrar taşınmak zorunda kaldı (Yaratılış 12:10) ve tehlikede olduğunu hissedince, tam doğru olmayan bir durumun (Sara, İbrahim'in üvey kız kardeşiydi ve aynı zamanda karısıydı) arkasına gizlendi (Yaratılış 12:11-20).

Diğer kutsal yazıların aksine, Kutsal Kitap'ı gerçek ve güvenilir kılan öğelerden biri, Kutsal Yazılar'da kaydedilen kişilerin insan doğalarıdır. Bu kişiler, diğer geleneklerde bolca bulunan romantikleştirilmiş ve idealize edilmiş figürler değil, gerçek insanlardır. Örneğin, Kutsal Kitap'ta büyük bir öneme sahip olan İbrahim, bu noktada insan zayıflığına maruz kalmaktadır. Tanrı, kurtuluş eylemini gerçekleştirmek için kusurlarından haberdar olduğu bir kişiyi seçmiştir. Aynı şey, kurtuluş tarihinde aracı olarak kullanılan tüm insanlar için de geçerlidir.

İbrahim'in deneyimlerindeki gerçek yaşam standardı, Yaratılış 13-14'te resmedilmektedir. Bu bölümlerde deneme, sevinç, çatışma ve zor zamanlarda Tanrı ile paydaşlığın farkına varma konusu vurgulanmaktadır. Tanrı'ya tapınma, genel görev ve sorumluluklar arasına yerleştirilmiştir (13:4,18). İbrahim, bir yandan kendi mallarını yönetmek (13:5-6) diğer yandan da yeğeni Lut'un adamlarıyla kendi adamları arasındaki

sorunları çözmeye çalmak gibi işlerinin arasında RAB'be sunaklar da yapmıştır. Yaratılış 14, önem arz eden politik ilişkileri (14:1-12), askeri hamleleri (14:13-16) ve temsilcilerin sorumluluklarını (14:17-24) ele almaktadır. Tüm bunlar Tanrı ile paydaşlığı aracılığıyla tüm dünya uluslarının kutsanmasına aracılık edecek olan İbrahim'in gerçek bir insan, tarihsel bir kişilik olduğunu vurgulamak içindir.

İbrahim'in çağrısının özü Tanrı hizmetine ayrılmaktır. O ve soyu, kendilerini daima farklı bir ulus olarak tanımalıydı. Diğer uluslar arasında yaşayacaklar ama onların bir parçası olmayacaklardı; dünyada yaşayacaklardı ama dünyadan olmayacaklardı. İbrahim ve soyu da her başarısız olduğunda, tam da bu konuda başarısız olmuştur. Ayrılmamış olanların dinini ve yaşamını izlemeye çalışmışlardır, Tanrı hizmetine çağrılmayanlardan farklı olmakta isteksiz davranmışlardır. Bizler de hem İbrahim'in hem de soyundakilerin hayatında gerçekleşen bu gibi başarısızlıkları inceleyeceğiz. Amaçlarını kusurlu insan aracılığıyla gerçekleştiren Rab'bin sadakati, bizleri ferahlatan bir kararlılıkla yerinde duracaktır.

Kutsal Yazılar'da İbrahim ile ilgili yazılan belki de en önemli açıklama, Yaratılış kitabının dışında bir yerde bulunmaktadır. Yakup 2:23 şöyle der: "İbrahim Tanrı'ya iman etti, böylece aklanmış sayıldı" ve "İbrahim'e de Tanrı'nın dostu dendi." Tanrı'nın dostu olan İbrahim'e verilen diğer iki referans da, 2. Tarihler 20:7 ve Yeşaya 41:8'de bulunmaktadır. Egemen Rab ile olan bu dostluk, Tanrı'yı hoşnut etmeyen dünyasal yaşamdan ayrılma pahasına gelmiştir. Yakup bu konuyu dördüncü bölüm dördüncü ayette şöyle ele alır: "Ey vefasızlar, dünyayla dostluğun Tanrı'ya düşmanlık olduğunu bilmiyor musunuz? Dünyayla dost olmak isteyen, kendini Tanrı'ya düşman eder."

Tanrı ile insan arasındaki bu dostluğun samimiyeti, Tanrı'nın İbrahim'e güvenmesinde açıkça sergileniyor. "Yapacağım şeyi İbrahim'den mi gizleyeyim?" (Yaratılış 18:17). Tanrı'nın, dostu İbrahim aracılığıyla yapmak istediği, bu dostluğu İbrahim'in ruhsal soyuna yaymaktır. İbrahim'in Tanrısı'na iman edecek olanlar, aynı zamanda Egemen Tanrı'yla dostluğu da öğreneceklerdi. İbrahim'in çağrısının esas amacı, Tanrı'ya düşman olan insanlığın Tanrı'yla yenilenmiş bir ilişki içerisine girmesiydi. Gelecek olan Mesih, sonunda bunu garantileyecekti. Bundan iki bin yıl sonra Mesih elçilerine, onların aracılığıyla da bize şöyle seslenmektedir: "Size dost dedim. Çünkü Babam'dan bütün işittiklerimi size bildirdim" (Yuhanna 15:15). İbrahim, Mesih'e imanla Tanrı dostu olacak olan tüm uluslardan insanların bir örneğiydi.

Tanrı'nın vaadini yerine getirmesi için gereken en önemli şey, bir evlattı. Eğer İbrahim'in bir soyu yoksa, nasıl tüm dünya onun soyu aracılığıyla kutsanabilirdi? Bu yüzden Yaratılış 15:2'de ifade edilen endişeyi anlamak kolaydır. "Egemen Rab, bana ne vereceksin? Çocuk sahibi olamadım." O zamanın geleneğine göre, eğer evin efendisinin çocuğu yoksa, mülk hakkı evin kölesinin en kıdemlisine geçerdi. Ancak Tanrı, İbrahim'in kendi etinden ve kanından birinin kurtuluş planının gerçekleşmesine aracılık edeceğini garanti etmişti. Bu vaade İbrahim'in imanla karşılık verdiğini görüyoruz (Yaratılış 15:6). Vaadin boyutu düşünüldüğünde, 85 yaşındaki birinin bu vaade inanmasının gerçek bir iman gerektirdiği açıktır. Gökteki yıldızlar ve yeryüzündeki kumlar gibi sayılamayacak kadar büyük bir soy!

Tanrı'nın İbrahim'e vaadi, sayılamayacak kadar büyük bir soya sahip olmanın yanı sıra Kenan bölgesini de içeriyordu (Yaratılış 15:7). Toprakların soyuna miras kalmasının onayı kurban töreni ile tamamlanmıştır (Yaratılış 15:8-19). Antlaşma şartlarının kurbanla onaylanması, bu zamanda resmi ilişkilerin en önemli ögesi idi. Ve burada kan akıtılarak yapılan törenle, İbrahim'e Kenan diyarının soyu için sonsuza kadar mülk olmak üzere

verileceği garantisi verilmiştir (Yaratılış 15:5,18; 17:8). Mesih'in Kenan diyarını sonsuz bir mülk yapma vaadini gerçekleştirmesini sekizinci bölümde ele alacağız.

TANRI'NIN PLANININ ÖNÜNE GEÇMEK

Yaratılış 15'de antlaşma vaatlerinin onaylanması ile Yaratılış 17'de geçen olay arasında kaç yıl geçtiğini tam olarak bilmiyoruz. Ancak İbrahim'e bir oğul verileceği vaat edildiğinde İbrahim'in 86, Sara'nın 76 yaşında olduğunu biliyoruz. Kendisinden sonra gelecek, sayılamayacak büyüklükteki soyun ilki olacak olan çocuğu beklemede sabırsız olan İbrahim ve Sara'yı anlamak çok güç değildi. Tanrısal vaadin yerine getirilmesi için insan çözümü üretme fikri oldukça ayartıcıydı. Bu eylem aynı zamanda iman eksikliğini yansıtıyordu, öyle ki sonu da kötü bitmişti.

Sara, çocuk sahibi olabilmek için İbrahim'e hizmetçi kızlardan Hacer ile yatmasını teklif etti ki bu, o zamanın gelenekleriyle uygundu. İ.Ö. 15. yüzyıla ait Nuzi Tabletleri, İbrahim Dönemi'ne yakın bir zamana ait yorumları içermektedir. Nuzi Tabletleri'nde, çocuk doğuramayan bir kadının çocuk sahibi olabilmek için köle kadınlardan birini seçip kocasına verebildiğinden bahseden evlilik gelenekleri yer alır. İlginç olan, aynı Sara'nın yaptığı gibi (Yaratılış 16:1-2), bu konuda karının ilk adım atmış olması gerekiyordu.

Bu uygulama o zamanın gelenekleri için oldukça uygun olsa da, İbrahim ve Sara için bu bir mazeret değildi. İbrahim ve Sara, pagan dinlerinden ve çevrelerindeki sosyal davranışlarından ayırmaya ve Tanrı'ya hizmet etmeye çağrılmışlardı. İnsan uygulamalarına başvurmak hiçbir zaman kişinin Tanrı önündeki davranışını aklamaz. Açık bir şekilde İbrahim'in Sara'nın teklifini kabul etmesi, onu Tanrı isteğinin önüne geçirdi ve hayal kırıklığıyla sonuçlandı. İbrahim'in ev halkından olan kadınlar arasındaki düşmanlık bunun sonucuydu ve bu çatışma, Orta Doğu'dan gelen haberlerin de günlük olarak belirttiği gibi günümüzde de devam etmektedir. Araplar ve İsraililer kökenlerini İbrahim'e dayandırmaktadırlar ve birçok Arap İsmail soyu aracılığıyla kendilerini İbrahim ile ilişkilendirir. Hacer'in kendisi Mısırlıydı.

Sara'nın Hacer ve oğluna davranışının anlaşılır bir yanı yoktu. Sara'nın tepkisine neden olan Hacer'in küstahlığıydı; ancak Sara da ulusların annesi olmaya çağrılmış bir kişi olarak daha dikkatli davranabilirdi. O zamanın gelenek ve görenekleri bile Sara'nın yaptıklarını anlamaya pek yardımcı olmuyor. Nuzi Tabletleri evin hanımının, cariyesinin çocuğunu kendi çocuğuymuş gibi kabul etmekle yükümlü olduğunu söyler. Aslında köleden doğan bir çocuk da kovulamaz ve mirastan yoksun bırakılmazdı. Sabırsız insanın müdahalesi, Tanrı'nın belirli bir zaman periyodu içinde yavaş yavaş yerine getirdiği vaat planı içerisinde oldukça zarar verici olmuştur. Vaat yerine gelmeden önce Tanrı'nın planına sabırlı bir şekilde boyun eğmek gerekiyordu.

DOSTLAR ARASINDA ANTLAŞMA

Tanrı, resmi olarak antlaşma yapmadan çok önce İbrahim'i kendisi ile özel bir ilişkiye çağırmişti. Ancak İbrahim doksan yaşına kadar Tanrı ile bu özel ilişkinin doğasına dair detaylı bir şey öğrenmedi. Yaratılış 7, antlaşma taraflarının vaatlerini ve yükümlülüklerini gözler önüne sermektedir. Bizler de bu ilişkinin doğasını, antlaşmaların temel üç unsurunu ele alarak inceleyeceğiz. Bu unsurlar (1) antlaşma

tarafı, (2) antlaşma şartları ve yükümlülükleri ve de (3) antlaşmanın onay işaretidir (imzasıdır).

Antlaşma tarafları, ilk önce Tanrı daha sonra da İbrahim ve soyudur. Tanrı'nın antlaşmada ilk taraf olması ve ilk adımı atan olması, "Ben Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'yım," "yaptığım antlaşmayı sürdüreceğim," "Seni çok verimli kılacağım" ve "Kenan ülkesini sonsuza dek mülkünüz olmak üzere sana ve soyuna vereceğim" gibi sözlerle vurgulanmaktadır. Bu, iki eşit taraf arasındaki bir ilişki değil, sorumluluğu alan daha güçlü bir tarafla, güçlü olan tarafından samimi bir ilişkiye çağrılmış, güçsüz olan arasındaki ilişkidir. Antlaşmanın ikinci tarafını temsil eden İbrahim'e, ikinci şahıs kipinde seslenilmiştir. "Benim yolumda yürü, kusursuz ol," "Birçok ulusun babası olacaksın" ve "Sen ve soyun kuşaklar boyu antlaşmama bağlı kalmalısınız" (Yaratılış 17:1-9).

Antlaşmanın her bir tarafı, antlaşmanın devamı için bazı yükümlülükleri yerine getirmeliydi. Tanrı tarafının sorumluluğu, İbrahim'in ve soyunun Tanrısı olmaktı. Tanrı'nın verdiği bu söz, Kutsal Kitap'ta Tanrı'ya atfedilen birçok şeyi de içermektedir: Kurtuluş, lütuf ve sevgi Tanrısı ve de antlaşmasına sadık, sağlayan Tanrı. Dahası Tanrı, kendisini İbrahim'in soyunu çoğaltmak, bir vaat ülkesi sağlamak ve antlaşmayı sonsuza dek sürdürmekle yükümlü kılar. İnsan tarafı ise itaatkâr ve kutsal bir yaşam sürmekle ("Benim yolumda yürü, kusursuz ol"), vadin gerçekleşmesini sabırla beklemekle ve de ilişkinin onay işareti olan sünneti uygulamakla yükümlüydü.

Her antlaşma ya da kontratın yürürlüğe girmeden önce resmi bir işaretle onaylanması gerekir. Evlilik için iki tarafın imzaladığı evlilik cüzdanı gerekir. Evi satmadan önce hem müteahhidin hem de evi satanın belgeleri imzalaması gerekir. Aynı şekilde, kurtuluş tarihinde Tanrı'nın insanlarla olan ilişkisinde de resmi işaretler vardır. Nuh Dönemi bölümünde, gökkuşağının işaret olarak verildiğini söylemiştik. "Yayımı bulutlara yerleştireceğim ve bu, yeryüzüyle aramdaki antlaşmanın belirtisi olacak" (Yaratılış 9:13). Aden bahçesinde bulunan, itaatkârlığı denemek için tasarlanmış yaşam ağacı, Kutsal Olan ve insan arasındaki ilişkisinin işaretidir. Öyleyse işareti, *iki tarafa da sorumluluklarını ve ayrıcalıklarını sürekli olarak hatırlatan belirti* şeklinde tanımlayabiliriz.

İbrahim'in antlaşmada insan tarafını temsil ettiği Kutsal Kitap tarihinin bu önemli noktasında başka bir işaret daha verilmiştir. Bu, yeni bir antlaşma değil, kurtuluş tarihinde insan ile Tanrı arasında süregelen ilişkinin yeni bir evresidir. Süreç içerisinde Tanrı'nın planı aşama aşama gerçekleştiği, verilen işaretlerde bile Tanrı'nın amacı giderek netleşmektedir. Bu noktada işaret olarak verilen sünnet, Kutsal Kitap'taki ilk *sakrament* işaretidir. Gökkuşağı gibi genel işaretlerle sünnet gibi sakrament işaretlerini ayırt etmek çok önemlidir.

Genel işaret, Tanrı ile ilişkiyi hatırlatır ve gözlenmesi için hep oradadır. Yani gökkuşağı ne zaman ortaya çıksa Tanrı'ya ve insanlara böyle büyük çapta bir felaketin bir daha asla olmayacağını hatırlatır. Doğal bir fenomen olan gökkuşağı, evrensel bir işarettir. *Sakrament* işareti de insan ile Tanrı arasındaki ilişkiyi hatırlatan bir rol üstlenir. Ancak bu pasif olarak hatırlatmadan daha fazlasıdır ve sınırlandırılmış bir uygulama alanı vardır. Bununla birlikte sakramentler, belirli günlerde uygulanabilen, tekrar edilebilir tören veya uygulamadır. Bunun da ötesinde, ki bu çok önemlidir, sakrament işareti, akıtılan kan aracılığıyla kurtuluş mesajı taşır ve bu yüzden tam anlamını İsa Mesih ve O'nun çarmıhı aracılığıyla gelen kurtuluşa bulur. Ve son olarak sakrament işareti, inanlı topluluğunun kimliğini belirler. Sakrament törenine katılanlar, kendilerini inanlı topluluğun üyesi olarak ayıran iman eylemini gerçekleştirmiş olurlar.

Herkese açık olmayan, sadece inanlı topluluğun katılabildiği sakrament, bu özelliğiyle genel işareten ayrılmaktadır.

İnanlı topluluğun içindeki insanların kimliğini gösteren sakrament düzeninin kurulması, kurtuluş tarihinin bu noktasındaki vahyin önemine işaret etmektedir. İbrahim aracılığıyla kurulan düzen, Kutsal Kitap'ın geri kalan bölümlerinde devam etmiştir. Kutsal Kitap'ın diğer noktalarını anlamak için İbrahim ve geniş ailesinin Tanrı ile olan ilişkilerini anlamak şarttır.

SÜNNET: BAĞLILIK SAKRAMENTİ

Sünnetin amacı Tanrı halkının parçası olma sorumluluğuna ve ayrıcalığına sahip kişilerin kimliğini vurgulamaktır. Tanrı ile ilişkide olanlar sünnet edilirken, bu ilişkinin dışında olanlar sünnet edilmezdi. Tanrı halkının üyesi olanlar, olmayanlardan daha iyi değildi. Bu şekilde davranmak veya düşünmek, yersiz bir gururdan başka bir şey değildi ve onları bu ayrıcalıklı pozisyona getiren Tanrı'nın merhametine ve lütfuna dil uzatmak anlamına geliyordu. Bu ilişkideki ayrıcalık Tanrı'nın yüceltildiği, O'nun istediğinin iman ve yaşamda temel olduğu, Tanrı'nın vaat ettiği Tohum'un şeytanın krallığını yıkacağı umudunu taşıyan ve her bir üyenin Tanrı'nın lütfuyla seçilen diğer bütün üyelere saygıyla davrandığı bir topluluğun parçası olmaktır. Kısaca sünnet, Tanrı ile özel bir ilişki içerisinde olanları tanımlayan dışsal bir işaretti. Uygulamanın kendisi, hiç kimseyi bu ilişki içine koymuyor, ancak onların Tanrı'ya ait olduğuna işaret ediyordu. Sünnet, önceden planlanmış bir durumun tanınmasıydı.

Ayrıcalıklar, doğal olarak yanında sorumlulukları da getirdi. Tanrı ile ilişkiye çağrılanlar, O'na hizmet etmek için ayrılmışlardı. Bu ise Tanrı'ya karşı itaatkâr bir yaşam sürmeyi gerektiriyordu. Aynı zamanda bu kişiler, gelecek nesillere Tanrı'nın geçmişteki büyük işlerini anlatmakla ve gelecekte olacak ve tüm ulusların Tanrı'nın kurtuluşunu sağlayacak olaylardan bahsetmekle de yükümlüydüler. İnanlı topluluğunun devamı, her bir neslin sadakatine bağlıydı. Her biri, bir sonraki nesli bilgilendirmekle yükümlüydü.

İki bin yıl boyunca süren sünnet uygulaması İbrahim'le başlamıştı. Erkek üreme organının bunun bir parçası olması, göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konudur. Erkek üreme organı, doğmamış soyun ya da gelecek neslin Tanrı ile paydaşlığı sürdürüleceğini ve ritüelin işaret ettiği diğer vaatleri hatırlatmaktadır.

Sünnet sakramenti, inançlı ailelerin öz veya evlatlık aldıkları oğlan çocuklarına, iman etmiş yetişkin erkeklere ve onların oğlan çocuklarına uygulanırdı. 13 yaşında sünnet olan İsmail, İbrahim'in öz çocuğudur ve sünnet edilen öz çocuğa örnektir. Şam'da doğan fakat İbrahim tarafından satın alınan Eliezer, İbrahim'in evinde bulunan uşaklar ve tüm erkekler gibi sünnet edilmiştir. Bu uşaklar, "dışarıdan satın alınanlar" olarak tanımlanmaktadır (Yaratılış 17:27). Sonradan ailenin sorumluluğu altına girmiş bu kişiler, Tanrı'nın yüceltildiği ve kurallarının tutulduğu bu imanlı topluluğuna aittiler. Bu yüzden Tanrı ile ilişki içine girmenin ayrıcalıklarına sahip olan kişiler olarak sünnet işaretini almışlardı. Son olarak, bebekler, doğumlarından bir hafta sonra sünnet edilirdi. İshak bunun ilk örneğidir (Yaratılış 24:4). Kısaca hem bebek sünneti hem de inanlı sünneti olarak iki şekilde uygulanıyordu.

Sünnetin dışsal bir simge olarak işaret ettiği ilişki, açık bir şekilde biyolojik değil, ruhsaldı. İbrahim'in ev halkından olan sünnet edilmiş kişilerin çoğu, İbrahim'in soyundan gelmiyordu. Aralarında çocuklarıyla beraber satın alınmış hizmetçiler vardı

ve bu yüzden çoğu, pagan dininin etkin olduğu yerlerden gelmişlerdi. Ancak inanlı bir aile içinde asimile olarak onlar da Tanrı'nın ayrıcalıklı halkı içine katılmışlardı. Daha sonra gerçekleşenler de ruhsal bağın fiziksel bağdan önemli olduğu düşüncesini güçlendirir. Fiziksel olarak İbrahim'in soyundan olan İsmail, vaatlere ve Tanrı ile yapılan antlaşmanın sorumluluklarına karşı çıkmış ve sünnetin anlamını reddetmişti. Pagan bir aileden gelen Eliezer ise tersine, dışsal simge olan sünnetin işaret ettiği İbrahim'in Tanrısı ile olan ilişkinin kurallarına ve yükümlülüklerine sadık kalmıştı (Yaratılış 24:27).

Kutsal Kitap'ta İbrahim ile fiziksel bir soy ilişkisini ön plana koymuş çok kişi vardır. Kendilerini "sünnetliler" olarak tanımlayan bu kişiler, Tanrı önünde doğru olmak için bu dışsal simgeye güveniyor ve eğer soyları İbrahim'e dayanıyorsa istedikleri gibi yaşayıp yine de Tanrı ile ilişki içinde kalabileceklerini düşünüyorlardı. Bu yüzden İsa, fiziksel soyun Tanrı tarafından kabul edilmeyi garantilemediğini belirtmiştir (Yuhanna 8:39-41). Gerekli olan, kişinin dışsal formlara güvenip kuru bir ilişki içinde olması değil, kurtuluşun Rab'ine yürekten iman ve adanmışlıktı.

Tanrı ile olan ilişkiyi resmi olarak algılayanlarla yaşamsal olarak görenler arasındaki karşıtlık, Kutsal Kitap'ta sürekli işlenir. Çoğunluk, antlaşma ilişkisinin resmi üyesi olmaktan memnundu. Rutin resmiyet onları tatmin etmekteydi. Fakat dışsal simgenin ancak imana dayanan bir ilişkiyle anlamlı olabileceğini anlayan sadık bir azınlık da vardı. İbrahim'in gerçek soyu sünneti alanlar değil, bu dışsal işaretin Tanrı'ya imanla yaşamaya ve O'nun hizmeti için ayrılmaya çağrı olduğunu anlayanlardı. Elçi Pavlus Yeni Antlaşma inanlılarına şu şekilde seslenir: "Öyleyse şunu bilin ki, İbrahim'in gerçek oğulları iman edenlerdir" ve "İman edenler, iman etmiş olan İbrahim'le birlikte kutsanırlar" (Galatyalılar 3:7,9; bkz. Romalılar 9:8).

Sünnet sadece erkeklere uygulanırdı. Çünkü erkekler tüm inanlı topluluğunu temsil ederlerdi. Kutsal Yazılar'da tek cinsiyetle sınırlandırılmış olan yegane sakrament sünnettir. Kutsal tarihin bu noktasında, bu durum pek şaşırtıcı değildir. Eski Antlaşma dönemi, *temsili* olarak tanımlayabileceğimiz bir dönemdi. Tanrı'ya direkt olarak seslenme veya hitap etme, belirlenmiş temsilcilerle sınırlandırılmıştı. Tüm diğer kişilerin aracıya ya da temsilci olarak belirlenmiş kişilere ihtiyacı vardı. İnsan araçlar, insan ile Tanrı arasında duracak Mükemmel Aracı'nın gölgeleriydi. Adem, Nuh ve İbrahim bunlardandı. Daha sonra Musa ve Yeşu aynı görevi yapmıştı. Sonra ise uzunca bir dönem, Levili kâhinler insanlığın temsilcileri olmuşlardı. Hatta sunakta kurban edilen kuzular da ölümü hak eden tövbekâr günahkârları temsil ediyordu. İşte sünnet de aynı şekilde hem erkek hem de kadınlardan oluşan inanlı topluluğunun tamamını temsil ediyordu. Günahkârların Mükemmel Temsilci Kâhini ve Kurban Kuzusu olan Mesih gelene kadar temsilcilik sona ermedi. Sadece O'nun aracılığı sayesinde Göksel Tanrı'ya seslenebiliyoruz. Mesih'in gelişiyile temsilcilik sona ermiştir ve artık herkes inanlı ailesinin ayrıcalıklarından faydalanabilir.

VAAT EDİLEN ÇOCUK DOĞAR

İbrahim 85 yaşındayken Tanrı, ona bir oğul sözü vermiş (Yaratılış 15:1-6) Avram da Tanrı'nın sözüne iman etmiş ve böylece RAB, bunu ona doğruluk saymıştı. Bu söz, İbrahim doksan dokuz yaşındayken bir kez daha tekrarlanmıştır (Yaratılış 17:15-22). İlk vahiye yanıt olarak "İbrahim Tanrı'ya iman etti ve bu ona doğruluk sayıldı" yazdığını görüyoruz. İbrahim'in bu yaşta çocuğu olacağına iman etmesi, ciddi bir iman

gerektiriyordu. Sara'nın 75 yaşında olması da bu iman denemesini daha da zorlaştırmış olmalıdır.

Vaat yinlendiğinde ilk vaadin üstünden on dört yıl geçmişti ve Sara'da hâlâ hamilelik belirtileri yoktu. Bu kez İbrahim vaade inanmadı. İnançsızlığın simgesi olan o sinsi gülüş, bu kez onda vardı. Kendi kendine içinden, "Yüz yaşında bir adam çocuk sahibi olabilir mi? ... Doksan yaşındaki Sara doğurabilir mi?" dedi (Yaratılış 17:17). Sonra da Tanrı'ya insani açıdan mantıklı bir çözüm önererek, "Keşke İsmail'i mirasçım olarak kabul etseydin" dedi. İsmail 13 yaşında, oldukça sağlıklı bir gençti. Vaat edilen halkın onun aracılığıyla gelebileceği düşüncesi, İbrahim için mümkün ve inanılırdı. Ancak Tanrı neden vaat etmediği şeyi yapmak için adını tehlikeye atsın ki? RAB cevabını yineledi ve Sara'nın bir yıl içinde bir çocuğu olacağını söyledi. Çocuğun adı, "kahkaha" anlamına gelen İshak olmalıydı ki, Tanrı'nın vaadine inançsız bir şekilde gülerek karşılık verilmemesi gerektiğini hatırlatsın.

İshak –vaat edilen çocuk– sonunda doğdu. Aslında altın zincirin parçası olarak gelecek olan İbrahim'e vaat edilen nihai "Çocuğa," Rab İsa Mesih'e işaret ediyordu. Bu nihai "Oğul" aracılığıyla Tanrı, bütün ulusları kutsayacaktı. İsa bunu şöyle dile getirmişti, "Babanız İbrahim günümü göreceği için sevinçle coşmuştu. Gördü ve sevindi" (Yuhanna 8:56).

DÖNEMİN ÖZETİ: İBRAHİM DÖNEMİ

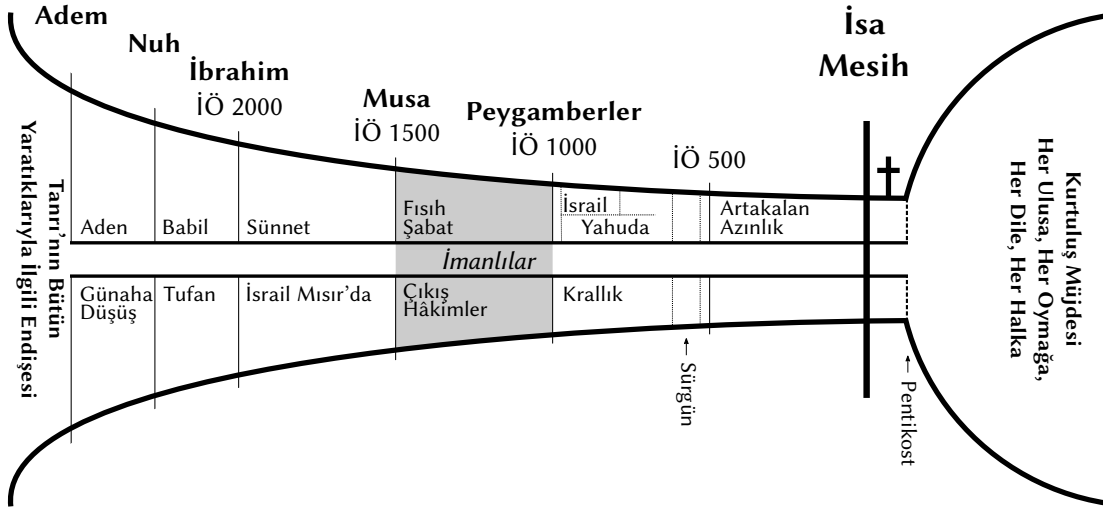
Kutsal Kitap zaman çizgisinde İbrahim'den (İ.Ö. 2000) Musa'ya (İ.Ö. 1500) kadar olan dönemde, İbrahim'in soyundan Tanrı'ya sadık kalanlar, Tanrı'nın İbrahim'e verdiği vahyin gerekleriyle yaşamaya devam ettiler. Yani İbrahim'in Tanrısı'na iman ettiler. Tapınmalarının merkezinde ise Tanrı'ya sunakta sunulan kurban ve Tanrı halkının parçası olmanın ve bu özel ilişkinin işareti olarak pagan dinlerinden dönmüş diğer erkekler de dahil tüm erkeklerin sünnet edilmesi vardı. Tanrı'nın verdiği, soylarını gökteki yıldızlar kadar çoğaltma ve onlara bir ülke sağlama vaatlerinin yerine gelmesi için de Tanrı'ya güveniyorlardı.

İbrahim'in Hacer, Sara ve Ketura'dan toplam 8 çocuğu vardı (Yaratılış 25:1-4); ancak bunlardan sadece İshak babasına verilen vahye sadık kaldı. İbrahim'in çok sayıda olan torunları arasında sadece Yakup sadık bir inanlıydı. Bu yüzden İbrahim'den yalnızca iki kuşak sonra vahiy araçları, yalnızca bir ailenin ev halkına, Yakup'un ailesine kadar daralmıştı.

Yakup'un ismi daha sonra Tanrı tarafından İsrail olarak değiştirildiği için (Yaratılış 32:28), soyuna da İsraililer denmiştir. Bu andan sonra da Eski Antlaşma Tanrı'nın, aracılığıyla dünyanın Kurtarıcısını sağlayacağı seçilmiş halka, İsrail'e odaklanmaktadır. Yaratılış 28-50, 450 yıl boyunca süren ve İsrail'in ulus olarak büyüdüğü ve geliştiği dönemi ele alır. Bu dönemin çoğu Mısır'da geçmiştir. İlk başlarda ayrıcalıklı bir konuma sahip bir azınlık olan İsrail, daha sonra da zulmedilen bir azınlık haline gelmiştir. Tarihin bu noktasında, eğer Tanrı'nın müdahalesi olmasaydı, gelecek kurtarıcı için tüm umudun bağlandığı bu ulus yok olurdu. Ama Tanrı adım attı ve müdahale ederek kurtuluş tarihinde Musa ile birlikte yeni bir dönem başlattı.

TARTIŞMA SORULARI

1. Kutsal Kitap tarihinde İbrahim'i bu kadar önemli kılan nedir?
2. Tanrı, İbrahim'i ve soyunu ayrı bir ulus olmaya çağırmişti. Nelerden ve ne için ayrılmış bir ulus olmaları gerekiyordu?
3. Antlaşmaların ve sözleşmelerin üç temel ögesi nelerdir? Antlaşmaların ve sözleşmelerin insan ilişkilerini nasıl yapılandırıldığını inceleyin.
4. İnsan/Tanrı ilişkisini hatırlatması için verilen genel işaret ile sakrament işareti arasındaki farklar nelerdir?
5. Sünnet, hem ayrıcalıklara hem de sorumluluklara sahip Tanrı halkının bir parçası olmanın işaretiydi. Bu ayrıcalıklar ve sorumluluklar nelerdi?
6. Onay işareti olan sünnet biyolojik değil, ruhsaldı. Bunun ne anlama geldiğini açıklayın.

OKUMALAR

- Mısır'dan Çıkış
- Yasa'nın Tekrarı
- Yeşu
- Hakimler
- Mezmur 105
- Mezmur 106
- Mezmur 135
- Mezmur 136

BÖLÜM ALTI

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN MUSA DÖNEMİ

Kutsal Kitap tarihinde İbrahim ile Davut arasında yer alan önemli figür Musa'dır. Onun liderliğinde İsrail, kurtuluşun taşıyıcısı haline gelmiştir. Seçilmiş ulus olan İsrail'in Mısır'daki esareten kurtulması ve vaat edilen topraklara girmesi ile Tanrı'nın dünyayı kurtarma planı gözler önüne serilmiştir. Tanrı'nın İsrail ile olan vahiysel antlaşmasının en belirgin nedeni, kendi gücünü ve lütfünü bütün uluslara sergilemekti. İsrail'in bütün olumsuzluklara rağmen varlığını koruyabilmiş olmasının tek sebebi, Tanrı'nın onlara vermiş olduğu "Onları ağır biçimde yargılayacak ve kudretli elimle sizi özgür kılacağım" vaadiydi (Mısır'dan Çıkış 6:6). Kısacası Tanrı'nın İsrail'le lütufkâr bir ilişki içinde olmasının asıl nedeni, kurtuluş planını devam ettirmektir.

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN DEVAMLILIĞI

Kutsal Kitap boyunca Musa zamanında gelen vahiy daha önce açıklanmış olan gerçeğin devamlılığını vurgular. Kutsal Kitap tarihindeki bu birleşme, öncesi ve sonrası olmayan, birdenbire tanıtılan bir tasarı değildir. Aksine çeşitli dönemlerde vahiy edilen gerçek arasında organik bir ilişki bulunmaktadır. Gerçek, tohumdan yetişip olgunlaşarak çiçeğe dönüşen bir bitki gibi yavaş yavaş açıklanmaktadır. Vaadin tohumu Adem ve Havva ile çoktan verilmiştir. Nuh ile birlikte filizlenip kök salan tohum İbrahim ile birlikte dallara sahip olmuş ve Musa ile birlikte de demet demet yapraklar vermiştir. Ve nihayet uzun Peygamberler Dönemi'nde tomurcuklar baş göstermiş ve sonunda doruğa ulaşıp mükemmel çiçeğini yani Rab İsa Mesih'i açmıştır. Aslında bu çiçek benzetmesine Yeni Antlaşma Kilisesi, Mesih'in Bedeni, Kutsal Ruh'un tapınağı da eklenebilir.

Vahyin devamlılığı üzerindeki bu vurgu, çeşitli Kutsal Kitapsal dönemler arasında ilişki kurma isteğinden kaynaklanmamaktadır. Musa Dönemi'nde vahiy edilenler, devamlılığı bizzat göstermektedir. Mısır'dan Çıkış 2:24'e göre, İsrail'in Mısır'dan çıkmak için duyulacağından emin olarak Tanrı'ya yakarmasının nedeni, Tanrı'nın İbrahim'e vermiş olduğu söze olan sadakatiydi. Üzerinden beş yüz yıl geçmesine rağmen, sonsuza dek sadık olan Tanrıları "Tanrı iniltelerini duydu; İbrahim, İshak ve Yakup'la yaptığı antlaşmayı anımsadı." Tanrı'nın İsrail'in lehine olan müdahalesi, O'nun daha önce

vermiş olduğu değişmez sözlerinden kaynaklanıyordu. Bu Mısır'dan Çıkış 6:6–8'de açıkça doğrulanmıştır:

Onun için İsraililer'e de ki, "Ben Yahve'yim. Sizi Mısırlılar'ın boyunduruğundan çıkaracak, onların kölesi olmaktan kurtaracağım. Onları ağır biçimde yargılayacak ve kudretli elimle sizi özgür kılacağım. Sizi kendi halkım yapacak ve Tanrınız olacağım. O zaman sizi Mısırlılar'ın boyunduruğundan çıkaran Tanrınız Yahve'nin ben olduğumu bileceksiniz. Sizi İbrahim'e, İshak'a ve Yakup'a vereceğime ant içtiğim topraklara götüreceğim. Orayı size mülk olarak vereceğim. Ben Yahve'yim."

Musa Dönemi'ndeki vahiy edilen gerçeği anlamak için bu vahyi daha önceki vahyin "yerine değil," bu vahye "ek" olarak görmemiz gerekir. Gerçek, gerçek üzerine kurulur; zirveye, O'na, yani gerçek ve yaşam olana ulaşana dek.

MISIRDAN ÇIKIŞ: TANRI'YA HİZMET İÇİN AYRILMAK

İsraililer, Mısırlıların zulmünden iki yönden kurtuldular. Bu kurtuluş, hem politik boyunduruktan hem de dinsel paganizmden özgür kılınmayı içeriyordu. Özellikle sahte tanrılardan ve yanlış tapınma şekillerinden kurtulmuş olmaları çok daha önemliydi. Paganlardan ayrı yaşayabilmeleri için politik olarak da bağımsız olmaları gerekiyordu. Politik açıdan köle kalmaya devam ettikçe, Tanrı'nın onları halkı olarak seçmekteki amacına hizmet etmek için de özgür olamazlardı. Musa'nın Firavun'a iletmekle yükümlü olduğu mesajda bu nokta vurgulanmaktaydı (Mısır'dan Çıkış 4:22–23). Putperest bir gücün kölesi olmak, gerçek Tanrı'nın istediği bağlılık ve hizmete engeldi.

Tanrı'nın halkını kurtarma eylemlerindeki felaketlerin rolünü anlamak için dinsel çatışmanın farkında olmamız gerekir. Bu felaketler, basitçe Mısırlıların Musa'nın "halkımın gitmesine izin ver" isteğine olan direncini kırmak için tasarlanmamıştı. Öncelikli olarak bu belalar, Yahve'nin Mısır'daki pagan tanrıları karşısındaki üstünlüğünün sergilenmesiydi. "O gece Mısır'dan geçeceğim. Hem insanların hem de hayvanların bütün ilk doğanlarını öldüreceğim. Mısır'ın bütün tanrılarını yargılayacağım. Ben RAB'bim" (Mısır'dan Çıkış 12:12). Mısır'ın dini, doğanın güçlerini tanrılaştıran bir putperestlikti. Doğanın bitki örtüsü, yaşam sağlayan yiyecek kaynağı olarak algılanıyordu, bu nedenle de gerçekte kutsal varlık olarak tanımlanıyordu. Su, hem insanları hem de hayvanları beslemekte büyük ölçüde hayati olduğundan önemle Nil nehri ayrıca onurlandırılıyor, neredeyse yağmurun yağmadığı bu topraklarda yaşam sağlayan kutsal bir varlık olarak görülüyordu. Hatta sığırlar, özellikle inekler ve öküzler, doğanın üretken güçleri olduğu için tapınması gereken varlıklar haline gelmişlerdi. Bebeklerin büyümesi için süt ve bereketli bitkiler için verimlilik sağlıyorlardı. "Kutsal inek," Yaratıcı'nın Kendisine tapmak yerine yaratılan bir güce tapmanın bir simgesi olmuştur. Bunun modern zamanlardaki örneğini günümüz Hinduizmde görebiliriz.

Felaketler, göksel Tanrı önünde, doğanın tanrılaştırılan öğelerinin güçsüzlüğünü açığa çıkarmıştı (Mısır'dan Çıkış 7–11). Nil nehri kana dönüştü, kurbağalar, sivri sinekler ve at sinekleri doğayı istila etti. Hayvanlar ve insanlar hastalandı. Dolu ve çekirgeler, doğa tanrılarının çaresiz kaldıkları yıkımı getirdiler. Güneş, göklerin yaşam veren "tanrısı" üç gün boyunca karardı. Firavun, Yahve'nin ilk doğan ruhsal oğlunun gitmesine izin vermediği için halkı ile birlikte ilk doğan oğullarını yitirdi.

İsrail ulusunun çoğunluğu, seçilmelerinin gerçek amacına olan bağlılığını koruyamadı. Musa'nın önderliğindeki İsrail halkı, çağrılarının dinsel amacını anlamakta sürekli başarısız oldu. Yahve'nin kendi ulusal tanrıları olduğunu ve tüm sadakatsizliklerine karşın kendilerine gözdeleri gibi davranacağını düşündüler. Rab onları güvenli bir şekilde Mısır'dan çıkardıktan sonra, tekrar pagan Mısır'da öğrendikleri ibadet şekillerine döndüler. Altın buzağı, daha önce buldukları dinsel çevredeki kutsal ineklere ve sığırlara direkt olarak işaret eden bereket tanrısı temsiliydi. Bu buzağıya kurban kestiler ve onun kendilerini Mısır'dan çıkaran Tanrı olduğuna inandılar (Mısır'dan Çıkış 32:8). Hatta bereket kültüründe uygulanan cinsel aktiviteleri uyguladılar (Mısır'dan Çıkış 32:6). Bunlar gösteriyor ki, politik esareten diledikleri gibi yaşamak için kurtarıldıklarını sanıyorlardı. Karşı karşıya kaldıkları bazı durumlardan hoşnut kalmadıklarında Musa'ya yakınmayı hak olarak gördüler. Ve hatta Mısır'dan hiç ayrılmamış olmayı bile dilediler (Mısır'dan Çıkış 16:1-3). Bencil ve dar görüşlü bakış açıları yüzünden Tanrı'nın tasarladığı bu büyük planda rol almak için seçilen aktörler olduklarını göremediler. Neyse ki içlerinden artakalan sadık bir azınlık, gözlerini Tanrı'nın planına ve iradesinin gerçekleşmesine dikmişti.

TANRI'NIN GÜCÜNÜN VE LÜTFUNUN SERGİLENMESİ

İsrail'in politik ve ekonomik baskıdan kurtulması onların yararına olsa da bu eylemdeki asıl amaç, Tanrı'nın gücünün ve lütfunun gösterilmesiydi. Büyük resmin tüm detayları bu tasarımın gerçekleşmesindeki tanrısal gücü vurgulamaktadır. Yahve'nin kudreti mucizelerin gerçekleştirilmesinde, felaketlerle gelen yargıda, suların ayrılmasında, Firavun ve ordularının yıkıma uğratılmasında ve İsrail halkının çölde korunmasında kendini göstermektedir. Hatta Firavun'un inatçılığı, kurtuluş sürecini uzatarak Her şeye Gücü Yeten'in tanrısal gücünü sergilemesine katkıda bulunmuştur. Görev zorlaştırıldı ki Tanrı'nın gücü daha görünür hale gelsin. Mısır'dan Çıkış 9:16'da Yahve, "Gücümü sana göstermek, adımı bütün dünyaya tanıtmak için seni ayakta tuttum" diye seslenmektedir. Kutsal Yazılar, Mısır'dan Çıkış'ın gelecekteki kurtuluş umudunun temeli olduğunu vurgulamaktadır.

Tanrısal gücün sergilenmesine ek olarak, Mısır'dan Çıkış aynı zamanda Tanrı'nın egemen lütfunun göstergesiydi. Torah'ta (Tevrat) sürekli olarak İsrail'in Yahve ile olan ayrıcalıklı ilişkisinin kaynağının özel olarak tanrısal lütufta yattığı belirtilmektedir. Tanrı, onları hiç hak etmedikleri bir sevgiyle ve insan olarak sahip oldukları hiçbir özelliğe bakmayarak seçti (bkz. Yasa'nın Tekrarı 7:7; 9:4-6).

İsraililer, kendilerine zulüm edenlerle putperestçe olan tapınma şekillerine rağmen kurtarıldılar ve kayırıldılar. Gerçek şu ki, Tanrı'nın Musa liderliğindeki İsrail'i seçmesi, atalarına olan vaatlerine dayanıyordu. Tanrı'nın Mısır'da İsrail için yaptıkları, atalarına duyduğu sarsılmaz sevginin bir sonucuydu.

İsrail'den oğul olarak bahsedilmesi, Tanrı'nın İsrail'i kendisiyle antlaşmaya çağırma lütfunun göstergesiydi. "Sonra firavuna de ki, 'RAB şöyle diyor: İsrail benim ilk oğlumdur'" (Mısır'dan Çıkış 4:22). Oğulluğa alınma, doğasında hak edilmeyen bir şeydi. Bir oğul -ister doğal yoldan doğsun ister evlatlık alınmış olsun- kendisi hiçbir seçim yapmadan ailesiyle bir ilişki içine alınır. İsraililer, Mısır'dan kurtulduklarında "Tanrı'nın oğulları" olarak atandılar. Kutsal Yazılar, Mısır'dan çıkışı Tanrı'nın İsrail'i

halkı olarak seçtiği muhteşem bir olay olarak tanımlanır. “Çocukluğunda sevdim İsrail’i, oğlumu Mısır’dan çağırdım” (Hoşea 11:1).

İsrail’e ilişkin kullanılan “sevgi” kelimesinin sözlük anlamı bile Tanrı’nın bu halka sunduğu kurtuluşunun kaynağı olarak lütfu vurgu yapar. Çünkü bu sözcük hak edilmeyen bir sevgiyi vurgular. Bu, seven kişide istek ve arzu uyandıran, bir şeyin kabul edilmesiyle canlanan bir sevgi değil, aksine hak etmeyen kişi için duyulan şefkat dolu bir eğilimdir. Böylesi bir sevgi, bu derin eğilime karşılık bir cevap beklerken karşılığını görmese de sevmeye devam eder. Kısacası bu sarsılmaz, solmaz bir sevgidir; çünkü lütufta kök salmıştır ve lütuftan kaynaklanmaktadır.

FISIH: KURTULUŞ SAKRAMENTİ

Mısırlıların ilk doğanlarının hepsinin öldüğü son felaketin gecesini, aynı zamanda Fısıh sakramentinin de başladığı geceydi (Mısır’dan Çıkış 12). Buradaki zıtlık kaydedilmeye değerdir. Tarih boyunca Tanrı’nın kurtuluş planının ilerleyişine karşı çıkmaya çalışanlar için sonuç yıkım olurken bu tasarımı yerine getirmek için seçilenler için ise kurtuluş olmuştur. Onuncu felakette yansıtılan yargının şiddetini bu anlamda değerlendirmek gerekmektedir. Dünyanın kurtuluşu, kurtuluşa aracılık edecek bir halkın seçilmesine dayandırılmıştı. Dünya için tasarlanan bu kutsal plana direniş, etkili bir biçimde bastırılmıyordu; öyle ki gelecekte milyonlarca Rab’bin kurtuluşunu bilebilirdi.

Fısıh’ı kutlamak için bir kuzunun kurban edilmesi gerekiyordu. Tanrı’nın lütfu İsrail’in kurtuluşunun temeliydi, fakat lütfu kefaretle olmadan uygulanamazdı. Kurtuluşun günahsız bir kurbanın kanının dökülmesiyle gerçekleştiği açıkça resmedilmiştir. Kurban edilenin kanının kapıların sövelerine sürülmesiyle “bu kanın altındakilerin günahları için gerekli olan” kefaretle ödenmiş oldu. Bu kefaretle yakından ilişkili olan ve arındırmak için kullanılan madde, istenilen yerlere kanın serpilmesi için kullanılan mercanköşk otuydu. Mercanköşk otu, Kutsal Kitap’ta her yerde bir arınma aracı olarak sembolize edilmiştir. Yaprakları ve gövdesiyle küçük, çalılı bu bitki törenselleşme için uygundur. Evlere sürülen bu kan, yalnızca orada yaşayan İbranilerin varlığını temsil eden basit bir işaret değildi. Bu işaret kurban sunulduğunu ve içindekilerinin arındığını gösteriyordu. Tanrı’nın hizmeti için seçtiği kişiler her ikisini de yapmalıydı.

Fısıh, kurban edilen hayvanın birlikte yenmesini gerektiriyordu. Bu, Tanrı’nın huzurunda diğer imanlılarla yapılan bir komünyon (paylaşma) veya diğer inananlarla birlikte uygulanan komünal (topluluk halinde) bir sakramentti. Tıpkı sünnet gibi, bu da bir topluluğa ait olmanın sakramentsel bir işaretiydi ve Tanrı’nın, halkının Kurtarıcısı olduğuna tanıklık ediyordu. Sünnetin aksine Fısıh belli sürelerde tekrar edilmesi gereken bir ritüeldi. Yani Tanrı, bireylerin antlaşma halkına dahil olabilmeleri için hayat boyu bir defa yapılan bir sakramentin yanı sıra toplulukla birlikte yapılan ve tekrar edilen bir sakrament de vermişti; öyle ki belirli zamanlarda imanlı ev halkı, Rab’bin kurtarılmış halkı olarak aralarındaki ilişkiyi tekrar doğrulayıp kutlasınlar. Bu anlam çerçevesinde vaftiz (hayat boyu bir defa, kişisel) ve Kutsal Komünyon yani Rab’bin Sofrası (tekrar edilen, toplumsal) sakramentlerinin Yeni Antlaşma’da Elçiler Dönemi’ndeki formları arasındaki paralellikler sekizinci bölümde açıklanacaktır.

Fısıh, tüm gelecek nesillere Tanrı’nın halkını boyunduruktan kurtuluşunu hatırlatacak olan bir sakrament olarak verilmişti. Anma niteliğindeki yemeğin sakramentsel karakteri, dikkati İsrail’in kurtuluşunun dinsel doğası üzerine odaklamıştır. Eğer dikkat öncelikli

olarak İsrail halkının politik ve ekonomik köleliği üzerinde yoğunlaşsaydı, yanlış bir dinden kurtuluş gibi önemli bir konu gözden kaçırılmış olurdu. Tanrı halkının, umudun ve kurtuluşun taşıyıcıları olarak etkili bir hizmette var olabilmeleri için Tanrı'yı reddeden bir dünyadan uzaklaşmaları gerekiyordu. Bu bağlamda Mısır'ın gücü, Tanrı'ya gerçek tapınmayı ve O'nun lütfunun bu dünyadaki tanıkları olmayı önleyen kötü güçlerin bir örneğidir. İsrail'in Mısır'daki durumu politik bir baskı ve ağır bir boyunduruktu. Onlar Mısır'da köleydiler. Çoğu İsraili için en önemli şey belki de politik kölelikten özgür olmaktı. Oysa tüm düşünceleri, bir sonu olan zulümden özgür olmak yerine Tanrı'nın hizmeti için özgür olmak üzerine yoğunlaşmalıydı. Buradaki özgürlük teolojisi bir gün bitecek politik mutsuzluktan ve sosyal adaletsizlikten kurtulmak üzerine değil, fakat bu dünyada tanrısal çağrıyı yerine getiren kişiler olarak yaşamaları için gerekli olan bir özgürlük üzerine olmalıydı.

TANRI HALKI İÇİN YAŞAM YASASI

İsrail, ulus olarak teokrasi ile yönetiliyordu. Tanrı'nın yasaı tüm kişisel ve ulusal yaşamlar üzerinde en üstün güçtü. Yani bütün ilişkilerde ahlaksal görevin standardı, gelenekler veya insan düşüncesi değil, Tanrı'nın iradesiydi. Tanrı'nın önündeki yükümlülük, On Emir'de açıkça belirtilmiştir (Mısır'dan Çıkış 20). Teokratik toplumda uygulanan bütün ahlaki emirler, On Emrin durumsal uygulamalarıydı (Mısır'dan Çıkış 21–31).

On Emir'e giriş, Yahve'nin İsrail için yaptıklarını özetlemektedir. "Seni Mısır'dan, köle olduğun ülkeden çıkararak Tanrının RAB benim" (Mısır'dan Çıkış 20:2). Tanrı, halkının yaşamlarında Yasa'nın yerini anlamak için gerekli olan kurtuluş perspektifini çarpıcı bir biçimde betimlemektedir. Tanrı, halkının kurtarıcısı olduğu için Rab ile ayrıcalıklı bir ilişkiye çağrılan bu kişilerden beklenen de Yasa'ya itaat etmeleriydi. Yasacılar ise İsrail geleneklerinde bu emri tersine çevirdiler. Yasa'yı Tanrı'nın halkı olarak statü elde edebilecekleri bir araç haline getirdiler. Oysa insanların ahlaksal yasalara uymaları onları Tanrı'yla doğru bir ilişkiye taşısa da Yasa, insanın insiyatif almasıyla değil, Tanrı'nın lütufkâr kutsal kurtuluşuyla başlamıştı ve Müjde unsuru burada mevcuttu. Dolayısıyla Tanrı, lütfuyla kurtuluşunu tecrübe eden bu insanlardan minnettar bir yaşam ile karşılık vermelerini bekliyordu.

Yasaya itaat etmeye teşvik eden sevgiydi. Bu, doğrulamak için Yeni antlaşma'ya bakmamız da gerekmez. On Emrin ikinci verilmesinde (Yasa'nın Tekrarı 5–6) itaat, Rab'bi sevenlerin günlük yaşamlarındaki sevinç dolu sorumluluk olarak tanımlanmaktadır.

Tanrınız RAB'bi bütün yüreğinizle, bütün canınızla, bütün gücünüzle seveceksiniz. Bugün size verdiğim bu buyrukları aklınızda tutun. Onları çocuklarınıza belletin. Evinizde otururken, yolda yürürken, yatarken, kalkarken onlardan söz edin. (Yasa'nın Tekrarı 6:5–7)

On Emir, Levililer 19:1–19'da pratik bir uygulamayla açık bir şekilde yansıtılır. Burada vurgu komşumuza karşı olan sorumluluklarımız üzerinedir ve sonuca geldiğinde Yasa, Tanrı ve komşu bir araya gelir. "Komşunu da kendin gibi sev. Ben Rab'bim. Emirlerime uyun." (Levililer 19:18–19). İsa da Yasanın Tekrarı ve Levililer'de anlatılanları birleştirerek özetler (Matta 22:37–40).

On Emir ilk olarak İsrail ulusuna verilmiştir. Fakat bu, evrensel uygulamasının değerini düşürmez. Geerhardus Vos, “unutmamalıyız ki İsrail’in tarihi, daha sonraki çağlarda Tanrı’nın halkının tökezlemesine neden olan olayları yansıtmak için Tanrı tarafından kasten şekillendirilmiştir” demektedir (*Biblical Theology*, s. 131). Öyleyse Yasa’nın özetini Tanrı’ya sadakatin emirlerine itaat ederek gösterildiğini belirten Yeni Antlaşma yazarlarının yazılarında sık sık bulmak, pek de şaşırtıcı değildir (Romalılar 13:8–10; Yakup 2:8–13). Mısır’ın boyunduruğundan kurtuluşun ilk ifadesi bile bir ulus olarak İsrail’den daha geniş bir uygulama alanına sahiptir. Yahve’nin itaate teşvik olarak gerçekleştirdiği Mısır’dan kurtarma eylemi, aslında tüm imanlıların yaşamlarıyla ruhsal analogi (benzerlik) içindedir. Şöyle ki, Rab’bin önünde itaatkâr bir yaşam sürebilmek için her türlü günahın boyunduruğundan da özgür olmak gerekir.

On Emir’in ve Ahlak Yasası’nın aksine, Sosyal ve Törenselle Yasalar kalıcı olmayan geçici bir yapıya sahiptir. Sosyal Yasalar İsrail’in toplum yaşamını, Törenselle Yasalar ise ulusun tapınma hayatını düzenliyordu. Sosyal Yasalar’ın amacı İsrail’in bir ulus olarak varlığını korumasıydı; öyle ki İsrail aracılığıyla Mesih diğer uluslara duyurulsun. Malların yönetilmesi, borçların ödenmesi, işveren/işçi ilişkileri, yasayı ihlal edenler ve diğer konular için gerekli cezaların uygulanması gibi kurullarla ulusun yaşantısını düzenliyordu. Dini yasalar ise dünyanın günahı için kendini feda edecek olan Tanrı Kuzusu Mesih’in bizim yerimize gerçekleştirdiği eylemi önceden bildiren törenselle kurban sistemini düzenliyordu. Mesih’in gelişiyle bütün bu yasaların amacı yerine getirilmiş oldu. Kurtuluş, “Yahudilerdendi” öyle ki “bütün ulusların” olabilsin. Emredilen ritüeller, evrensel imanlılar topluluğunun “ruhta ve gerçekte tapınmaları” için bir kenara bırakıldı. Fakat Ahlakselle Yasa, aracılığıyla, inananların tanrısal kurtuluş için minnettarlıklarını ifade ettikleri itaat standardı olarak varlığını sürdürmektedir. Bu konu sekizinci bölümde detaylı bir şekilde açıklanacaktır.

ŞABAT: KUTSAL MODELİN YANSIMASI

Musa Dönemi’yle başlayan Şabat yasasının önemi göz ardı edilmemelidir. Yedi günden oluşan hafta Musa’dan önceki zamanlarda da kesin olarak bilinmekteydi (Yaratılış 29:27). Fakat Şabat kurtuluş tarihindeki sakramentselle önemini Musa Dönemi’nde kazanmıştır. Mısır’dan Çıkış 31:12–16’da Şabat’ın gerekliliğini anlatmak için kullanılan terminoloji, sünnet (Yaratılış 17:9–14) ve Fısıh (Mısır’dan Çıkış 12:12–14) sakramentleri için kullanılan dili hatırlatmaktadır. Bu üç sakrament daha önce ilişkileri hatırlatmak için kullanılan semboller olarak tanımladığımız eylemlerdir. Kullanılan terminoloji, Tanrı ve halkı arasındaki sürekli ve sonsuz ilişkinin bu üç sakrament aracılığıyla kutladığına işaret etmektedir. Üstelik bunlar, “gelecek bütün nesiller” için emredilmiştir, yani “insan yaşamı sürdürükçe devam edecektir. Ve her biri “sonsuz bir talimat” veya sonsuz bir antlaşma” olarak tanımlanır.

Kutsal Kitap, Tanrı ve halkı arasındaki ilişkiyi “sonsuz” olarak tanımlarken bu ilişkinin tarihselle olarak sona ermeyeceğini vurgulamıştır. Kutsal Kitap vahyi ilerledükçe işaretlerin dışsal biçimlerinde değişiklikler olsa bile bugün de varlıklarını sürdürdüğünden emin olabiliriz. Bu işaretlerin anlamları ve amaçları aynı kalırken, uygulama şekillerindeki değişiklikleri Yeni Antlaşma’da açıkça gözlemleyebiliriz. Sünnet yerine vaftiz, Fısıh yerine Rab’bin Sofrası ve yedinci gün Şabat yerine Rab’bin Günü, Tanrı’yla olan ilişkilerini kutlayan kişiler için Yeni Antlaşma’nın sembolleridir.

Uygulama biçimlerindeki değişikliklerin Kutsal Kitap'taki nedenleri, sekizinci bölümde açıklanacaktır.

Şabat'ın kutlanması dördüncü emirde açıkça ifade edilmiştir. “Şabat Günü'nü kutsal sayarak anımsa. Çünkü ben, RAB yeri göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım, yedinci gün dinlendim. Bu yüzden Şabat Günü'nü kutsadım ve kutsal bir gün olarak belirledim” (Mısır'dan Çıkış 20:8,11). İnananlar da kendi yaşantılarında Tanrı'nın yaratılış modelini takip etmelidir. Tanrı, O'nun benzerliğinde yaratılanlar için yaşam ritmine karar verendir. Tanrı'ya işaret ederek “dinlenmek” elbette bir işi durdurmak ya da yorgunluktan dolayı dinlenmek anlamına gelemaz. Bu kelimenin Eski Antlaşma kullanımı bile böyle bir anlam içermemektedir. Eski Antlaşma içeriğinde “dinlenmek,” “huzurlu bir dinginlik” gibi olumlu bir öneri içermektedir. Bu, gayretli ve üretken bir çabayı takip eden memnuniyet durumudur. Şabat'ın amacı da başarıyla tamamlanmış işlerin minnettarlıkla kutlanması ve bu işler için duyulan sevinç ve tatminin yansıtılabileceği bir zaman sağlamasıdır. Tıpkı Tanrı'nın yaratılış eylemini sevinç ve memnuniyetle yansıtırıp “çok iyi” dediği gibi (Yaratılış 1:31).

Yedi günde bir “dinlenme” kuralını sadece dinsel yükümlülükleri yerine getirmesi için bir fırsat olarak görmek hata olur. Dinlenme gününün yararları dinin işleyişinin ötesindedir. İnançlı insanlar için her gün, Tanrı'nın huzurunda geçen bir gündür. Tanrı her gün yapılan işlerde onurlandırılmalıdır. Şabat Günü'nde ise imanlı, tamamlanmış eylemden ötürü Tanrı'da sevinmek için günlük işlerinden çekilir. Fakat bunu yaparken işlerinin tamamlanmasını mümkün kılan ve Tanrı'nın yetkin iyiliğinin yansıması olan bereketin de farkında olmalı ve diğer imanlılarla birlikte tapınmak için kendini motive etmelidir. Çünkü tapınmak, Rab'bi onurlandırmanın en zengin ifadesidir. Bu nedenle de Şabat ruhu en yüksek ifadesini Rab'bin kurtardığı insanların tapınmalarında bulur. Tapınma ve Şabat, yakın bir ilişki içinde birbirlerine bağlıdır.

Şabat'ın sakrament özelliğine değinirken Şabat'ı bir sakrament olarak adlandırmaktan dikkatle kaçındık. Beşinci bölümde bahsettiğimiz sakramentin unsurları bölümünü anımsarsak Şabat'la ilgili olarak bir unsurun eksik olduğunu görürüz. Eksik olan unsur, dökülmüş kan aracılığıyla gerçekleşen kurtuluşa olan referanstır. Oysa sünnet ve Fısıh, Golgota'da Tanrı Kuzusu'nun sunusunu önceden bildiren kan unsurunu içeriyordu ve Şabat dışında yer alan bu iki sakrament ögesi, Tanrı'yla olan ilişkiyi anımsatan ve topluluğun parçası olmayı simgeleyen işaretlerdi.

Kan sembolünü içermemesi Şabat figüründe kurtuluş yansıması olmadığı anlamına gelmez. Aksine haftanın altı günü rutin çalışma sürecinin yedinci günde dinlenme günü olarak sona ermesi Eski Antlaşma'nın önceden bildiren vahiysel yönünü temsil etmektedir. Yani Eski antlaşma Mesih tarafından gerçekleşen kurtuluş vaadine bakan bir ön bildirimdir. Tanrı halkı, haftalık rutinlerinde kurtuluşun gelecekte gerçekleşeceğini simgelemek zorundaydılar. Tanrı, Mesih'teki kurtuluş tasarısını gerçekleştirmek için onlar aracılığıyla çalışırken bu çalışmanın doruğu olan zamanda, yani Şabat Günü'nde dinlenme gerçekleşiyordu. Sevinç ve memnuniyet dolu yedinci günü önceden bildiren altı günün ahenkli başarısı, yaşamın hedefe doğru ilerlediğinin hatırlatıyordu. Bir sonu olmayan amaçsız bir varoluş değildi bu. İsraililerin varoluş amaçları, Mesih'in krallığına yönlendiren vahyin Tanrı tarafından seçilen taşıyıcıları olarak bu seçimin üzerine odaklanmıştı. Ve hatta takvimleri bile bunu yansıtıyordu.

Şabat'ın önemi, sürekli olarak İsrail halkının yaşamında gösterilmiştir. Çölde dolaşırken onlara yiyecek olarak sağlanan man ekmeği bile Şabat Günü gökten yağmamıştır (Mısır'dan Çıkış 16:26–29). Hatta hayvanlar ve yabancılar o gün iş yapmaya

zorlanmamalıydı (Mısır'dan Çıkış 20:8-11). Ve tabii ki, iman ederek antlaşma halkına dahil olan yabancılar da, diğer şeylerin yanı sıra Şabat Günü'nü de kutsal sayarak tutmalıydılar (Yeşaya 56:6-7). Yaratılıştaki temellenen ve Mesih'in kurtuluşunda anlamını bulan Şabat Günü'nü tutma, daima Tanrı halkıyla özdeşti. Mesih'in gelişinden sonra değişikliğe uğrasa da Şabat Günü, imanlıların inanç yaşamlarında çarmıhtan sonraki yerini aldı. Sekizinci bölüm bu konuya işaret edecektir.

TARİHSEL ÖZET: MUSA DÖNEMİ

Musa'dan önceki beş yüz yıl boyunca imanlılar, İbrahim'e vahiy edilen gerçekle yaşadılar. Tanrı'nın Gelecek Olan aracılığıyla ulusları kutsayacağı vaadiyle yaşamlarını sürdürdüler. Sünnet, iman ailesine dahil olarak, imanlı olmayan bir dünyadan ayrı durmanın sakramentiydi. Tapınma yaşamı ise, günahların affedilmesi için Tanrı'yla uzlaşmaya ve kefarete olan ihtiyacın kabulü temelinde ve bu amaçla üzerinde kurbanlar sunulan sunaklar etrafında şekillendi.

Bozulmuş dünyayı kurtarma tasarısı, Musa Dönemi'nde verilen vahiyle daha kesin ve açık bir hal aldı. Tanrı'nın iradesinin gerçekleşmesi için yapılanlar daha öncekilerin devamıydı ve Tanrı'nın kurtuluşunu bekleyenlerin inanç yaşamlarına yeni şeyler eklendi. Bu noktada kurtuluş tarihine büyük katkılar şunlardır:

1. Tanrı'nın Mısır'dan Çıkış'ta zulüm gören halkını kölelikten kurtarmasındaki gücü ve lütfü. Onlar tarihte Tanrı'nın tasarılarını yerine getirmek için seçilen özel kişilerdi ve hiçbir şey Tanrı'nın onları kurtarma kararını engelleyemezdi. Bu tanrısal gücün sergilenişinden Kutsal Yazılar'ın başka bölümlerinde övgüyle söz edilmiştir.
2. Fısh'ın ikinci sakrament olarak başlatılması. Bu, hem boyunduruktan kurtuluşun hem de toplumsal birlik ve ortak inancın kutlanmasıydı. Bu sakrament de bireyi antlaşma halkına dahil eden sünnet sakramentine eklenmişti.
3. Tanrı'ya olan itaatin ne şekil alacağını daha açık ifadesi. Adem'den itibaren imanlılar, onlardan beklenen ahlaksal davranışlar ve ibadet şekilleri hakkında bir şeyler biliyorlardı. Fakat kurtuluş tarihinin bu sıkıntılı zamanında Ahlaksal Yasa (On Emir), Sosyal Yasa ve Törenselsel Yasası'yla beraber daha belirgin bir hal aldı. Tanrı tarafından kurtuluş elçileri olmaya çağrılan kişiler, halkı için en iyisini gözleyen Tanrı'nın, aslında sevgi yasaları olarak koyduğu emirlerine itaat etmekte dikkatli olmalıydılar.
4. Şabat'ı resmileştirmenin gerekliliği. Yedi günlük hafta döngüsünün temeli Tanrı'nın Yaratılış eyleminden kaynaklanmaktadır. Musa liderliğinde altı gün çalışmanın ardından dinlenme günü olan Şabat Günü, resmi olarak başlatılmıştır. Altı çalışma gününün Şabat Günü dinlenme ile sona ermesi, Tanrı'nın kurtuluştaki vaat ettiği kötü olandan kurtuluşa işaret etmektedir.

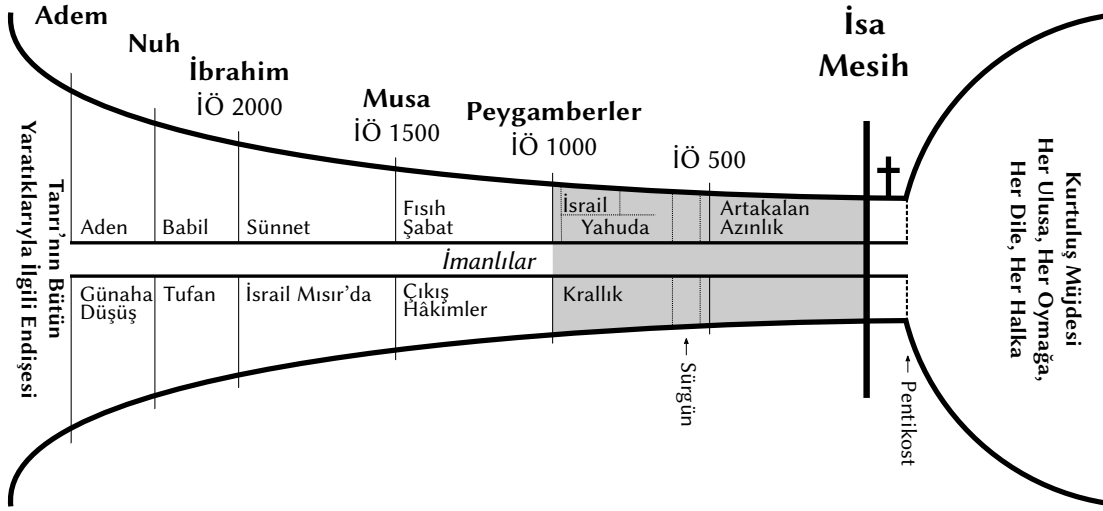
Yeşu, İsraililer arasında Musa'dan aldığı liderlik rolünü başarıyla yerine getirmiştir. İbrahim'e altı yüz yıl önce vaat edilen Kenan toprakları fetih ve işgal edilmiştir. Musa'nın ölümünden bir süre önce Yeşu, İsrail'e teşvik edici bir konuşma yapmıştır (Yeşu 24:1-27). Onlara Tanrı'nın dünya için olan tasarısında rol almalarıyla ilgili eşsiz rolü hatırlatarak onları sadık antlaşma halkı ve Tanrı'nın planı için aracılık yapacak olan sadık kurtuluş elçileri olmaya çağırmıştır. Onlar ise Rab'in hizmetine olan bağlılıklarını o an doğrulamış olsalar da, daha sonraki tarihsel süreçte verdikleri sözden dönmüşlerdir.

Yeşu'dan sonraki Kutsal Kitap tarihinin üç yüz yirmi yılı Hâkimler Dönemi olarak bilinmektedir. Hâkimler kitabı istikrarsız bir zamanı kaydetmektedir. Hiçbir merkezi yönetimi olmayan İsrail, yalnızca genel bir savunma gerektiğinde bir araya gelen on iki oymaktan oluşan gevşek bir konfederasyondur. Zaman zaman dıştan gelen askeri tehditlere karşı gerekli kaynakları düzenlemek için bir "hâkim" seçilirdi. Kriz durumu atlatıldığında ise her oymak kendi yoluna giderdi. Böyle güçsüz bir federasyonun üç yüz yıl boyunca ayakta kalabilmiş olması tanrısal sağlayışa bir işarettir. Bu bize, insan kendi payına düşeni yapmayı unutsa da Tanrı'nın verdiği sözleri daima hatırladığını gösterir.

Hâkimlerin sonuncusu olan Samuel, aynı zamanda Kutsal Kitap tarihinin Peygamberler Dönemi'nin de peygamberiydi. Samuel'in zamanından ve ondan sonraki bin yıl boyunca peygamberler vahyin öncelikli taşıyıcıları oldular. Samuel'in Kutsal Kitap tarihindeki yeri Davut'un krallığının yükselmesine denk gelmektedir. Bu döneme bir sonraki bölümde tekrar döneceğiz.

TARTIŞMA SORULARI

1. Musa'ya İsrail halkını Mısır boyunduruğundan çıkarma çağrısı Mısır'dan Çıkış 3'te yer almaktadır. Bu bölümü, Tanrı'nın attığı ilk adımın açık delillerini bulmak için tekrar gözden geçiriniz.
2. Mısır'dan çıkış hem politik baskıdan hem de putperest inanç sisteminden kurtuluş sağlamıştır. Bunlardan hangisi İsraililere daha önemli görünmüştür? Bugünde insanların tecrübelerinde buna benzer durumlar var mıdır?
3. Tanrı'nın lütfu, Mısır'dan Çıkış'ta nasıl vahiy edilmiş ve gösterilmiştir? Sevginin doğası nasıl aktarılmıştır?
4. Sünnet ve Fısıh sakramentleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları gösteriniz.
5. Yasa'nın ya da On Emir'in Tanrı halkının yaşamındaki amacı neydi? Bu amaç nasıl çarpıtıldı? Bugün de benzeri bir hata yapmak mümkün müdür?
6. Eski Antlaşma'nın "vahiysel perspektifi" yedinci gün Şabat'ta nasıl yansıtılmıştır?
7. Sakrament özelliklerinin hangileri Şabat emrinde yer almaktadır?
8. Musa Dönemi'nde bizlere vahiy edilenlerin kurtuluş tarihine katkısını anlatınız.

OKUMALAR

- 2. Samuel
- Hoşea
- Amos
- Mika
- Hagay
- Zekeriya
- Ezra
- Nehemya
- Ester

BÖLÜM YEDİ

KUTSAL KİTAPSAL VAHYİN PEYGAMBERLER DÖNEMİ

Kutsal Kitap tarihindeki dönemler gelişi güzel bir şekilde ayrılmaz. Bu dönemler Kutsal Kitap'ın tamamı tarafından belirlenir. Yeni vahiysele gerçek, önemli vahiysele olaylarla birleştirilirse yeni bir Dönem başlamış olur. Bu yeni dönem, geçmişteki dönemlerin etkili olayları ve gerçekleri üzerine kurulmasının yanında tanrısal kurtuluş amacını da daha belirgin ve keskin anlayış seviyesine taşır. Bu nedenle yaratılış eylemi ve Adem ile Havva'ya vahiy edilen gerçek, gelecekteki çağlar boyunca Tanrı-insan ilişkisini şekillendirmiştir. Nuh Dönemi'nde tufan gerçekleşmiş ve "doğa antlaşması" kurtuluş tarihine eklenmiştir. İbrahim'in çağrısı ve tüm ulusların yararına olan bereketleme vaadi, vahyi daha sonraki döneme taşımaktadır. Mısırdan Çıkış, On Emir'i ve Musa Dönemi için onun ayrıntılı vahiysele özünü oluşturmaktadır. Her önemli bir olaya eşlik eden önemli vahiyler, inanlılar topluluğunun yaşamını ve inanç dünyasını sonsuza dek değiştirip şekillendirmiştir.

Peygamberler Dönemi olarak adlandırdığımız bu dönem, vahyin ilerleyişinde yeni bir dönemin başladığını gösteren bu iki kriteri de taşır. Buradaki "olay," sonrasında da imanlıların umutlarının merkezi olarak kalmaya devam eden Mesih'in Krallığı'nın bir örneği olan Davudî monarşinin yükselişidir. Bu olaya eşlik eden "yeni vahiy" emri ise peygamberlerin mesajı ve misyonlarıyla karşılanmaktadır.

Davut'un Yeruşalim'de tahta çıkmasıyla antlaşma halkı, ilk kez Yahve'nin Kendi yönetimini yansıtan bir insan hükümdar tarafından yönetildi. Saul aslında ilk kraldı; fakat görünür şekilde Tanrı'nın seçimi değildi (1.Samuel 8). İsrail halkı yanlış kralı, yanlış zamanda ve yanlış amaçla istemişti (1.Samuel 8:19-20). İstekleri, Tanrı'nın zaman çizelgesinin önünde gidiyordu. Yaklaşık bin yıl kadar önce Tanrı, ataları Yakup aracılığıyla "Sahibi gelene kadar krallık esaslı Yahuda'nın elinden çıkmayacak, yönetim hep onun soyunda kalacak, uluslar onun sözünü dinleyecek" (Yaratılış 49:10) demişti. Saul Yahuda değil, Benyamin oymağındandı. Davut'un tahttaki yükselişi önceden planlanmıştı ve Yahuda oymağının kurtuluş tarihindeki seçkin rolünü yansıtıyordu. Bin yıl sonra yönetme yetkisi gerçekten kendisine ait olan Davut'un güçlü Soyu geldi. "Bütün ulusları demir çomakla" gütmek için Baba'nın tahtına yükseldi (Vahiy 12:5).

Antlaşma halkının krallık kurma hareketi, Davut'u kral olarak mesheden peygamber Samuel zamanında başladı. Bu dönem, İsa hakkında "İşte, dünyanın günahını ortadan

kaldıran Tanrı Kuzusu!” diye haykıran ve O’nu vaftiz eden Vaftizci Yahya ile doruğa ulaştı (Yuhanna 1:29). Vahyin öncelikli taşıyıcıları olan peygamberler için bu son nokta, Rab’imizin kendisi tarafından tamamlanmıştır. Matta, İsa’nın sözlerini şu şekilde aktarmaktadır: “Yahya’ya dek bütün peygamberlerle Kutsal Yasa, olacakları önceden bildirdiler” (Matta 11:13). Peygamberlerin önceden söz ettiği Mesih’in kendisi, Elçiler Dönemi’ne eşlik ederek Kutsal Kitapsal Vahyi doruk noktasına taşımıştır (bölüm 8).

TARİHSEL ÖZET: PEYGAMBERLER DÖNEMİ

Kutsal Kitap tarihinde bin yıl boyunca –Davut’tan (İ.Ö. 1000) Kral İsa’ya kadar– peygamberler kurtuluş vahyinin öncelikli habercileriydi. Onların dönemi, İsrail halkının atalarının Tanrısı’na olan sadakatlerini ve inançlarını yitirdikleri dönemdi. Peygamberler, Tanrı’nın kurtuluş planını gerçekleştirmek için aracı olarak kullanacağı İsrail halkına, hizmet etme çağrılarını sürekli hatırlattılar. İsrail ise sürekli olarak Tanrı’nın seçilmiş halkı olarak seçilmelerinin sebebi olan o özel amacını unuttu.

Peygamberler Dönemi’nde gerçekleşen dönüm noktası niteliğindeki başlıca olaylar şunlardır:

1. İsrail’in en büyük kralı olan Davut’tan Mesih gelene dek devam edecek monarşik çizginin oluşması.
2. Krallığın, kuzeydeki on oymak (İsrail) ve güneydeki Yahuda oymağı arasında bölünmesi (İ.Ö. 931). Benyamin oymağı, Hâkimler Dönemi’nde iç savaşlar sırasında ortadan kalktığı için artık on iki oymak arasında sayılmıyordu (Hakimler 20–21).
3. Asur sürgünü ve kuzey krallığının tamamıyla yıkılması (İ.Ö. 721).
4. “Sürgün” olarak da bilinen Babil Esareti (İ.Ö. 607) denilen ve çok az kişinin geri dönerek Yahuda’yı tekrar kurduğu dönem (İ.Ö. 537)
5. Yeruşalim’deki tapınağın yeniden kurulması ve Babil sürgününden dönen azınlığın tapınma yaşamlarını yeniden oluşturması (İ.Ö. 537–505).
6. Kraliçe Ester’in Yahuda katliamını önleme çabaları (yaklaşık İ.Ö. 474).
7. Ezra liderliğinde Musa’nın Yasası’nın (sosyal & törensel) yeniden hayata geçirilmesi (yaklaşık İ.Ö. 454).
8. Nehemya’nın Yeruşalim’in surlarını yeniden kurması için gösterdiği gayret dolu etkin liderlik (yaklaşık İ.Ö. 444).
9. Kendisinde tüm kurtuluş vaatlerinin gerçekleştiği Vaat Edilen’in doğumu (yaklaşık İ.Ö. 4).

Sürgün, kurtuluş tarihinde bir kırılmaydı. Peygamberler Dönemi’nin tam ortasında gerçekleşti (İ.Ö. 607–537). Eski Antlaşma peygamberleri Yahuda’nın sürgün edilmesinin öncesinde, sonrasında veya sürgün sırasında peygamberlik etmelerine göre sürgün öncesi, sürgün sırası, sürgün sonrası olarak tanımlanırlar.

Sürgün öncesi peygamberler Hoşea, Amos, Mika, Yunus, Nahum, Sefanya, Habakkuk ve Yeremya’dır. Yeremya, Sürgün döneminde köprü görevi görmektedir; çünkü İ.Ö. 626’dan İ.Ö. 587’ye kadar Yahuda’da peygamberlik etmiş ve Yeruşalim’in Kildaniler tarafından yok edilmesine tanık olmuştur.

Sürgün zamanı peygamberler Hezekiel ve Daniel’dir.

Sürgün sonrası peygamberler Hagay, Zekeriya ve Malaki’dir.

PEYGAMBERLER: TANRI'NIN KRALLIĞININ BEKÇİLERİ

Peygamberlerin görevi krallığın koruyucuları olarak hizmet etmek ve Tanrı'nın elçileri olarak krallığın, Tanrı'nın düzenin doğru bir şekilde yansıtmasını sağlamaktır. Bu nedenle peygamberler kararların alınmasında krallarla ilişki içerisinde önemli bir rol oynuyorlardı. Halk için iyi veya kötü, tanrısal veya şeytani yaşam şeklini oluşturan krallardı. Kral ne yöne giderse halk da peşinden gidiyordu. Halkın yararı için peygamberler, krallara Tanrı'nın emir ve buyruklarını iletirlerdi. Daha açık söylemek gerekirse peygamberler İsrail'in varlığının amacını anlamışlardı ve bu nedenle de krallara Tanrı'nın hizmetkârları olduklarını bildirmiş ve onları Tanrı'nın önünde sorumlu davranmaya çağırmışlardır. Bu krallar halklarına sadık olabiliyorlardı, ancak en yüksek sadakati Tanrı'ya ve O'nun tasarısına göstermeliydiler.

Tüm insan otoritesinin üzerinde olan Tanrı'ya sadakat, Rab'bin gerçek peygamberlerinin sahte peygamberlerden ayırt edilmesini sağlamıştı. Sahte peygamberler, kralların saraylarında yüksek mevkilerde olmaktan hoşnut olan profesyonellerdi. Onlar, başta olan kişilerin politik ve askeri politikalarına kutsallık katan evetefendimcilerdi (1.Krallar 22:6). İşverenlerini memnun etmek için onları göklere çıkaran "övgüler" yağıdır, hizmet ettikleri kişilerin duymaktan hoşlanacağı sözler sarf ederlerdi.

Buna karşın gerçek peygamberler, ortaya çıkabilecek politik sıkıntılara veya başlarına geleceklere aldırmandan Tanrı'nın sözünü duyurdular. Mika karşılığını fazlasıyla ödeyebilecek kişilere rahatlatıcı sözler söyleyen kişileri eleştirir (Mika 3:5,11). Hezekiel, sadece birkaç avuç arpayla birkaç dilim ekmek" karşılığında peygamberlik yapan erkek ve kadın peygamberlerden söz eder (Hezekiel 13:19). Bir başka yerde ise Elişa'nın, Naaman'ın sunduğu hediyeleri ısrarla geri çevirmiş olmasına rağmen hizmetçisi Gehazi'nin ise ödül uğruna Naaman'ın ardından gittiği ve bunun için cezalandırıldığı anlatılır (2.Krallar 5:19-27). Gerçek peygamberlerin verdikleri hizmete karşılık ücret aldıklarına dair tek bir örnek bile yoktur. Beytel'in pagan rahibi Amatsya, Amos'un bilinmeyenden haber vererek geçimini sağladığını iddia ettiğinde Amos öfkelenmişti (Amos 7:12-13). İmanlı peygamberler Tanrı'nın konuşmacıları olarak Tanrı'nın sözünü duyurmada uzlaşmacı etkiden bağımsızlardı ve yalnızca Tanrı'ya karşı sorumlularlardı.

Gerçek peygamberlerin Tanrı'yla olan yakın ilişkileri, bedeli ağır olan bir ayrıcalık sağlıyordu. Reddediliyor, yalnız bırakılıyor ve hatta sıklıkla ruhsal hayatları için endişelendikleri kişiler tarafından baskı görüyorlardı. Ancak bu halk –her ne kadar Tanrı'nın halkı gibi yaşamasa da– Tanrı'nın halkıyla kalmaya devam ettiler, Tanrı'nın "İsrail evi" üzerinde gözcüleri olarak bütün enerjilerini İsrail halkını Tanrı'nın tarihteki tasarılarına hizmet etmeye uygun bir halk haline getirmeye yönlendirmişlerdi. İlyas, insanların Tanrı'nın sözünü dinlemeyi reddetmesinden bezerek İsrail'den kaçmaya çalıştığı durduruldu, azarlandı ve geri dönmesi emredildi (1.Krallar 19:1-18). Tanrı'nın sözünün taşıyıcısı olma çağrısından kaçış yoktu. Yeremya, Yahuda halkının işlediği günahların acısını yaşarken doğduğu güne lanet etti (Yeremya 20:14-18). İmanlı peygamberlerin büyük sorumlulukları, emeklilikle veya meslek değiştirerek sona eremezdi.

Tanrı'nın verdiği görevden kaçamayacaklarını anladıklarında ise buna eşlik eden bir değersizlik hissi ortaya çıkar. Yeşaya, kendisini kirli dudaklara ve yüreğe sahip bir kişi olarak tanımlamaktadır (Yeşaya 6:5). Yeremya, kendisinin ikna edici bir konuşmacı ve görev için tecrübeli olmadığı için peygamberlik görevine uygun olmadığını ileri sürer (Yeremya 1:6). Küstah bir kibir ve özgüven, peygamberlerin davranış biçimleri içinde

yer almıyordu. Yaklaşımları kendilerine sunulan hiçbir kutsama içermezdi. Öncelikli kaygıları insanların Tanrı'yı izlemesiydi. Takipçilere dayanan kişisel bir kült geliştirmeye kalkışmadılar. Asla kendi dini kurumlarını oluşturmaya çalışmadılar. Sonuncuları olan Vaftizci Yahya gibi peygamberlerin sloganı "O büyümeli, bense küçülmeliyim" oldu (Yuhanna 3:30). Onları Gönderen'e duydukları derin bağlılıktan oluşan bir güçle konuştular. Onları aynı zamanda sevginin gücü, kaygı ve hata yapan çocuklar gibi kendileri için en iyi olanın Tanrı'nın hizmetinde bulunmaları gerektiğini bilmeyen kişilerin yüküydü.

PEYGAMBERLERİN MESAJI

Peygamberlerin mesajından tekil olarak bahsetmek tuhaf veya en azından basitleştirme olarak görünebilir. Daha önce de Peygamberler döneminin Samuel'den Vaftizci Yahya'ya tam olarak bin yıllık bir süreci kapsadığını gözlemledik. Bu dönemde peygamberler, Eski Antlaşma tarihinin farklı sahnelerinde Tanrı'nın konuşmacıları olarak hizmet etmişlerdi. Mesajlarının yazılı kayıtları farklı zamanlara dağılmıştır. Tarzları işaret edilen belli konularla birlikte değişiklikler göstermiştir. Fakat tıpkı taşımakla yükümlü oldukları hayati mesaj gibi, antlaşma halkı olarak Tanrı tarafından verilen rolü anlamakta birlik içindeydiler. Bu mesajın odak noktası İsrail'in Tanrısı'yla olan ilişkisiydi. Buna bağlı olarak tüm peygamberlik bildirimleri dört ana konudan oluşuyordu. Halka (1) Tanrı'nın kim olduğunu, (2) kendilerinin kim olduğunu veya kim olmaları gerektiğini, (3) Tanrı'nın iradesine karşı çıkarılsa kaçınılamaz sonucun ne olacağını ve (4) Rab'be sadık olanlar için ayrılmış olan bereketli sonuçları hatırlatıyorlardı. Şimdi, peygamberlerin bu dört konu üzerindeki önemli öğretilerini özetleyelim.

TANRI KİMDİR?

Peygamberler, tek bir Tanrı olduğu öğretilerinde oldukça ısrarcıydı ve genellikle bu konuya odaklanıyorlardı. Tek ve gerçek Tanrı'ya olan imanlarından dolayı pagan tanrıların varlığını alaycı sözlerle reddediyorlardı. Diğer tanrıların temsilleri, insan elinin yapımı (Yeşaya 2:8) oldukları için onlarla alay edilmiş, elle yapılan bu tanrılara yüklenen kutsallığın yanlış olduğu vurgulanmıştı (Hoşea 14:3). Eller, gözler, ayaklar ve diğer beden öğeleriyle temsil edilmelerine rağmen duyamaz, konuşamaz, göremez, hareket edemez ve hiçbir fonksiyon gösteremezler (Mezmun 115:3-8). Hoşea bir puttan "tahta parçası" olarak bahsetmektedir (Hoşea 4:12). Amos, diğer tanrıların ancak paganların yalanları kadar gerçek olduğunu söyler (Amos 2:4).

Çaresiz, pasif ve var olmayan pagan tanrıların tam aksine peygamberlerin Tanrısı aktif ve yaşayan Tanrı'dır. Amos özellikle Yahve'yi yaratma eyleminin Tanrısı olarak sunar. Dağlara şekil vermiş, rüzgarı ve yıldızları yaratmıştır ve yarattığı galaksiler O'nun mührünü taşımaktadır. Denizlerin sınırlarını belirlemiş ve kuru toprağa su dökmüştür (Amos 4:13; 5:8). Yeşaya'nın Tanrı'yı ve dünyayı içeren güçlü ifadeleri, egemen Tanrı'yı güçlü bir şekilde anlatan çömlekçi ve kil metaforunu içermektedir (Yeşaya 29:16; 41:25; 64:8).

Yüce Yaratıcı'nın Kendisi halkının Kurtarıcısı'ydı. Peygamberler İsraililere, Egemen Rab'in kurtuluşlarının Tanrısı olduğunu sürekli olarak hatırlattılar. "Ey Yakup soyu, seni yaratan, ey İsrail, sana biçim veren RAB şimdi şöyle diyor: 'Korkma, çünkü seni kurtardım, seni adıyla çağırdım, sen benimsin'" (Yeşaya 43:1). Hoşea, halkını

kurtuluş için Rab'den başka herhangi bir kaynağa bakmanın faydasızlığına karşı uyarır (Hoşea 13:4). Nebukadnessar'ın kuşatması sırasında Yeruşalim'in düşmesinden hemen önce, Yahuda'nın tarihinde umutsuzluğun ortasında Yeremya, "İsrail'in Umudu, sıkıntı anlarındaki Kurtarıcısı" olan Tanrı'ya seslenir (Yeremya 14:8). Tarihsel durumlar umutsuz gözüke de peygamberler, insanların ve ulusların eğilimlerinin üstünde duran Tanrı'nın, O'na güvenenlerin kurtarıcısı olarak yardıma koşacağından emindiler. Diğer "tanrılar," onlara saygı gösteren uluslar yıkıma uğradığında yok olabilirler, hatta unutulabilirlerdi. Ama İsraililerin Tanrısı öyle değildi. O, İsrail'in kaderine bağımlı değildi ve bu nedenle İsrail'in günahı onu yıkıma götürürken, Kurtarıcı olarak yanıtlayabildi.

Yahve, peygamberlere göre aynı zamanda antlaşmaya sadık kalan Tanrı'ydı. İsraililerin atalarına vermiş olduğu sözleri hatırlamıştı. Eğer Tanrı'nın sadakati olmasaydı, sadakatsiz ulusun var olması için hiçbir umut olmazdı. Malaki 3:6-7 bu konuya işaret etmektedir:

"Ben RAB'bim, değişmem. Siz bunun için yok olmadınız, ey Yakup soyu! Atalarınızın günlerinden bu yana kurallarımı çiğnediniz, onlara uymadınız. Bana dönün, ben de size dönerim" diyor Her Şeye Egemen RAB.

Tanrı'nın kurtuluş planında sadık imanlılar gittikçe azalmışsa da, değişmeyen Tanrı kurtuluşun kutsal tasarısının devamlılığını garanti altına almıştır.

İSRAİL KİMDİR?

Peygamberler, İsrail'in öz kimliğini politik veya etnik bir özellikle pek özdeşleştirmediler. Onların İsrail ile ilgili tanımları halkın Tanrı'yla olan ilişkisine dayanıyordu. Gerçek İsrail, kaderi tamamen Tanrı'yla olan ilişkilerine bağlı olan bir halktı. İsrail halkı Tanrı'nın emirlerine yabancı olan diğer uluslar gibi değildi. Onları Gökssel Tanrı'yla olan kişisel ve benzersiz bir ilişkiydi. Peygamberlerin de anladığı gibi antlaşma, öncelikli olarak yasal bir sözleşme değil, fakat derin ve yoğun bir bağlılığı içeren bir kontrattı. Kişisel sevgi bağlılığı, sadakat ve güven, peygamberlerin sürekli olarak kullandığı metafor olan evlilik antlaşması gibi yasal düzenlemelerin içini dolduruyordu. Antlaşmanın içsel gerçekliğini "hesed," sürekli ve asla son bulmaz sevgi ifadeleri tanımlıyordu. Bu nedenle antlaşmayı ihlal etmek, yalnızca bozmak olarak değil ihanet olarak da algılanıyordu.

İsrail'in Tanrı'yla olan özel ilişkisinin başlangıcı, İbrahim'in çağrısına ve ona verilen "Siz benim halkım olacaksınız, ben de sizin Tanrınız olacağım" sözüne dayanır. "Doğruluğun ardından giden, RAB'be yönelen sizler, beni dinleyin: Yontulduğunuz kayaya, çıkarıldığınız taş ocağına bakın. Atanız İbrahim'e, sizi doğuran Sara'ya bakın. Çağırıldığında tek kişiydi İbrahim, ama ben onu kutsayıp çoğalttım" (Yeşaya 51:1-2). Peygamberler, Yakup'un köleleştirilen soyunun Mısır boyunduruğundan kurtarılmasını bu vadin doğrulanışı olarak tanımlamaktaydılar. Yeremya ise bu olayı "balayı" terimiyle açıklamıştır:

Git, şunları Yeruşalim halkına duyur. RAB diyor ki, "Gençliğindeki bağlılığını, gelinliğindeki sevgini, çölde, ekilmemiş toprakta beni nasıl izlediğini anımsıyorum. İsrail RAB için kutsal bir halk, hasadının ilk ürünüydü." (Yeremya 2:2-3)

Yeşaya ise evlilik benzetmesini kullanır:

"Çünkü kocan, seni yaratandır. O'nun adı Her Şeye Egemen RAB'dir, İsrail'in Kutsalı'dır seni kurtaran. O'na bütün dünyanın Tanrısı denir." Tanrın diyor

ki, “RAB seni terk edilmiş, ruhu kederli bir kadın, genç yaşta evlenip sonra dışlanmış bir kadın olarak çağırıyor.” (Yeşaya 54:5–6)

İsrail ne zaman Göksel Kocasına sadakatsiz olsa, peygamberler İsrail’i evlilikteki ihanet ve zina örnekleriyle azarlamıştır. Göksel Kocalarını terk edip putlarla evlenen ve şeytanın peşinden gidenlere, “Boşadığım annenizin boşanma belgesi nerede?” demektedir Yeşaya (Yeşaya 50:1). İsrail’in Tanrı ile olan ilişkisinin Hoşea’nın sadakatsiz karısı Gomer ile olan evliliğine benzetilmesi bir yargının sonucuydu (Hoşea 1:2; böl. 3). Tanrı’yla olan antlaşmayı bozmak zinadan farksızdır (Yeremya 3:1; 23:10; Hoşea 7:4; Hezekiel 23:45).

Peygamberlerin İsrail’in çağrısına ve bu halkın Tanrı’yla olan yakın ilişkisine yönelik bakışları, İsrail için kullanılan isimlere yansımıştır. Yeşaya, bunlardan üçünü şöyle sıralamaktadır: *kul*, *seçilmiş* ve *dost*.

Ama sen, ey kulum İsrail, seçtiğim Yakup soyu, dostum İbrahim’in torunları! Sizleri dünyanın dört bucağından topladım, en uzak yerlerden çağırdım. Dedim ki, “Sen kulumsun, seni seçtim, seni reddetmedim.” Korkma, çünkü ben seninleym, yılma, çünkü Tanrın benim. (Yeşaya 41:8–10)

“Seçilmiş,” “kul” ve “dost” kelimeleri oldukça zengin tanımlamalardır. Tanrı’nın seçilmiş olmak, Tanrı’nın ulusları kutsamak için aracı olarak kullanacağı ayrıcalıklı kişilere işaret etmektedir. “Kul,” Tanrı’nın güvencesine alınmış ve Efendisi’nin isteğini bilip sevinçle yerine getirenler için bir onur ünvanıdır. Ve İsrail’in işbirlikçi dostlar olarak adlandırılması, Rab’bin İbrahim’le olan dostluğunun imanlı soyda ölümsüzleştirildiğini hatırlatmaktadır.

Peygamberler Dönemi’nde İsrail’e atfedilen diğer ifadeler “adıyla çağrılmak” ve “pay” ya da “miras”tı. Bu terimler Tanrı’ya ait olduklarını vurguluyordu. O’nun ismini taşıyorlardı ve Tanrı onları mühürlemişti. Tanrı’nın hazinesi, kişisel mülküydüler. Tanrı büyük bir risk alarak ününü uluslar arasına onlar aracılığıyla yayacağını söylemişti (Yeremya 14:7–10; Zekeriya 2:12; Yeşaya 45:4; Daniel 9:19).

KÖTÜLÜĞÜN SONUÇLARI

Peygamberlerin çoğu bildirim, antlaşma topluluğunun günahlarına karşı yapılan uyarılardı ve peygamberlerin yazıları öncelikli olarak yargının açıklanmasına odaklanmıştı. Şüphesiz her peygamber, halkı düzeltilmesi gereken sosyal adaletsizlikler ve dinsel hatalar konusunda uyardı. Aslında peygamberlerin bu uyarıları, ulusun toplumsal ve politik yaşantısını yıkıma uğratan yozlaşmanın ortadan kaldırılmasını amaçlayan reform çağrılarıydı. Uyarıları halkın minnettar olmayan inatçılığıyla incinmiş yüreklerinden çıkıyordu. Peygamberlerin tepkileri bir şaşkınlık ifadesiydi çünkü Tanrı’nın iyiliğini gören bir halkın merhametli Tanrısı’nın düşünmeden işledikleri günahlarla kederlendirdiğini görüyorlardı. Bunlardan biri de Yeremya idi:

“Gidin de Kittim kıyılarına bakın! Kedar ülkesine adam gönderip iyice inceleyin, hiç böyle bir şey oldu mu, olmadı mı görün. Hiçbir ulus ilahlarını değiştirdi mi? –Ki onlar zaten tanrı değildirlere– ama benim halkım görkemini işe yaramaz putlara değişti. Ey gökler, şaşın buna, tir tir titreyin, şaşakalın” diyor RAB. “Çünkü halkım iki kötülük yaptı: beni, diri suların pınarını bıraktı, kendilerine sarnıçlar, su tutmayan çatlak sarnıçlar kazdılar.” (Yeremya 2:10–13)

Peygamberlerin halkın dinsel ve ahlaksal günah işlemekte olan ısrarlarından ötürü neden bu kadar şaşırıldıklarını anlamak güç değildir. Göksel Tanrı, sevgisini kusursuz

bir biçimde üzerlerine dökmüş, Tanrı'nın merhameti ve lütfü İbrahim Ur kentinden çağrıldığından beri hem onlara hem atalarına gösterilmişti. Rab onları Mısırlıların boyunduruğundan kurtarmış, ekilmemiş topraklarda korumuş, yemyeşil çayırlarla dolu topraklara götürmüş ve onlara aralarındaki sürekli varlığının simgesi olan bir tapınak vermişti. Uluslar arasından Tanrı'nın "özel" halkı olarak diğer uluslara örnek olmaları için seçilmişlerdi ve dünyanın Kurtarıcısı onlar arasından çıkacaktı. Dünyanın Kurtarıcısı Mesih için bir köprü olma ayrıcalığı verilmişti ve bundan daha yüce bir görev verilemezdi. Var olmalarının dünyayı kaderini yakından ilgilendiren bir amacı vardı.

Peki neden bu halk refah içinde olmalarının kaynağı olan Rab'bi gücendirip kederlendiriyordu?

Kötülüğe olan sürekli eğilimin nedenlerinden biri memnuniyetsizlikti. Peygamberler sıklıkla Tanrı'ya ve emirlerine olan rahat tavra karşı halkı uyarıyorlardı. İsraililer, Rab'bi başlarına kötü bir şeyin gelmeyeceğinin garantisi olarak görme eğilimindeydiler. "RAB bizimle birlikte değil mi? Başımıza bir şey gelmez" diyorlardı (Mika 3:11). Tanrı'nın onları cezalandırmayacağından ve terk etmeyeceğinden öyle eminlerdi ki diledikleri gibi yaşadılar. Ama onlar seçilmiş insanlar ve tüm uluslara bereket olmak üzere İbrahim'e edilen vadin mirasçılarıydı. Tanrı onları ya korumak zorundaydı ya da sözünü geri almalıydı. Bunun olması imkansızdı. Eğer yok edilselerdi Tanrı sözünü yerine getirecek bu araçlardan yoksun kalacaktı.

Rab, tarih içinde İsrail halkını sürekli olarak korudu; bu yüzden İsraililer hiçbir zaman yıkıma uğramayacaklarını düşündüler. Lütfun geçmişteki eylemleri geleceğin sigorta poliçesi olarak yorumlandı. İbrahim'e, Musa'ya ve Davut'a verilen vaatlerin geleceklelerini garantiye alacak güvenceler olduğu düşünüldü. Yahve kendisini İsrail'e bağladığı için İsraililer kendilerini kutsal tasarısının vazgeçilmezi olarak gördüler. Bunun yanı sıra tapınak, Tanrı'nın varlığının anımsatıcısı olarak aralarında yer alıyordu "Bize kötü bir şey olmaz" diyorlardı (Amos 9:10). Rab, böyle bu durum karşısında ne düşündüğünü Yeremya aracılığıyla açıkça belirtmiştir.

"Çalmak, adam öldürmek, zina etmek, yalan yere ant içmek, Baal'a buhur yakmak, tanımadığınız başka ilahların ardınca gitmek, bütün bu iğrençlikleri yapmak için mi bana ait olan tapınağa gelip önümde duruyor, güvenlikteyiz diyorsunuz? Bana ait olan bu tapınak sizin için bir haydut ini mi oldu? Ama ben görüyorum neler yaptığınızı!" diyor RAB. (Yeremya 7:9-11)

Peygamberler sürekli olarak halklarına bu ayrıcalığın getirdiği sorumlulukları hatırlattılar. "Yeryüzündeki bütün halklar arasından yalnız sizi tanıdım, bu yüzden suçlarınızı karşılıksız bırakmayacağım" (Amos 3:2). Sorumsuzluk, memnuniyetsizlik ve günah, çoğunun Rab'le olan ayrıcalıklı ilişkisinin sona ermesiyle ve uluslarının ve başkentleri Yeruşalim'in Nebukadnessar'ın ordusu tarafından yıkıma uğratılmasıyla sonuçlandı (İ.Ö. 587). Tanrı, seçilmiş halkını disipline etmek için aracı olarak bu kez pagan bir ulusu kullanmıştı. Bu anlamda sürgün, Tanrı'nın peygamberlerinin bildirdiği Tanrı'nın isteğinden sapmakta ısrarlı olan, minnettar olmayan bir ulusu cezalandırma aracıydı. Tanrı'nın kurtuluş tasarısını sürdürebilmek ve O'nun ortakları olmak için hayatta kalanlar ise yalnızca artakalan küçük bir azınlıktı. Bu olay ulusun neredeyse yok olmasına sebep olduysa da paganlığın ulusun hayatından çıkarılmasını sağladı.

İsrail'in sapıtmasının ikinci nedeni ise açgözlülüktü. Maddi varlığa sahip olmanın çekiciliği, insan yüreğine derinlemesine işlemişti. Zengin olma arzusu, peygamberlerin İsraili'ni yıkıma götüren diğer ölümcül günahı.

Küçük büyük herkes kazanç peşinde, peygamberler, kâhinler, hepsi halkı aldatıyor. (Yeremya 6:13)

Önderleri rüşvetle yönetir, kâhinleri ücretle öğretir, peygamberleri para için falcılık eder. Sonra da, “RAB bizimle birlikte değil mi? Başımıza bir şey gelmez” diyerek RAB’be dayanmaya kalkıştılar. (Mika 3:11)

Çoğu dinsel sapkınlıkların temelinde açgözlülük ve maddi kazanç elde etme arzusu yatar. Putperestliğe, özellikle Baal’a tapınılmasını teşvik eden bol ürün, daha büyük sürüler ve sağlıklı çocuklar vaadiydi. Baal bereket, üreme ve cinsellik tanrısıydı. Baal ve daha küçük tanrılar tarlaların ürün vermesiyle, sürülerin üremesiyle ve çocukların doğmasıyla bağdaştırılıyordu. Tapınak fahişeliği uygulaması, bereket kültlerine olan dini inancın tahmin edilebilir bir sonucuydu. Eğer “Baal” tüm bereketin ardındaki “kutsal” güçse, o zaman bir tapınak fahişesiyle bir pagan sunağı önünde cinsel ilişkiye girmek de kişiyi “tanrısallığa” en çok yaklaştırabilecek “sakrament”ti. Ammonluların tanrısı Molek’e kızgın sunaklar üzerinde çocukların kurban edilmesi de aynı çarpıtılmış inanç sisteminin parçasıydı. Molek, çocukların doğumundan sorumluydu ve bereketin kaynağı sayılan bir tanrıydı. İlk doğan çocuğu kurban etmek, daha sonraki çocuklar için “kutsal” kaynaktan güvence almak amaçlıydı. Başka çocukların doğması sadece ilk doğanın kurban edilmesiyle garanti altına alınabilirdi.

İsrail ve Yahuda, Yahve’nin iyiliğiyle mühürlendiklerini sandılar. Buna ek olarak diğer tanrılara tapınarak da fazladan bir şeyler kazanabileceklerini düşündüler. Bol ürün, çoğalan sürü, artan sayıda çocuklar için açgözlülük duydular ve sahip olduklarını genişletebileceklerini düşünerek bu pagan kültürlerin uygulamalarını benimsediler. Peygamberler Rab’bin bu dini sapkınlığa karşı olan yargısını duyurmaktan asla vazgeçemediler. Hoşea, İsrail’in bereket tanrılarıyla olan tutkulu ilişkilerini tanımlayabilmek için “sevgili” metaforunu kullanmaktadır.

“Oynaşlarımın ardından gideceğim” dedi, “Ekmeğimi, suyum, yapağımı, ketenimi, zeytinyağımı ve içkimi onlar veriyor.” ... Ama kendisine tahıl, yeni şarap, zeytinyağı verenin, Baal için harcadığı altınla gümüşü bol bol sağlayanın Ben olduğumu bilmedi. ... Viran edeceğim asmalarını, incir ağaçlarını, hani, “Bunlar oynaşlarımın bana verdiği ücrettir” dediği; çalılığa çevireceğim onları, yem olacaklar yabancı hayvanlara. Cezalandıracağım onu, Baallar’a buhur yaktığı günler için. (Hoşea 2:5,8,12-13)

İsrail’in putperestlikle tanışmasındaki en büyük sorumluluk, Davut’un öz oğlu Kral Süleyman’a aittir. Yabancı eşlerinin putperest uygulamalarına devam edebilmeleri için bir çok pagan tapınağı yaptırmıştır.

Yeruşalim’in doğusundaki tepede Moavlular’ın iğrenç ilahı Kemoş’a ve Ammonlular’ın iğrenç ilahı Molek’e tapmak için bir yer yaptırdı. İlahlarına buhur yakıp kurban kesen bütün yabancı karıları için de aynı şeyleri yaptı. (1. Krallar 11:7-8)

Pagan din kurumlarının varlığı, İsrail’in yanlış inanç sitemleri ve uygulamalarıyla yakın ilişki kurmasına neden oldu. Sonunda cezbedici gözükten yabancı dinlere alıştılar. Süleyman öldükten sonra (İ.Ö. 931) krallık, kuzey (İsrail) ve güney (Yahuda) olmak üzere ikiye ayrıldı. Yarovam’ın liderliğindeki kuzey krallığı tamamen paganizme döndü. Davut’un soyundan gelen krallar tarafından yönetilen güney krallığı ise uzun süre

bu ölümcül uygulamalardan uzak durmayı başardı. Peygamberlerin hepsi İsrail'in Asur'a sürgün (İ.Ö. 721) edilerek cezalandırılmasının tek ve en büyük nedeni olarak putperestliğe işaret eder. Yahuda da bu nedenle Yeruşalim'in yok edilmesinden sonra Babil egemenliği altında köleleştirildi (İ.Ö. 587).

Rab'bin günaha olan kaçınılmaz yargısı, tanrısal sevgi ve lütuf kaynaklıydı. Halkın memnun olduğu bu günahkâr durumundan tövbe ederek bereketin tek kaynağı olan Rab'be dönebilmesi için sarsılması şarttı. Rab halkını günahın yıkıcılığından kaynaklanan genel yıkımdan korumak için terbiye etti. Dünyanın kurtuluşu, dünyanın Kurtarıcısı'nın aralarından çıkacağı imanlı bir azınlığına bağlıydı. Tanrı kimi sevdiyse onu hizmetindeki peygamberler aracılığıyla azarladı. İtaat etmeyen bu halka bildirilen felaket mesajlarının amacı, onları yaşayan Tanrı'ya karşı olan sorumluluklarıyla yüzleştirmektir. Günah, kurtuluş planını gerçekleştirilmede aracılık edecek bu halkın önünde büyük tehdit oluşturuyordu.

DOĞRULUĞUN ÖDÜLLERİ

İsyankâr halkın üzerine dökülecek Tanrı yargısını bildirseler de peygamberler karamsar değillerdi. Yahve'nin sözünü tutan bir Tanrı olduğunu biliyorlardı. İbrahim'in soyu aracılığıyla tüm ulusları kutsamayı vaat etmişti. Bu anlamda da aracı olarak İsrail'i seçti. Vaat ettiği ve sonunda halkının arasında doğan Mesih, dünyanın dört bucağında yaşayan inanlılar için lütfun ve kurtuluşun Habercisi olacaktı. Peygamberlerin mesajı temel olarak bir ümit mesajıydı, çünkü Değişmeyen'in sadakatine ve doğruluğuna güveniyorlardı.

Peygamberlerin iyi haberi de vardı. Disiplin için gerekli olan Tanrı'dan gelen katı sözlerle acı çektirseler de şefkatin sıcaklığı vaat sözlerini dolduruyordu.

Senin gibi suçları silen, kendi halkından geride kalanların isyanlarını bağışlayan başka tanrı var mı? Sonsuza dek öfkeli kalmazsın, çünkü merhametten hoşlanırsın. Bize yine acıyacaksın, çığneyeceksin suçlarımızı ayak altında. Bütün günahlarımızı denizin dibine atacaksın. Geçmişte atalarımıza ant içtiğin gibi, Yakup'un ve İbrahim'in torunları olan bizlere de verdiğin sözü tutacak ve sadık kalacaksın. (Mika 7:18-20)

"İnsan kurban edip buzağı öpenler" (Hoşea 13:2) için gelecek olan Rab'bin yargısını belki de en sert şekilde dile getiren Hoşea'dır. Fakat peygamberliğinin son bölümü tövbeye şefkatli bir çağrı da içermektedir.

Tanrın RAB'be dön, ey İsrail, çünkü suçlarından ötürü tökezledin. Dualarla gidin, RAB'be dönün, O'na, "Bağışla bütün suçlarımızı" deyin, "Lütfet, kabul et bizi, öyle ki, dudaklarımızın kurbanını sunalım. Asur kurtaramaz bizi, savaş atlarına binmeyeceğiz. Artık ellerimizle yaptığımıza 'Tanrımız' demeyeceğiz, çünkü öksüz sende merhamet bulur." (Hoşea 14:1-3)

Hatta en kötü zamanlarda bile Yeruşalim Kildani orduları tarafından yıkılıp yağmalanmadan hemen önce, Yeremya imanlı bir azınlığın sürgünden sonunda tapınağı yeniden inşa etmek üzere geri döneceğini duyurmuştur.

RAB diyor ki, "Babil'de yetmiş yılınız dolunca sizinle ilgilenecek, buraya sizi geri getirmek için verdiğim iyi sözü tutacağım. Çünkü sizin için düşündüğüm tasarıları biliyorum" diyor RAB. "Kötü tasarılar değil, size umutlu bir gelecek sağlayan esenlik tasarıları bunlar. O zaman beni çağırarak, gelip bana

yakaracaksınız. Ben de sizi işiteceğim. Beni arayacaksınız, bütün yüreğinizle arayınca beni bulacaksınız.” (Yeremya 29:10–13)

SÜRGÜNDEN MESİH'E

SÜRGÜN DÖNEMİ PEYGAMBERLERİ: HEZEKIEL VE DANIEL

Sürgün sırasında (İ.Ö. 607–537) Yahuda halkı, Antlaşma Tanrıları Yahve tarafından unutulmamış ve peygamberleri Hezekiel ve Daniel aracılığıyla imanlı bir azınlığa vaadi gerçekleştirecek bir Kurtarıcı sözü verilmişti.

Hezekiel, İ.Ö. 597'deki ikinci sürgünde sürgüne gitti ve İ.Ö. 570'e kadar peygamberlik etmeye devam etti. Hezekiel bölümünün çoğu, Tanrı'nın günahları yargılamadaki adaletine yoğunlaşsa da Yahuda'nın yeniden kurulacağına dair kesin bir vurguda bulunmaktadır. Hezekiel, peygamberliğinin yerine geldiğini görece kadar yaşamadı fakat Tanrı'nın Siyon'un surlarını yeniden inşa edeceği umuduyla yaşadı ve öldü.

Hezekiel 36:16–32, sürgünün nedenlerini ve Rab'bin sürgünden küçük bir azınlığı kurtarmadaki kararlılığını özetleyen önemli bir bölümdür. Ayetler 16–21 Yahuda'nın günahlarını, antlaşmaya olan sadakatsizliğini ve onları kendi mülkü olmaya çağıran Tanrı'nın üzerine nasıl utanç getirdiklerini anlatır. Yahve'nin adını küçümsemişler ve günahlarının cezalarını çekmişlerdir. Yine de Yahuda'nın değersizliğine rağmen, Tanrı'nın ismi atalarına söz verilen topraklara Yahuda'nın yeniden dönmesiyle temize çıkarılmaydı.

Hezekiel 36:22–32, Tanrı'nın lütufkâr bir müdahalesiyle esaretin son bulacağına dair bir peygamberliktir: “Sizi uluslar arasından alacak, bütün ülkelerden toplayıp ülkenize getireceğim. Üzerinize temiz su döküleceğim, arınacaksınız. Sizi bütün kirliliklerinizden ve putlarınızdan arındıracağım. Size yeni bir yürek verecek, içinize yeni bir ruh koyacağım. İçinizdeki taştan yüreği çıkaracak, size etten bir yürek vereceğim. Ruhumu içinize koyacağım; kurallarımı izlemenizi, buyruklarıma uyup onları uygulamanızı sağlayacağım. Atalarınıza verdiğim ülkede yaşayacak, benim halkım olacaksınız, ben de sizin Tanrınız olacağım” (Hezekiel 36:24–28).

Böylece Tanrı'nın İsrail halkına yaptığı yükümlülük ve vaatler içeren ve İsrail halkını tövbeye (ayet 31 ve 32) ve itaate (ayet 27) çağırmasıyla antlaşma yenilenir.

Daniel ikinci sürgün döneminde gidenlerdendi (yaklaşık İ.Ö. 607). Josephus'a göre Daniel, gelecek vaat eden genç bir adamdı ve Yeruşalim'in yıkımından önceki (İ.Ö. 607) son kralı olan Sidkiya'nın bir akrabasıydı. İmparatorların danışmanı olarak başarılı bir kariyeri vardı. Babil'deki yaşamı, Nebukadenessar'ın krallığının birinci yılından başlayarak varisi olan beş Kildani kralının tahta geçişine, Babil'in düşüşüne (İ.Ö. 539) ve Koreş'in krallığının üçüncü yılına kadar olan dönemi kapsıyordu. Daniel Sürgün'ün ilk yıllarından başlayarak toplam 72 yıl Tanrı'nın sözcülüğünü yaptı. Dünyadaki en güçlü krallıkların saraylarında vahiyssel tarihin en önemli dönemlerinden birinde Tanrı'nın tanıklığını yaptı. Peygamberlik görüşleri, Mesih'in gelişi (bölüm 9) ve ikinci gelişinde yenilenmesiyle (bölüm 2) zirveye çıkacak tarihi olayların silip geçen etkisini içermektedir. Tarihin Tanrısı Yahve'ye olan güveni, sürgün koşullarında bile sarsılmamıştı (bkz. Daniel 6:29).

ARTAKALAN SADIK AZINLIK GERI DÖNÜYOR

Ezra, Nehemya ve Ester kitapları sürgünden dönüşle başlayıp Yeruslaim'in yeniden kuruluşuna kadar olan antlaşma tarihini içermektedir. Bu kitaplar Tanrı'nın isteğini yerine getirmeye çağrılan sadık antlaşma ortaklarının, Tanrı'nın Mesih aracılığıyla dünyayı kurtarma tasarısında nasıl önemli rol oynadıklarını göstermektedir. Bu kitapları okurken sürgünden sonraki ilk yüz yıl sırasında gerçekleşen önemli tarihi olayları unutmamak gerekir.

- İ.Ö. 539 – Babil, Persler karşısında yenildi.
- İ.Ö. 538 – Pers kralı Koreş, Yahuda'ya yeniden yerleşmek ve tapınağı yeniden kurmak isteyen Yahudilere izin verdi.
- İ.Ö. 537 – Yahuda'ya dönmek için ilk ayrılan grup Hagay, Zekeriya (peygamberler), Yosedeğin oğlu Yeşu (kâhin) ve Zerubbabil (vali) yönetiminde tapınağın yeniden yapımına başladı.
- İ.Ö. 515 – Tapınağın tamamlanması ile antlaşma halkının tapınma düzeni yeniden kuruldu (Zekeriya 1:16).
- İ.Ö. 477 – Ester, Pers Kralı Ahaşveroş (I. Ahaşveroş, İ.Ö. 486–465) ile evlenerek kraliçe oldu. Krala ricada bulunması, Yahudilerin yok edilmesini önledi (Ester 7).
- İ.Ö. 454 – Ezra, sürgünden dönen ikinci gruba ve Musa'nın Yasası'nın antlaşma halkının yaşamının belirleyicisi olmak üzere yeniden hayata geçirilmesine önderlik etti (Nehemya 8).
- İ.Ö. 444 – Nehemya, Babil'den daha önce Yahuda'da yerleşmiş olanlara katılmak üzere ayrılan üçüncü gruba önderlik etti. Onun önderliğinde Yeruslaim'in surları yeniden inşa edildi (Nehemya 4–6).

Bu yüzden sürgünden dönüş, tarihin bir yerinde bir anda gerçekleşen bir olay değil İsrail tarihinin neredeyse yüz yılını kapsayan bir süreçti. Böylece Ezra, Ester ve Nehemya İsa Mesih'in gelişiyile tamamen gerçekleşmeye doğru ilerleyen antlaşmanın devamlılığını doğrulayan, oldukça önemli olayların kayıtlarıdır.

Kutsal Kitap düzeninde Ezra ve Nehemya'dan sonra gelmesine rağmen Ester kitabında kaleme alınan olaylar (yaklaşık İ.Ö. 475), yaklaşık yirmi yıl önceki Ezra ve yaklaşık kırk yıl önceki Nehemya dönemini de kapsar. Eğer Ester yükümlülüğüne sadık kalmasaydı, Yahuda'da mücadele eden Yahudi göçmenlere neler olabileceğiyle ilgili ancak spekülasyonlarda bulunabilirdik. Ester'in çabaları olmasaydı Yeruslaim tekrar kurulamaz ve devamındaki tarihsel olayların akışı ciddi şekilde değişirdi.

Ne olursa olsun Ester'in Ahaşveroş ile olan evliliği ve halkı uğruna kraliçe olma ayrıcalıklarının tehlikeye atması, Pers ülkesindeki Yahudilerin yaşamasını sağladı. Hayatta kalan Yahudiler de, Nehemya ve Ezra ile birlikte Yeruslaim'e giderek diğerlerine katıldılar. Böylece dünyanın Kurtarıcısı'nın birkaç yüzyıl sonra içinden çıkacağı antlaşma halkı yeniden bir araya gelmiş oldu. Her zamanki gibi Tanrı, antlaşmaya sadık kalmış ve halkıyla ilgilenmişti. Elbette antlaşma vaatlerinin yerine gelmesi için Tanrı halkının da aynı sadakati göstermesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerekiyordu.

Artahşasta, babası Ahaşveroş'tan sonra Pers tahtına geçmişti (İ.Ö. 465–424). Yeruslaim surlarının yeniden inşa edilmesini (Nehemya 2) denetlemesi için Nehemya'yı Yeruslaim'e geri gönderen Artahşasta'ydı. Fethedilmiş bir ulusun başkent surlarının yeniden yapılmasına izin verilmesi sıra dışı bir davranıştı. Surlar askeri savunmayı

simgeliyor, bu nedenle de fethedenin yönetimine karşı bir tehdit oluşturuyordu. Öyleyse Artahşasta, Yahudilerin Yeruslm surlarını yeniden inŒa etmesine neden izin vermiŒti?

Bunun olası nedeni AhaŒveroŒ'un karısı, ArtahŒasta'nın ise üvey annesi olan Ester'di. Üvey oğluna Yahudi halkının tarihiyle ilgili bir Œeyler öğretip öğretmediği üzerine spekülasyon yapmak gereksizdir. ArtahŒasta'nın Pers imparatoru olduktan sonra Yahudilere karşı iyi davranması, bu etkinin sonucudur. Œüphesiz Tanrı'nın yardımı sürekli olarak yakın kiŒisel iliŒkiler aracılığıyla çalışmaktadır. Örneğin Firavun'un kızı, İsrail'in bir ulus olarak doğmasında önderlik edinceye kadar Musa'yı koruması için üvey annesi olarak kullanılmıŒtı. Dolayısıyla gelecek Pers imparatorunun Yahudi üvey annesinin, sürgünden sonra Yeruslm surlarının kurulmasında etkili olmuŒ olması da muhtemeldir.

SÜRGÜN SONRASI PEYGAMBERLERİ: HAGAY VE ZEKERİYA

Sürgünden sonra da Yahuda peygamberleri, Gelecek Olan Kurtarıcı vaadinin gerçekteŒeceği günü bekleyerek Tanrı'nın sözlerini antlaŒma halkına duyurmaya devam ettiler.

Zekeriya'ya göre daha yaŒlı olan peygamber Hagay'ın, İ.Ö. 587'deki yıkımından önce Süleyman Tapınağı'nın orijinalini görecek kadar yaŒamıŒ olması muhtemeldir.

Hagay sürgünden dönenlerle birlikte tapınağı yeniden inŒa etmekle yükümlüydü. Ancak sürgünden dönenlerin geliŒinin hemen ardından İ.Ö. 536'da temelin atılmıŒ ve üzerinden on altı yıl geçmiŒ olmasına rağmen tapınağın yapımı hl tamamlanamamıŒtı. İnsanlar kendi evlerini inŒa etmekle meŒguldüler (1:3). Kendi gayretlerinde de başarılı olamadılar, çünkü bitirilmeyen bir tapınakla (1:5–11) açıkça sembolize edildiği üzere Tanrı'nın iŒine karşı sadakatsizlerdi. Hagay tapınağın yapımındaki gecikmenin nedeni olarak ekonomik bunalımı, iŒsizliđi ve kuraklığı ileri sürmüŒtür. Halkın YeŒu (baŒkhin), Zerubbabil (kral) ve Hagay (peygamber) liderliğinde tövbe etmeleri tapınak inŒasının devamını sağladı (1:12–15).

Tapınak, özellikle de En Kutsal Yer, oldukça önemliydi çünkü Tanrı'nın aralarındaki varlığını temsil ediyor ve inanç birliklerini simgeliyordu. Diğer uluslar politik bir birlik kurmak için krallara ihtiyaç duyuyordu fakat İsrail'in böyle bir Œeye ihtiyaçı yoktu. İsrail, gerçekte karakteri Tanrı'yla olan iliŒkisiyle Œekillenen bir antlaŒma halkıydı. Tanrı'nın yaŒadıđı yer ve halkının tapınma yaŒamının merkezi olarak tapınak, o topraklardaki en önemli yapıydı. Onun yapımını önemsememek imansız bir eylem ve Rab'bin halkı olarak Tanrı merkezli karakteri reddetmekti.

Hagay'ın Tapınağının görkemi Süleyman'ın Tapınağı ile Mesih'in Tapınağı arasındaki bağlantıya iŒaret ediyordu. Hagay 2:6–9'da geçen ve geleceğe referans eden peygamberlikler, Tanrı'nın kısa bir süre içinde gökleri ve yeri sarsacağını söyler ki bu, İbraniler 12:24–29'da İsa ile baŒlayacak yeni antlaŒmaya ve kuracağı Mesihsel Krallık ile iliŒkilendirilmiŒti.

Zekeriya tapınağın tamamlandığını, sabah ve akŒam sunularını ve çeŒitli bayramlarla birlikte bütün özel törenleri kapsayan tapınak hizmetinin yeniden baŒlatıldıđını gördü.

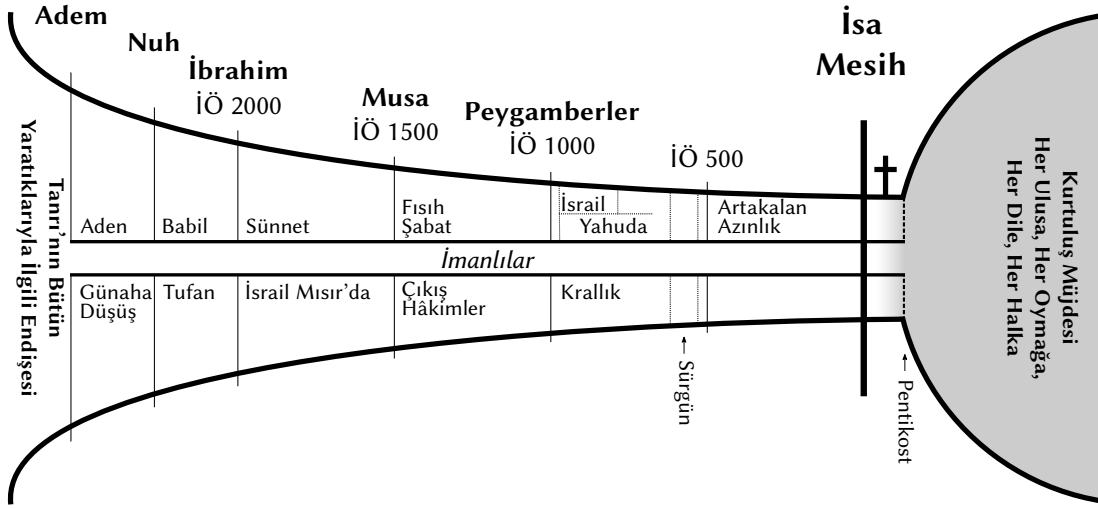
Zekeriya 1:1–6 özellikle bununla ilgilidir. Aslında Zekeriya Œunu söylemek istemektedir: "Peygamberlerin uygarlıklarını önemsemeyen ve sonundan esir düŒen atalarınız gibi hataya düŒmeyin. Onların isyankr hatalarından ders çıkarın ve Tanrı'nın sözüne itaat edin. Ancak bu Œekilde kurtuluŒ tasarısının aracıları olabilirsiniz."

SONUÇ: PEYGAMBERLER DÖNEMİ

Davut'tan Mesih'e uzanan uzun yıllar tam olarak bin yıllık bir süreci içerir ve Kutsal Kitap tarihinin sıkıntılı bir dönemini yansıtır. İnsanları sendeledede, Tanrı tekrar ve tekrar kurtuluş tasarısını tamamlamak için sadakatle kararlılığını göstermişti. İsa'nın doğumuyla birlikte çok az insan Tanrı'nın vaadini yerine getireceğini öngörebilmiştir. Yahuda tepelerinden birkaç çoban, uzak ülkelerden gelen birkaç yıldızbilimci, tapınak hizmetinde dua eden Şimon ve Anna ve elbette dünyanın Kurtarıcısı'nın üvey babası Yusuf ve bakire annesi Meryem. Fakat sadık Tanrı, vaatlerini anımsadı ve kurtuluş tarihinin zirvesine ulaşıldı, Vaadin Tohumu doğdu.

TARTIŞMA SORULARI

1. Kutsal Kitap tarihinin Peygamberler Dönemi'nde meydana gelen dönüm noktası niteliğindeki olayları gözden geçiriniz.
2. 1. Krallar 22, iki farklı peygamberden söz eder. Bir kralın hizmetinde bulunan mesleki saray peygamberleri ile yalnız Rab'be karşı sorumlu olan gerçek peygamberler karşılaştırılır. Bu bölümü karşılaştırılmaların yapıldığı kısımların altını çizerek gözden geçiriniz.
3. Gerçek peygamberlerin ayırt edici özellikleri nelerdi?
4. Peygamberlerin bildirisini gözden geçirirken Tanrı'nın kim olduğunu, İsrail ve Yahuda'nın kim olduğunu, günahın sonuçlarının ve doğruluğun ödülleri ne olduğunu ve nasıl tanımladıklarını inceleyiniz.
5. Tanrı'nın İsrail halkına olan iyiliğine ve sevgisine rağmen bu halkın genel kötülüğü ve sürekli putperestliğe yönelişlerinin nedenleri neler olabilir? Aynı tehlikeler bugün de Hristiyan topluluklarında mevcut mudur?
6. Sürgünü, Eski Antlaşma tarihinde bu kadar sıkıntılı bir dönem yapan neydi? Sürgünün sonuçları nelerdi?

1. Mesih Kutsal Yazılar'ı Tamamlar
2. Mesih Eski Antlaşma Vaatlerini Yerine Getirmiştir
 - a. Adem Dönemi
 - İsa Mesih, İkinci Adem
 - İsa Mesih, Şeytan'a Karşı Galip Gelen
 - b. Nuh Dönemi
 - Tufan, Her Çağa Uyarı
 - Yafet'in Soyu, Sam'ın Tanrısı'nın Ardından Gidecek
 - Kenan'ın Laneti Mesih Tarafından Kaldırılır
 - Babil Kulesi, Pentikost Günü'nde Tersine Çevrilir
 - c. İbrahim Dönemi
 - İbrahim, Tüm İman Edenlerin Babasıdır
 - Yahudi Olmanın Ayrıcalığı
 - Antlaşma İşareti, Sünnet
 - Sonsuza Kadar Mülk olarak verilen Kenan Diyarı
 - d. Musa Dönemi
 - Mesih, Musa'nın Tanıklığını Tamamlamıştır
 - Mesih Yasa'yı Yerine Getirmiştir
 - Fısh, Rab'bin Sofrası'na İşaret Eder
 - Şabat, Pazar Gününe İşaret Eder
 - Mesih, Günah için Kusursuz Kefaret
 - e. Peygamberler Dönemi
 - Kral Mesih
 - Acı Çeken Hizmetkâr Mesih

BÖLÜM SEKİZ

KUTSAL KİTAPSAK VAHYİN ELÇİLER DÖNEMİ

Peygamberler Dönemi Tanrı'nın seçtiği halk için hazırladığı planının son bölümü değildi. Eğer bu son bölüm olsaydı o zaman Eski Antlaşma iç karartan kötü bir mesajla bitmiş olurdu. Tanrı halkı için peygamberlerin öngördüğü o parlak geleceğin, sürgünden dönen ve Yerusâlim civarına yerleşen azınlıkla özdeşleştirilmesi mümkün değildi. Evet, sürgün onları zinaya olan eğilimlerinden kurtarmış görünüyordu. Ancak bu tek olumlu özelliğın dışında topluluğun yaptıkları, sürgünden sonra Malaki'nin de belirttiği gibi daha önce yaptıklarından pek de farklı değildi. Malaki yüreğın olmayan tapınmaya, açgözlü kâhinlere, boşanmaya, zinaya, yalancı şahitliğe ve dullara, fakirlere ve öksüzlere yapılan adaletsizliklere karşı Tanrı'nın yargısından söz etmişti. Bu halk, atalarına vaat edilen bütün ulusları kutsayacak olan soy tanımından çok uzaktı. Eski Antlaşma vahyinin tamamlanması Elçiler Dönemi'nde ve ondan sonrasında yer almaktadır.

Yeni Antlaşma'daki vahiy dönemine Elçiler Dönemi diyoruz; çünkü elçiler Tanrısal vahyin habercileriydiler. Yeni Antlaşma'da bulunan yazıların içeriğinin kaynağı onlardı. Hatta birçoğında yazar, elçilerin kendisiydi. Elçiler, Tanrı tarafından seçilen ve vahyin araçları olan kişiler olsa da, Yeni Antlaşma'nın odak noktası İsa Mesih ve O'nun eylemidir. İsa Mesih, sadece Yeni Antlaşma'nın merkezinde yer almakla kalmaz, aynı zamanda Eski Antlaşma vaatlerini de tamamlar. Eski Antlaşma'yı Yeni Antlaşma olmadan, Yeni Antlaşma'yı da Eski Antlaşma olmadan anlamak imkansızdır. Çünkü her ikisi birlikte, Tanrı'nın beden almış Oğlu olan İsa Mesih üzerine temellenmiş tek mesajı oluştururlar.

MESİH KUTSAL YAZILAR'I TAMAMLAR

Yeni Antlaşma'daki Mesih'in mesajını anlamak için devamlı olarak Eski Antlaşma'ya dönmemiz gerekir. İbraniler 1:1-3'ü düşünün.

Tanrı eski zamanlarda peygamberler aracılığıyla birçok kez çeşitli yollardan atalarımıza seslendi. Bu son çağda da her şeye mirasçı kıldığı ve aracılığıyla evreni yarattığı kendi Oğlu'yla bize seslenmiştir. Oğul, Tanrı yüceliğinin parıltısı, O'nun varlığının öz görünümüdür. Güçlü sözüyle her şeyi devam

ettirir. Günahlardan arınmayı sağladıktan sonra, yücelerde ulu Tanrı'nın sağında oturdu.

Mesih ile ilgili bilgiyle mükemmel bir giriş. Bu ayetler Mesih'in kimliğini ve eylemini açıklamak için bizleri Peygamber Dönemi'ne, hatta daha da öteye, orijinal yaratılışa götürür. Bu mektubun geri kalanı Mesih'in, peygamberlerin ve Musa'nın olacağını söylediği her şeyin olduğunu göstermektedir. Mesih, Göksel Babası'nın isteğini mükemmel bir şekilde yerine getiren, geleceği vaat edilen İbrahim'in soyudur (İbraniler 2:14-18). O, İsrail'in kusurlu kâhinlerinin işaret ettikleri kusursuz başkâhindir (İbraniler 7:26-28). Aynı şekilde Mesih, eski düzen altında sürekli olarak sunulan kurbanların işaret ettiği ve bir kez sunulan kusursuz kurban kuzusudur (İbraniler 9:26-28). Mesih, insanların Tanrı'nın huzuruna, kutsallar kutsalına aracılığıyla girebileceği yeni ve yaşayan yoldur (İbraniler 9:11-14). İbraniler 11'de geçen Eski Antlaşma figürü mimarı ve kurucusu Tanrı olan gelecek kurtuluşa işaret eden gölgeler olarak tanımlanmıştır (İbraniler 11:10). Eski düzende tapınak tapınmanın merkezindeydi. Aynı şekilde Mesih de yaşayan tapınaktır ve Tanrı'ya tapınma, O'nda temellenir.

Yeni Antlaşma, bu genel temaya tanıklık eder; yani vahiy tüm dönemleriyle Mesih'le birlikte doruğa ulaşan vahiy arasındaki devamlılığa ışık tutar. Yeni Antlaşma'daki ilk cümlenin bunu nasıl yansıttığını düşünün. Matta, müjde kitabına "İbrahim'in oğlu, Davut oğlu İsa Mesih'in soy kaydı şöyledir" diye başlar. Matta, Mesih'in doğumunun anlamını aktarabilmek için Mesih'in soyunu bin yıl önce yaşamış Davut'a ve iki bin yıl önce yaşayan İbrahim'e kadar götürmüş ve Mesih'in doğumunun olağanüstü önemini ancak bu şekilde açıklayabilmiştir.

Elçi Yuhanna, Mesih'in kimliğini açıklayarak, O'nu sonsuzluktan beri Tanrı ile olan yaşayan Söz olarak tanımlayarak kitabına başlar.

Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı. (Yuhanna 1:1)

Söz, insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini -Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini- gördük. (Yuhanna 1:14)

Burada elçinin kullandığı "Söz" kelimesi ciddi önem taşımaktadır. Sözler, insanların iletişim kurmasını sağlayan başlıca ve en etkin araçlardır. Tanrı da isteğini Adem'e, Nuh'a, İbrahim'e, Musa'ya ve daha birçoklarına yazılı ve sözlü şekilde iletmişti, ancak kusursuz ve nihai Tanrısal iletişimin kurulması Tanrı'nın Oğulunun gelişiyi gerçekleştirmiştir. Oğul son ve nihai Söz'dür, yani Göksel Baba'mızın mümkün olan en iyi yolla iletişime geçmesidir. Mesih, kuşkulanan öğrencisi Filipus'a "Beni gören Baba'yı da görmüştür" demişti. Baba'nın isteğinin tamamen açıklanmasını Oğul'da ve O'nun eyleminde görüyoruz. Bu yüzden O, diğer tüm Kutsal Yazılar'ın anlam bulmak için işaret ettiği beden almış Söz idi.

Kralın gelişini müjdeleyen Vaftizci Yahya, kendisini "Rab'bin yolunu düzleyin" diye çölde haykıranın sesiyim ben" diyerek tanıtmıştı (Yuhanna 1:23). Yeşaya, RAB'bin yüceliği görünmeden önce böyle bir duyurunun olacağını bildirmişti (Yeşaya 40:5). İlyas'ın tarzında ve onun gücüne sahip olan Vaftizci Yahya da, Mesih'in "Tanrı'nın Kuzusu" olduğunu söylemişti (Malaki 4:5; Yuhanna 1:36). Uzun peygamber listesindeki sonuncu isim olan Vaftizci Yahya, tüm sadık peygamberlerin geleceğini öngördüğü Kişi'ye tanıklık ederek şöyle dedi, "Ben de gördüm ve 'Tanrı'nın Oğlu budur' diye tanıklık ettim" (Yuhanna 1:34).

Luka, İsa'nın kendi tanıklığını kaleme alır ve O'nun Eski Antlaşma vahyinin doruk noktası olduğunu vurgular.

İsa onlara, “Sizi akılsızlar! Peygamberlerin bütün söylediklerine inanmakta ağır davranan kişiler! Mesih'in bu acıları çekmesi ve yüceliğine kavuşması gerekli değil miydi?” dedi. Sonra Musa'nın ve bütün peygamberlerin yazılarından başlayarak, Kutsal Yazılar'ın hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı. (Luka 24:25–27)

MESİH ESKİ ANTLAŞMA VAATLERİNİ YERİNE GETİRMIŞTİR

Eğer Mesih gerçekten de tüm Eski Antlaşma vaatlerinin doruk noktasıysa, o zaman bu gerçekle ilgili bilgileri Yeni Antlaşma'da bulabilmemiz gerekir. Aslında elçilerin yazdıkları, bu kapsamda test edilip yorumlanmalıdır. Burada daha önce incelediğimiz dönemlerle ilgili olarak sadece birkaç önemli temaya değineceğiz. Ama bunlar, Kutsal Kitap vahyinin nasıl İsa Mesih'e odaklandığını göstermemize yetecektir.

ADEM DÖNEMİ

1. İSA MESİH, İKİNCİ ADEM

Üçüncü bölümde insanların Tanrı ile paydaşlık içerisinde mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşam sürmek için yaratıldıklarını söylemiştik. Onlara yaşam için gerekli olan her şeyi sağlayan dünya verilmişti. Sorumlulukları da yöneten temsilciler olarak yaratılışı Tanrı'yı yüceltecek şekilde geliştirmektir. Ancak yaratılışın temsilcileri olan Adem ve Havva, Tanrı'ya itaat etmeyi reddederek tüm zenginliklerin kaynağı olan Tanrı'dan ayrı bir yaşamı ve kendi isteklerinin peşinden gitmeyi tercih ettiler. Kendi kendilerini tatmin etmenin cazibesine kapılarak Tanrı'nın dostu olma gibi ayrıcalıklı bir pozisyondan düştüler ve kendilerini kötülüğün faydasızlığına teslim ettiler.

İsyankâr, itaat etmeyen birinci Adem'in karşısında sadık, itaatkâr ikinci Adem, İsa Mesih yer alır. Adem'in itaatkâr oğul olmada başarısız olduğu yerde, Mesih zafer kazanmıştır. Bununla ilgili İsa, “Çünkü kendi isteğimi değil, beni gönderenin isteğini yerine getirmek için gökten indim” demiştir (Yuhanna 6:38). İlk Adem nasıl itaat sınavında başarısız olup ölümü tüm dünya üzerinde egemen kıldıysa, Mesih de itaat ederek dünyaya yaşam getirmiştir. “Herkes nasıl Adem'de ölüyorsa, herkes Mesih'te yaşama kavuşacak” (1.Korintliler 15:22). Son Adem olan İsa, yaşam veren ruhtur (1.Korintliler 15:45). Rab İsa Mesih'in kutsal Tanrı'nın sağında oturması, O'nun itaatine karşılık verilen bir ödüldür (İbraniler 1:3).

İnsan biçimine bürünmüş olarak ölüme, çarmıh üzerinde ölüme bile boyun eğip kendini alçalttı. Bunun için de Tanrı O'nu pek çok yükseltti ve O'na her adın üstünde olan adı bağışladı. Öyle ki, İsa'nın adı anıldığında gökteki, yerdeki ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı'nın yüceltilmesi için İsa Mesih'in Rab olduğunu açıkça söylesin. (Filipililer 2:8–11)

İsa'nın kusursuz itaati çok önemliydi; çünkü sadece kusursuz bir temsilci, bozulmuş insanlığa Kurtarıcı olabilirdi. İnsanlığın ilk temsilcisi olan Adem'den bozulmuş bir insan ırkı doğmuştu. Şimdi gereken, mükemmel doğruluğu gösterebilecek ikinci bir temsilciydi

(Romalılar 5:12–20). Bu niteliği sadece Mesih karşılayabilirdi; bu yüzden Pavlus, “O’nun yaşamıyla kurtulacağımız çok daha kesindir” diyebilmektedir.

Müjdeciler (Evanjelicler), genellikle kurtuluşun garantisi olarak Mesih’in çarmıhta ölümüne odaklanırlar. Liberaller, dindar bir yaşam modeli için örnek insan olarak Mesih’i gösterirler. İki taraf da tek-tarafli vurguyu temsil eder. İnsanlar itaat görevlerinde başarısız olmuşlardır. Mesih ise kusursuz bir şekilde yaşayıp sürekli olarak itaat etmiştir. Daha sonra günahkârların cezasını üzerine alıp onlar için ölmüştür. Ancak, eğer mükemmel yaşamı olmasaydı ölümü günahkârlar için bir şey ifade etmezdi. Çünkü o zaman kendi günahları için ölmüş olurdu. Kendini alçaltarak doğmasından zaferle dirilişine kadar Mesih’in tüm yaşamı, O’na iman edenlerin kurtuluş garantisidir. Çünkü Mesih, kadının günahsız tohumu olduğu için (Yaratılış 3:15) ölümüyle ve dirilişiyle yılanın başını ezebilmiş ve karanlığı yenilgiye uğratabilmiştir.

2. İSA MESİH, ŞEYTAN’A KARŞI GALİP GELEN

Mesih’in Şeytan’ın denemeleri karşısındaki zaferi (Luka 4:1–13), Aden Bahçesi’nde gerçekleşenlerin tam tersidir. İki durumda da Şeytan’ın stratejisi aynıydı, yani Şeytan, insanın en savunmasız olduğu yerlere saldırmıştı. Elçi Yuhanna insanların zayıf olduğu üç şeyden bahseder (1.Yuhanna 2:15–16). Bunlar, ya benliğin tutkuları ve doymak bilmeyen arzular ya gözün tutkuları ve görünen şeylerin çekiciliği ya da prestij sahibi ve önemli biri olma isteğidir. İnsanın savunmasız bu üç zayıf noktası Yaratılış kitabında aktarılan Düşüş’te açıkça görülmektedir:

Kadın ağacın güzel (görsel çekicilik), meyvesinin yemek için uygun (bedensel arzulama) ve bilgelik kazanmak için çekici (gururlu düşmüşlük) olduğunu gördü. Meyveyi koparıp yedi. Yanındaki kocasına verdi, o da yedi. (Yaratılış 3:6)

Bu ayettekileri İsa çölde kırk gün oruç tuttuktan sonra O’nu deneyen Şeytan’ın tutumuyla karşılaştırım:

Tanrı’nın Oğlu’ysan, şu taşa söyle ekmek olsun (benliğin tutkusu). (Luka 4:3)

Sonra İblis İsa’yı yükseklerle çıkararak bir anda O’na dünyanın bütün ülkelerini gösterdi. O’na, “Bütün bunların yönetimini ve zenginliğini sana vereceğim” dedi. “Bunlar bana teslim edildi, ben de dilediğim kişiye veririm. Bana taparsan, hepsi senin olacak (gözün tutkusu).” (Luka 4:5–7)

Tanrı’nın Oğlu’ysan, kendini buradan aşağı at (Tanrı’ya meydan okuyan gurur). (Luka 4:9)

Her durumda Şeytan’ın stratejisi aynıydı. Üstüne üstük bu strateji, sürekli başarılı olan bir yöntemdi. Kutsal tarihteki büyük kişilikler bile Şeytan’ın bu taktikleri karşısında yenilgiye uğramıştı. Şarap içip sarhoş olan Nuh (benliğin tutkusu) ve komşusunun karısına göz diken (gözün tutkusu) ve krallığının ne kadar güçlü olduğunu görmek için halkı sayan Davut (gurur) birer örnektir.

İnsanoğlu, Şeytan’ın saldırıları karşısında her zaman zayıf ve savunmasız olmuştur. Adem’den başlayarak hiç kimse Mesih kötülük üzerinde zafer kazanıncaya dek ona karşı koyamamıştır. Adem’in başarısız olduğu yerde Mesih galip gelmiştir. Ve lütuf ve güç için yalnızca O’na güvenenler zafere ulaşacaklar ve Mesih’in ayartılmalarına karşı zaferine ortak olacaklardır.

Rab İsa Mesih'in gerçekleştirdiği mucizeler bile Tanrı'nın Krallığı'nın kötülük krallığına karşı üstünlüğünü gösterir. Mesih Düşüş'ün etkilerini tersine çevirerek hastaları iyileştirmiş, ölüleri diriltmiş, insanlar üzerinde etkin olan cinleri kovmuş ve öfkeli denizi dindirmişti. Mesih'in tarih sahnesine adım atmasından itibaren, daha önce baskın görünen şeytani güçlerin değil, Tanrı'nın her şeye hükmettiğini görürüz. İsa, şeytani güçleri yenilgiye uğratarak bu dünyanın Tanrı'nın Krallığı'na ait olduğunu ilan etmiştir. Galibiyet tam olarak tamamlanmasa da sonuç açıktır. Son vahiyse bir eylem daha gerçekleşecek, Mesih yüceliğiyle dönecek, bu dünyanın krallıkları Tanrı'nın ve O'nun Mesih'i'nin olacaktır. Ve Mesih, sonsuza dek hüküm sürecektir (Vahiy 11:15).

NUH DÖNEMİ

1. TUFAN, HER ÇAĞA UYARI

Yeni Antlaşma'da Nuh Dönemi'ndeki olayların ve vaatlerin yerine gelmesine veya tamamlanmasına ilişkin fazla bilgi yoktur. Ancak kayda geçirilenler oldukça yeterlidir. Matta, Nuh'un uyarılarına kulak asmayan halkın yaklaşımıyla Mesih İsa'nın gelişinden önce halkın sergilediği genel tutumu karşılaştırmaktadır. O zaman da birçok insan günün kaygılarıyla meşguldü ve Tanrı'nın sözünü umursamıyordu. Bu yüzden Tufan, bizlere Rab'bin ikinci gelişine sürekli olarak hazırlıklı olmamız gerektiğini hatırlatmaktadır.

Nuh'un günlerinde nasıl olduysa, İnsanoğlu'nun gelişinde de öyle olacak. Nuh'un gemiye bindiği güne dek, tufandan önceki günlerde insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Tufan gelinceye, hepsini süpürüp götürüncüye dek başlarına geleceklerden habersizdiler. İnsanoğlu'nun gelişi de öyle olacak. (Matta 24:37-39)

2. YAFET'İN SOYU, SAM'IN TANRI'SININ ARDINDAN GIDECEK

Nuh'un kendi oğlu Yafet'e ilişkin peygamberliği, yavaş yavaş açıklanan Tanrı planıyla doğrudan ilişkilidir.

Tanrı Yafet'e bolluk versin, Sam'ın çadırlarında yaşasın, Kenan Yafet'e kul olsun. (Yaratılış 9:27)

Bir önceki ayette (Yaratılış 9:26) Nuh, "Övgüler olsun Sam'ın Tanrısı RAB'be" diye haykırır. Dikkat edersek diğer iki oğluna değil, sadece Sam'a ve Sam'ın soyuyla RAB arasındaki özel ilişkiye işaret eder. Bu soy, kurtuluşu ve vahyi taşımak için seçilen soydu. Daha sonra da Tanrı'nın vahyi bunu doğrular; çünkü Tanrı'nın Kendisini açıkladığı ve antlaşma yaptığı İbrahim, Davut ve İsraililer Sam'ın soyundan gelmektedir. Aynı şekilde İsa da Sam'ın soyundan gelmektedir ve bu yüzden Nuh'un "Sam'ın Tanrısı RAB'be övgüler olsun" sözü, "Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası'na övgüler olsun" (1.Petrus 1:3) sözüyle Yeni Antlaşma'da karşılığını bulur.

"Yafet Sam'ın çadırlarında yaşasın" ifadesi, Yafet'in soyunun çok ileri gideceği ve Sam'ın soyunun topraklarını ele geçireceği zamanı öngörür. En sonunda da Yafet'in soyu, gerçek Tanrı'yı Sam'ın Tanrısını tanıyacak ve büyük bir insan topluluğu ruhsal olarak etkilenecekti. Hem ruhsal sonuçları hem de toprakların el değiştirmesi gerçeğini göz önüne alırsak bu peygamberlik, Romalılar ve Grekler Orta Doğu'da Sam'ın soyuna ait olan bölgeyi ele geçirdiğinde yerine gelmiştir. Yafet'in soyu Sam'ın soyundan gelenlerin çadırını, yani yaşadıkları yeri ele geçirmiş ve sonuç olarak da Sam'ın Tanrısı'nı

tanımışlardı. Tanrı'nın sağlayışıyla bu olay, bütün dünyanın kutsanmasını sağlamıştır. Greklerin dili ve Roma yönetiminin etkinliği, Müjde'nin Sam'ın soyundan olmayanlara yayılmasında büyük bir rol oynamıştır.

3. KENAN'IN LANETİ MESİH TARAFINDAN KALDIRILIR

Dünyadaki tüm halkların kutsanmasına bakarsak Ham'ın soyu üzerindeki lanetin geçici olduğunu görürüz. Ham'ın babasına gösterdiği saygısızlığın sonucu olarak Ham'ın soyu, oğlu Kenan aracılığıyla Sam'ın ve Yafet'in soyuna kulluk edecekti (Yaratılış 9:20-27). Tarihin bu noktasında Ham'ın soyunun Sam'ın Tanrısı'nın kutsamasına ortak olacağına dair bir vaat yoktur. Ancak Sam'ın soyundan gelen İbrahim zamanında vaat, Ham'ın soyu da dahil dünyadaki tüm insanları kapsıyordu. Bu vaat, suların denizi doldurduğu gibi dünyanın da Rab'bin bilgisiyle dolacağı bir zamana işaret ediyordu (Yeşaya 11:9). Sonunda dünyanın tüm halkları Rab'bin bilgisini paylaştıklarında her hangi bir ayrıcalıklı makam olmayacaktı. Vaat edilen kurtuluşa ortak olanların Rab'bin önünde eşit olması, hiç bir halkın köleliğine yer bırakmaz. Mesih'teki kurtuluşun temelinde Ham'ınki de dahil tüm lanetleri ortadan kaldırmak vardı.

4. BABIL KULESİ, PENTİKOST GÜNÜ'NDE TERSİNE ÇEVİRİLİR

Nuh Dönemi'nde gerçekleşen ve karşılığını Elçiler Dönemi'nde bulan diğer vahiysel olay, Babil Kulesi'nin yapımı ve sonrasında olanlardır (Yaratılış 11:1-9). Babil Kulesi, temel olarak Tanrı'ya karşı isyanı temsil etmektedir. Tanrı'ya karşı olan insanlar, birlik içinde isyanlarını temsil eden kule tapınak inşa ettiler. Tanrı müdahale ederek insanların dillerini karıştırdı ve onları yeryüzüne, dillerin benzerliğine göre dağıttı.

Pentikost Günü Babil'de olanların tam tersiydi (Elçilerin İşleri 2:1-41). Babil'de insanlar, birbirlerini anlamaktan alıkoyuldular ve yeryüzüne dağıtıldılar. Pentikost'ta ise yeryüzüne dağılmış insanlar, Kutsal Ruh aracılığıyla müjdenin dil karışıklığını ortadan kaldırmasıyla elçilerin mesajını anladılar. Babil'de insanlar, günahlı doğalarıyla birlik getirmeye çalıştılar ancak ayrılığa neden oldular. Pentikost'ta ise Kutsal Ruh'ta birlik sağlandı ve dünyadaki tüm halklar Tanrı halkı olmanın paydaşlığını yaşadılar. Mesih'in Kutsal Ruh'u göndermeyi vaat etmesinin diğer bir amacı, halklar arasında günahattan dolayı oluşan ayrılığı ortadan kaldırmaktı. Kutsal Ruh aracılığıyla Mesih ile olan ilişkimiz, tüm ayrılıkları ortadan kaldırmıştır. İnanlılar, Mesih'te tek bedendirler ve hiçbir şey onları ayıramaz.

İBRAHİM DÖNEMİ

1. İBRAHİM, TÜM İMAN EDENLERİN BABASIDIR

Elçi Pavlus bu gerçeği Galatyalılar kitabında açıkça dile getirir. "Böylece iman edenler, iman etmiş olan İbrahim'le birlikte kutsanırlar" (Galatyalılar 3:9). Tanrı İbrahim'e, "Bütün uluslar senin aracılığınla kutsanacak" diyerek aslında müjdeyi önceden bildirmişti (Galatyalılar 3:8). Mesih'in müjdesi de bizleri İbrahim'in mirasını almaya davet eder. Bu miras, Tanrı'nın sonsuza dek İbrahim'in ve soyunun Tanrısı olacağı vaadine dayanır. "Eğer Mesih'e aitseniz, İbrahim'in soyundansınız, vaade göre de mirasçısınız" (Galatyalılar 3:29). "İbrahim'e sağlanan kutsama Mesih İsa aracılığıyla uluslara sağlansın ve bizler vaat edilen Ruh'u imanla alalım diye, Mesih bizim için lanetlenerek bizi Yasa'nın lanetinden kurtardı" (Galatyalılar 3:14). Bu yüzden Mesih'in Yuhanna 8:56'da

“Babanız İbrahim günümü göreceği için sevinçle coştı. Gördü ve sevindi” demesi hiç şaşırtıcı değildir.

İbrahim, Tanrı ile özel bir ilişki içinde olmanın ayrıcalığı yaşadı. Tanrı’yla dost olmaya çağrıldı. Mesih’e iman aracılığıyla da tüm inanlılar, İbrahim’in parçası olduğu bu özel ilişkiye ortaklardır. İbrahim ile yapılan antlaşma, inanlılar tarafından her yerde paylaşılması için hâlâ geçerlidir ve 400 küsur yıl sonra gelen Musa’nın Yasası da dahil olmak üzere hiçbir şey bu durumu değiştirmemiştir.

Dört yüz otuz yıl sonra gelen Yasa, Tanrı’nın önceden onayladığı antlaşmayı geçersiz kılmaz, vaadi ortadan kaldırmaz. (Galatyalılar 3:17)

İbrahim’in biyolojik soyu, hatalı bir şekilde kökenlerinin onlara Tanrı önünde ayrıcalıklı bir konum sağladığını düşünüyordu. Bu yüzden Vaftizci Yahya, onları şu sözlerle uyarmıştı: “Kendi kendinize, ‘Biz İbrahim’in soyundanız’ diye düşünmeyin. Ben size şunu söyleyeyim: Tanrı, İbrahim’e şu taşlardan da çocuk yaratabilir” (Matta 3:9). Aynı şekilde İsa da İbrahim’in soyundan olmakla övünenlere şu sözlerle seslendi: “İbrahim’in çocukları olsaydınız, İbrahim’in yaptıklarını yapardınız” (Yuhanna 8:39). İbrahim’in gerçek çocukları, İbrahim’le aynı imanı paylaşanlardır. İman’ın merkezi, Pavlus’un da dediği gibi İbrahim’in gerçek Soyusu olan İsa Mesih’tir (Galatyalılar 3:16).

Aslında tarihsel olarak bakarsak İbrahim’in biyolojik soyundan gelenlerin çoğunun onunla aynı imanı paylaşmadığını görürüz. İbrahim’in sekiz oğlundan sadece İshak inançlıydı. Çok sayıdaki torunları arasından yalnız Yakup sadıktı. İbrahim’in kendi ev halkından olan uşağı Eliezer, efendisinin imanını paylaşmıştı (Yaratılış 24:42-49), ancak İbrahim’in biyolojik soyu olan oğlu İsmail ve torunu Esav İbrahim’in Tanrısını reddetmişlerdi. Yani Kutsal Tarih’te Mesih’in gelişine kadar geçen iki bin yıllık sürede, İbrahim’in fiziksel soyundan Rab’be sadık kalan hep küçük bir azınlık olmuştu.

2. YAHUDI OLMANIN AYRICALIĞI

Ancak yine de İbrahim’in fiziksel soyundan olmak büyük bir ayrıcalıktı. Elçi Pavlus da bu konuyla ilgili şu soruyu sormuş, “Öyleyse Yahudi’nin ne üstünlüğü var?” ve sonra şu şekilde yanıtlamıştır: “İlk olarak, Tanrı’nın sözleri Yahudiler’e emanet edilmiştir” (Romalıları 3:1-2). Tanrı’nın sözünü korumak ve onu iletmek için Tanrı tarafından seçilen araçlar olmak ne büyük bir ayrıcalık! Dahası Yaşayan Söz’ü dünyaya getiren ulus olmak ne büyük bir onur! Yuhanna 4:22’de İsa, “kurtuluş Yahudilerdendir” demektedir. Yine Pavlus, “Müjde iman eden herkesin –önce Yahudiler’in, sonra Yahudi olmayanların– kurtuluşu için Tanrı gücüdür” demektedir (Romalıları 1:16).

Yahudiler, sadece müjdeyi ilk alanlar değil aynı zamanda uluslara ilk götürülenlerdi. Mesih’in elçilerinin hepsi Yahudi’ydi. Kendine “özbeöz İbrani” diyen Elçi Pavlus, gelmiş geçmiş en büyük müjdeciydi. Hristiyanlığın ilk yıllarında iman edenlerin çoğu Yahudilerdi. Onlar gerçekten de öncüyüdüler ve kurtuluş müjdesiyle Mesih’te kutsanmış olan tüm uluslar bu ilk Yahudilere teşekkür borçludur.

Romalılar kitabında elçi, Yahudilerle Yahudi olmayan uluslar arasındaki ilişkiyi örneklemek için asıl dallarla ağaca, sonra da aşılana yabancı dalları karşılaştırır (Romalıları 11:17-24). Hem asıl dallar hem de sonradan aşılana dallar, besinlerini Eski Antlaşma’daki imanlı topluluğuna verilen vaatlerden ve bunların Mesih İsa’da tamamlanmasından alırlar. Bugün Yahudi olmayan inanlılarla Mesih’e iman eden Yahudi azınlık yeni İsrail’i yani Tanrı’nın yeni halkını oluşturmaktadır ve bu halk, eski İsrail’in var olma amacını tamamlamaktadır.

Yahudi olmayan inanlılar, Efesliler 2:12’de bir zamanlar “Mesih-siz, İsrail’de vatan-daşlıktan yoksun, vaade dayanan antlaşmalara yabancı, dünyada umutsuz ve tanrısız” kişiler olarak tanımlanmaktadır. Ama Mesih bunların hepsini değiştirmiştir. Antlaşma ailesi olağanüstü bir şekilde genişlemiştir. Tanrı antlaşmada tüm sınırların kalktığı, Mesih’e iman eden herkesin içinde olacağı yeni bir dönem başlatmıştır. Müjdeyi duyan ve kabul eden herkes Tanrı halkının bir parçasıdır ve artık İbrahim soyu gerçekten de gökteki yıldızlar kadardır. “Eğer Mesih’e aitseniz, İbrahim’in soyundansınız, vaade göre de mirasçısınız” (Galatyalılar 3:29).

3. ANTLAŞMA İŞARETI OLARAK SÜNNET

Tanrı, İbrahim’in ve onun soyunun Tanrısı olmayı vaat ettiğinde İbrahim’e bu ilişkiyi hatırlatacak bir sakrament de verdi. Yeni doğmuş bebekler ve daha sonradan iman eden yetişkin erkekler, Tanrı’nın hizmetine ayrıldıklarının işareti olarak sünnet edilirlerdi. Bu antlaşma asla son bulmayacaktır (Yaratılış 17:7 “sonsuz dek”). Mesih’e iman eden inanlılar İbrahim’in ruhsal çocukları olarak bu mirasa ortak olurlar (Galatyalılar 3:29). Luka 16:22’de İsa bir kişinin cennete, İbrahim’in yanına götürüldüğünden bile bahsetmiştir. Bu yüzden devam eden bu ilişkide inanlı topluluğun bir parçası olmayı simgeleyen sakrament işaretinin de var olması pek şaşırtıcı değildir. Yeni Antlaşma vahyi, tamamlama ve genişleme özelliğinden dolayı Eski Antlaşma vahyinin üstündedir. Aslında iki bin yıl boyunca İbrahim’in çocuklarına uygulanan ve topluluğa dahil olma özelliği taşıyan sakramentin, Mesih’e imanla İbrahim’in ruhsal çocukları olmuş kişilere uygulanmaması tuhaf olurdu.

Vaftiz, hem anlamıyla hem de amacıyla sünnet sakramentinin görevini üstlenir. Elçi Pavlus, vaftizi Mesih’in sünneti olarak nitelendirir. “Ayrıca Mesih’in gerçekleştirdiği sünnet sayesinde bedeninin benliğinden soyunarak elle yapılmayan sünnetle O’nda sünnet edildiniz. Vaftizde O’nunla birlikte gömüldünüz, O’nu ölümden diriltten Tanrı’nın gücüne iman ederek O’nunla birlikte dirildiniz” (Koloseliler 2:11-12). Önceden sünnetin yaptığı Tanrı’nın hizmetine ayırdığı kişileri tanımlama işini artık vaftiz yerine getirmektedir. Ancak uygulamanın şekli değişmiştir, çünkü mükemmel Kuzu, değerli kanını akıtarak kanın sembolik amacını tamamlamıştır. Artık kanlı olmayan bir sakrament vadin işareti ve mührüdür. Su, İsa Mesih’in kanının temiz kılma gücünü sembolize etmektedir. Asla son bulmayacak antlaşma devam etmektedir ve antlaşmanın onay mührü de yeni uygulama biçimiyle sürmektedir.

Yeni Antlaşma’daki büyüme ve genişleme vaadi yerine gelmiştir ve artık kadınlara da antlaşmasının işareti, yani vaftiz uygulanmaktadır. Mesih’te bir olmak bütün ayrımları ve dışlamaları ortadan kaldırmıştır.

Vaftizde Mesih’le birleşenlerinizin hepsi Mesih’i giyindi. Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne dişi ayrımı var. (Galatyalılar 3:27-29)

Eski dönemde her şey doğrudan yapılmazdı ve bu yüzden de bazı sınıflandırmalar vardı. Bu dönemde temsilciler, diğerleri adına bazı görevleri üstlenirlerdi. Kâhinler, Rab’be tapınan topluluğun temsilcileriydi. Kurban kuzuları kefarete ihtiyaç duyan inanlıları, babalar aileyi temsil ediyordu. Erkekler de sünnet işaretinde kadınların temsilcileriydi. Fakat kusurlu olanlar tarafından geleceğine işaret edilen Kusursuz temsilci Mesih geldi. O hem kâhin hem de kurban kuzusudur ve artık aracılık edecek başka bir temsilciye ihtiyaç yoktur. Artık tapınmaya ve hizmete doğrudan katılma ve sakrament işaretini alma herkese açıktır.

Vaftiz ve sünnet arasındaki benzerlik, uygulamaya gereken önemi göstermeme ve onu kötüye kullanma gibi konularda bile baş göstermektedir. Eski Antlaşma halkı iki konuda sürekli olarak hataya düşüyordu. Bazen Tanrı'nın halkına uygulaması için verdiği sünnet sakramentine gerekli önemi vermezken (Yeşu 5:2-8), bazen de sünnetin amacı dışına çıkıyorlardı. O zaman da sünnet hiçbir anlam ifade etmiyordu; çünkü kendilerini ve çocuklarını Tanrı'nın hizmetine adama arzusundan yoksundular. Benzer bir durum bugün de mevcuttur. Bazı mezhepler vaftizi önemsemezken bazıları hiçbir ayırım yapmadan herkese uygulamaktadır. Oysa içten ve Tanrı'ya adanmışlıktan yoksun olan sakrament bir anlam ifade etmez. Yasa'nın Tekrarı 10:16'da Musa dik başlı halkına, yüreklerinizi sünnet edin diye seslenir. Dışsal işaretin yürekteki gerçekliğe işaret etmesi gerekir. Bu sakrament doğru bir şekilde uygulanırsa Tanrı'nın inanlıları ve onların çocuklarını sahiplendiğini hatırlatırken, inanlıları da onları Satın Alan'a iman ve güvenle karşılık vermeye çağırır.

4. SONSUZA KADAR MÜLK OLARAK VERİLEN KENAN DIYARI

Yeni Antlaşma ışığında Tanrı'nın İbrahim'e ve soyuna mülk olarak Kenan diyarını vermeyi vaat etmesini nasıl yorumlamalıyız? Bu ülke, Filistin ya da Kutsal Topraklar olarak bilinen coğrafik bölgeye doğrudan referanstır.

Bir yabancı olarak yaşadığın toprakları, bütün Kenan ülkesini sonsuza dek mülkünüz olmak üzere sana ve soyuna vereceğim. Onların Tanrısı olacağım. (Yaratılış 17:8)

Eğer vaat İbrahim'in fiziksel soyuna verildiyse, o zaman Kenan diyarı hem Yahudiler hem de Araplar tarafından sahiplenilebilir. Biyolojik olarak hepsi İbrahim'in sekiz oğlu aracılığıyla İbrahim'den gelmişlerdir; Hacer'in oğlu İsmail (Yaratılış 16:15), Sara'nın oğlu İshak (Yaratılış 21:2) ve Ketura'nın altı oğlu (Yaratılış 25:1).

Aslında durum Kutsal Kitap'ın kimleri İbrahim'in gerçek soyu olarak tanımladığıyla ilgilidir. Daha önce Pavlus'un, İbrahim'in soyunu nasıl tanımladığını görmüştük. "Eğer Mesih'e aitseniz, İbrahim'in soyundansınız, vaade göre de mirasçısınız" (Galatyalılar 3:29). Vaat, Kenan diyarını *sonsuz dek* mülk olarak vermeyi içeriyordu. Öyleyse Mesih'e iman eden Yahudi ve Yahudi olmayan inanlılar, bu topraklarda nasıl hak iddia ederler? Geçici olarak da değil, sonsuza dek mülk olarak almak için burayı nasıl sahiplenirler?

İbrahim'e verilen vaatlerin tamamı, İbrahim'in kusursuz soyu olan İsa Mesih'te yerine gelmiştir. Dünyadaki tüm inanlılar Mesih'te kutsanmıştır. Mesih'te, İbrahim'in soyunun sayısı gökteki yıldızlar kadar olmuştur. Bu yüzden inanlıların Kenan Diyarını sonsuza kadar mülk olarak almaları vaadi de İsa Mesih'le ilişkilendirilmelidir. Bu toprağı inanlılar için özel kılan, Mesih'tir. İsa, bebekken ailesiyle Mısır'a gitmesi dışında bu topraklardan hiç ayrılmamıştır. Kenan Toprakları'nda hastaları iyileştirmiş ve Tanrı'nın Krallığı'nın yaklaştığını duyurmuştur. Burada ölmüş ve gömülmüştür, yine burada dirilmiş ve göğe alınmıştır. Tüm uluslardan kurtulmuş insanlar, kurtuluşun gerçekleştiği bu yere bakmaya devam edeceklerdir. Kenan Diyarı inanlıların özel mülkü, kutsal toprağı olmayı sürdürecektir ve Tanrı'nın vaadini gerçekleştirdiğini, yılanın başını ezdiğini inanlılara hatırlatmaya devam edecektir. Bundan yüzlerce yıl önce Mezmur yazarı, tüm uluslardan insanların Siyon'da tekrar doğacağını söylemiştir (Mezmur 87). Kurtulmuş olanlar da göksel vatandaşlığın kazanıldığı; Mesih'te tekrar doğdukları ve kurtuluşa eriştikleri ve bu topraklar üzerinde sonsuza dek hak iddia edeceklerdir.

MUSA DÖNEMİ

I. MESİH, MUSA'NIN TANIKLIĞINI TAMAMLAMIŞTIR

Mesih, Musa'ya vahiy edilenin karşısı değil aksine tamamlayıcısıydı.

Kutsal Yasa'yı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. Size doğrusunu söyleyeyim, yer ve gök ortadan kalkmadan, her şey gerçekleşmeden, Kutsal Yasa'dan ufaklık bir harf ya da bir nokta bile yok olmayacak. (Matta 5:17-18)

İsa, Lazar ile zengin adam benzetmesinde ölümden dönen birinin tanıklığının Musa'nın yazılarından daha ikna edici olamayacağını söylemiştir (Luka 16:29-31). Dahası Rab'bin sözüne büyük saygı duyan Yahudilere seslenen İsa, Kutsal Yazılar'ın kendiyile ilişkilendirilmeden anlaşılamayacağını savundu.

Kutsal Yazılar'ı araştırıyorsunuz. Çünkü bunlar aracılığıyla sonsuz yaşama sahip olduğunuzu sanıyorsunuz. Bana tanıklık eden de bu yazılardır! Öyleyken siz, yaşama kavuşmak için bana gelmek istemiyorsunuz. (Yuhanna 5:39-40)

Musa'ya iman etmiş olsaydınız, bana da iman ederdim. Çünkü o benim hakkımda yazmıştır. Ama onun yazılarına iman etmezseniz, benim sözlerime nasıl iman edeceksiniz? (Yuhanna 5:46-47)

Matta, özellikle İsa'nın Musa'ya verilen vahiy nasıl tamamladığı üzerinde durur. Bazı kişiler, Matta'nın Müjdesi'nde kaydedilen Mesih'in yaşamının ve hizmetinin bilinçli bir şekilde Musa'nın önderliğindeki İsrail'in yaşadıklarına paralel olarak anlatıldığını savunmuştur. İsa Mesih'in doğumuyla Mısır'dan çıkan İsrail'in ulus olarak doğuşu arasında bir bağlantı vardır. Yusuf'un ve Meryem'in İsa'yla birlikte Mısır'a kaçtığını ve daha sonra geri döndüklerini görürüz. Matta bunu, "Oğlumu Mısır'dan çağırdım" sözleri yerine gelsin diye gerçekleştiğini söylemektedir (Matta 2:15). Mesih'in Şeria Irmağı'ndaki vaftizi, İsrail'in Kızıl Deniz'deki vaftizine denk düşmektedir (Matta 3). Sonrasında Mesih'in denemesi (Matta 4), İsrail'in çöldeki denemesini hatırlatmaktadır (Mısır'dan Çıkış 17). İsa'nın dağdaki vaazı (Matta 5-7) ise Mesih'in halkının yeni Yasası olmuştur ve bu, Sina Dağı'nda Musa'ya verilen On Emir'e karşılık gelmektedir (Dağda verilen Yasa, Dağdaki vaaz).

Bu paralellikler yüzeysel ya da Kutsal Kitap biraz zorlanarak çıkarılmış sonuçlar olabilir. Ancak bir şey kesindir; Matta'nın müjdesinin amacı, İsa'yı İsrail'in Mesih'i olarak tanıtmaktır. İsrail'in var olma amacı, Kutsal Oğul'un doğmasına aracılık etmektir. Ancak Kutsal Oğul, Babası'na itaat ederken aracı oğul itaat etmemiştir. İsrail'in Musa'nın Yasası altında teokratik bir ulus olup Tanrı'nın egemenliği altında yaşaması gerekiyordu. Mesih, bu yaşam biçiminin nasıl olması gerektiğini hem öğretileriyle hem de yaptıklarıyla göstermiştir. Mesih'in ilk çağrısı, Tanrı Krallığı'na olan aidiyetlerinin yenilenmesi için "İsrail'in kayıp koyunlarına," bu teokratik halka yapılmış bir çağrıydı (Matta 10:6). Tanrısal yetki açık olmasına, krallığın doğasının benzetmelerle açıklanmış ve gücünün hastalar, ölümler ve cinler üzerinde gerçekleşen mucizelerle sergilenmiş (Matta 10:8) olmasına rağmen çoğunluk iman etmeyi reddetmişti. Hatta reddetmekle kalmamış, Mesih'i çarmıha germişlerdi. Ancak Yeni İsrail doğmuştur. Bu İsrail dirilmiş Rab İsa Mesih'in verdiği yetkiyle tüm dünyada öğrenciler yetiştirmekle görevlendirilmiştir (Matta 28:19).

2. MESİH YASA'YI YERINE GETİRMIŞTİR

Musa'nın Yasası üç kategoriye ayrılabilir: Sosyal Yasa, Dinsel Yasa ve Ahlak Yasası. Sosyal Yasa İsrail halkının yaşamını, yöneticilerin atanması, ödemeleri kontrol edilmesi, işçi-işveren ilişkilerinin denetlenmesi, başkalarına kazayla ya da kasten zarar veren kişilerin cezalandırılması gibi birçok konuyu içerirdi. Dinsel Yasa kurban, dinsel sorumluluklar ve bayramlar gibi farklı konularda düzenlemeler getirerek topluluğun tapınma yaşamını düzenliyordu. Ahlak Yasası özellikle On Emir'e dayanırdı ve topluluğun etik değerlerinin temeliydi. İnsanların Tanrı'yla ve birbirleriyle olan ilişkilerindeki ahlaksal sorumluluğa odaklanmıştı.

Mesih, Yasa'nın bu üç boyutunun tamamını yerine getirmiştir. Sosyal Yasa'nın amacı Mesih'in doğmasını sağlayacak ulus olarak İsrail'in varlığını korumaktı. Artık Mesih'in gelişiyse bu Yasa görevini yerine getirmiştir. Yani sosyal kurallar, misyonunu tamamlamış ve geçerliliğini yitirmiştir. Dinsel Yasa kurban kuzusu olarak kendini sunan Mesih'in kefarete sağlayan eylemini öngörmüştür. Mesih'in çarmıha gerilmesinden sonra dinsel kurallar da geçerliliğini yitirmiştir; çünkü görevi çarmıhla birlikte sona ermiştir. Ahlak Yasası da gerçek anlamını Mesih'te bulmuştur. Özünde Tanrı'yı ve komşuyu sevmek olan yasanın gereklerini Mesih yerine getirmiştir.

Yasa'nın sosyal ve dinsel boyutları geçici olsa da, ahlaksal boyutu geçerliliğini ve etkinliğini sürdürmektedir. Kutsal Kitap bunun için iki neden verir: (1) Kutsal Yasanın özü sevgidir ve (2) Ahlak Yasası'nı yerine getirme isteğinin kaynağı, Tanrı'ya duyulan şükrandır. Sevgi ve hamt, Mesih'in kurtaran eylemi tamamlanmadan önce de Kutsal Kitap inancının merkezinde durmaktaydı ve tamamlandıktan sonra da durmaktadır. On Emir'le ilgili olarak Musa, sevgi ve itaatin ne kadar yakın bir ilişki içinde olduğunu vurgulamıştır.

Tanrınız RAB'bi bütün yüreğinizle, bütün canınızla, bütün gücünüzle seveceksiniz. Bugün size verdiğim bu buyrukları aklınızda tutun. (Yasa'nın Tekrarı 6:5-6)

Komşunu kendin gibi seveceksin. (Levililer 19:18)

Aynı nokta, Yasa'yı özetleyen Mesih tarafından da vurgulanmıştır (Matta 22:37-40). On Emir'in Pavlus (Romalılar 13:8-10) ve Yakup (Yakup 2:8-12) tarafından özetlenmesi, inanlıların bu kuralları hayatlarında uygulamalarına işaret eder. Her iki Yeni Antlaşma yazarı da Hristiyanlara seslenmiş ve Yasanın inanlılar için önemini vurgulamışlardır. Elçi Yuhanna'nın bahsettiği emirler daha geniş kapsamlı olsa da referansların özü On Emir'e dayanır.

Tanrı'yı sevip buyruklarını yerine getirmekle, Tanrı'nın çocuklarını sevdiğimizi anlarız. (1. Yuhanna 5:2-3)

On Emir'e giriş cümlesi bizlere sadece Tanrı'nın kimliğini açıklamakla kalmaz, aynı zamanda O'nun emirlerine uymamız gerektiğini de bildirir. "Seni Mısır'dan, köle olduğun ülkeden çıkararak Tanrının RAB benim" (Mısır'dan Çıkış 20:2). Tanrı'nın kurtarıcısı itaatin temelini oluşturur. Aynı şey Yeni Antlaşma'daki inanlı topluluk için de geçerlidir. Bizi günahattan ve sonuçlarından kurtaran Tanrı'ya karşı duyduğumuz minnettarlık, bizleri O'na sadık kalmaya yönlendirir (1. Korintliler 15:58; İbraniler 12:1-3).

3. FISIH, RAB'BİN SOFRASI'NA İŞARET EDER

Fısıh Sakramenti, Musa'nın zamanında verilmiş ve bin beş yüz yıl boyunca Tanrı'nın kurtuluş eylemini anmak için kutlanmıştır. Mesih de çarmıha gerilmeden önceki geceye kadar sadık bir şekilde Fısıh Bayramı'nı kutlamıştı. O gece Mesih, Fısıh'ı O'nu hatırlamak için kutladığımız Rab'bin Sofrası'na dönüştürmüştür (Matta 26:17-30).

Fısıh yemeğinde Kutsallaşma ("Sizi Mısır'dan çıkaracağım"), Özgür Kılma ("Köle olmaktan kurtaracağım"), Kurtuluş ("Sizi özgür kılacağım") ve Oğulluğa Alış ("Sizi kendi halkım yapacağım") kâseleri vardır. Matta'da bu kâselerden sadece ikisine değinilmiştir. Erken dönem Yahudi geleneğine göre bunların hepsi önemliydi ancak birinin ayrı bir yeri vardı. Bu kâse, ölüm meleğinin gazabından korunmak için kapı sövelerine sürülen kurban kanını temsil ediyordu (Mısır'dan Çıkış 12:13).

Şükran kâsesi olarak da bilinen bu kurtuluş kâsesi, Mesih'in Fısıh yemeği sırasında eline aldığı ve "Çünkü bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır" dediği kâsedir (Matta 26:28). 1.Korintliler 10:16'da Elçi Pavlus bu kâseyi, "şükran kâsesi" olarak tanımlamaktadır. "Tanrı'ya şükrettiğimiz şükran kâsesiyle Mesih'in kanına paydaş olmuyor muyuz?" (1.Korintliler 10:16). Bu yüzden Rab'bin sofrası, Mısır'dan çıkış ile başlayan Tanrısal kurtuluşu yeni bir uygulama formu altında kutlamaya devam eder. Bu kutlamanın şeklinin değişmesi gerekmiştir; çünkü kurban kanının gerekliliği ortadan kalkmıştır. Çarmıhta kurban edilen mükemmel kurban kuzusu, diğer tüm kurbanların işaret ettiğini tamamlamıştır.

Altıncı bölümde, Fısıh'ın gelecek çağlar boyunca uygulanması için verildiği söylenmiştir (Mısır'dan Çıkış 12:17). Artık Fısıh'ın nasıl devam ettiğini biliyoruz. Fısıh, yeni formu olan Rab'bin Sofrası'yla hâlâ devam etmektedir. Verdiği mesaj ve anlam aynıdır. Temel olarak Kuzu'nun kanı sayesinde sağlanan kurtuluşa işaret eder. Aslında bu kutlama, sonsuzlara kadar sürecektir. Bunu Rab İsa Mesih'in kendisi söylemiştir,

Size şunu söyleyeyim, Babam'ın egemenliğinde sizinle birlikte yenisini içeceğim o güne dek, asmanın bu ürününden bir daha içmeyeceğim. (Matta 26:29)

Gördüğümüz gibi Mesih'ten önceki inanlılar, hem sadece bir kere uygulanan ve kişisel olarak alınan bir sakramente (sünnet) hem de tekrar edilebilir topluluk olarak alınan bir sakramente (Fısıh) sahiptiler. Farklı formlarda olsa da Mesih'ten sonraki inanlılar da aynı şekilde bu sakramentleri almaya devam ederler; kişisel olarak alınan vaftiz ve topluluk olarak alınan Rab'bin Sofrası. Her iki sakrament de inanlıları Tanrı halkı olarak tanımlamak ve onlara kurtuluşun yalnızca Tanrı'dan geldiğini hatırlatmak için verilmiştir. Bunlar Müjde'nin görsel tasvirleridir. Vaftizdeki su ve Rab'bin Sofrası'ndaki şarap, Mesih'in kanı ve günahları temizleme gücünü temsil etmektedir. Böylece Söz'ün vaaz edilmesi ve sakramentlerin uygulanması tüm duyularımızı harekete geçirir. Kulaklarımız Müjde'nin vaaz edildiğini duyarken sakramentin öğeleri aracılığıyla Tanrı'nın Mesih'te sağladığı kurtuluşu tadarız, hissederiz ve hatta koklarız.

4. ŞABAT, PAZAR GÜNÜNE İŞARET EDER

Altıncı bölümde, Musa zamanında Şabat'ın sakrament yapısına sahip olduğunu söylemiştik. Yani bu günün gereklerini yerine getirenler, inanlı topluluğuyla özdeşleştiriliyorlardı. Haftanın yedinci gününe denk gelen Şabat, zamanın vahiysel anlamını yansıtır. Eski Antlaşma vaatlere işaret ediyor ve vaatlerin yerine gelmesine, özellikle Mesih vaadinin yerine gelmesine, umutla bakıyordu. Bu yüzden haftanın bu günü, vahyin yönünü

yansıtıyor ve geleceğe, altı günün sonunda ödül olarak verilecek olan Şabat dinlenmesine işaret ediyordu.

Ama Mesih her şeyi değiştirmiştir. O'ndan önce öngörülen her şeyi tamamlamıştır. Şimdi bizler Mesih'in gerçekleştirmiş olduğu, tamamladığı işe, geçmişe bakarken haftanın yapısının da bunu yansıttığını görürüz. Her haftanın başında Mesih'in lütfunda dinlenir ve tüm hafta kurtuluşumuzun garantisi olan ilk güne bakıp huzur buluruz. Geçişin ya da bu değişimin temel noktası, Mesih ve Çarmıhı'dır. Bu yüzden Hristiyanlar için Şabat, haftanın ilk gününde kutlanır. Aşağıdaki referansları dikkatlice inceleyin:

- Diriliş gerçekleşikten sonra İsa, elçilerine haftanın ilk günü görünmüştür (Yuhanna 20:19).
- Dirilişten bir hafta sonra yine haftanın ilk günü İsa, elçilerine tekrar görünmüştür (Yuhanna 20:26).
- Mesih'in Kutsal Ruh'u gönderme vaadi, Pentikost Günü'nde haftanın ilk günü gerçekleşmişti (Elçilerin İşleri 2).
- Rab'bin Sofrası, haftanın ilk günü kutlanmıştır (Elçilerin İşleri 20:7).
- Kardeşlerin haftanın ilk günü bir araya geldiğine işaret eden Pavlus, kutsallara yapılacak para yardımının bu günde yapılmasının uygun olacağını söylemiştir (1.Korintliler 16:1-2).
- Rab'bin Günü ifadesi, haftanın ilk günü için kullanılmıştır (Vahiy 1:10). Rab'bin Günü sözü, İ.S. ilk yüzyıl bitmeden kullanılmaya başlanmıştı. "Rab'bin Günü," "Rab'bin diriliş günü" ifadesinin kısaltmasıydı ve dirilişin de haftanın ilk günü gerçekleştiğini biliyoruz.

5. MESİH, GÜNAH İÇİN KUSURSUZ KEFARET

Yom Kippur, Kefaret Günü, Musa düzeni altındaki en önemli dini bayramlardan biriydi (Levililer 16). Başkâhin sadece bugün tapınağın iç kısmına, En Kutsal Yer'e girebilirdi. Tanrı'nın oradaki varlığı keruvlar arasında bulunan antlaşma sandığının üzerinde bulunan örtüyle temsil ediliyordu.

Başkâhin En Kutsal Yer'e girmeden önce detaylı bir hazırlık yapardı. İki tane keçi dikkatli bir şekilde seçilir, bir tanesi kurban edilir, diğeri de kendi başına ölmesi için çöle gönderilirdi. Başkâhin, kurban edilmiş keçiden aldığı bir kâse kanla En Kutsal Yer'e girerdi. Orada insanların günahlarının bağışı için kanı Bağışlanma Kapağına serperdi. Yani Tanrı'nın orada bulunmasını simgeleyen Bağışlanma Kapağı ile Bağışlanma Kapağı'nın altındaki Yasa arasında kefarete kanı bulunurdu. Bu Tanrı'nın kutsallığına, merhametine ve Tanrı'nın Yasası'na uymayanlar için günahların bağışına işaret ediyordu.

Ölmesi için çöle gönderilen keçi ise günahkâr insanların günahlarını taşıyan masum kurbandı. Başkâhin elini ikinci keçinin başının üstüne koyardı; bu insanların günahlarının hayvanın üstüne yüklenmesini sembolize ederdi. Daha sonra keçi, ölmesi için çöle gönderilirdi. Bu, günahkâr olan insanların günahlarını taşıyan ve Rab'bin huzurundan uzaklaştırılan günah keçisiydi.

İbraniler kitabının dokuzuncu bölümü, Mesih'in öldüğü günün daha önceki bütün Günahları Bağışlatma (Kefaret) bayramlarının işaret ettiği nihai *Yom Kippur* olduğunu belirtmektedir. Mesih, Tanrı'nın kutsallığını kanıtlamak için Tanrı'ya mükemmel kurbanı sunan gerçek Başkâhin'dir. Dünyanın günahlarının tam ödemesi olarak Tanrı'nın göksel huzuruna Kendi kanını taşımıştır. Aynı zamanda insanların günahlarını Tanrı'nın

önünden kaldıran Günah Keçisi, Suçsuz Olan Kişi'dir. O halkının günahlarını Kutsal Tanrı'nın huzurunda Kendi üzerine yüklenmiştir.

Çünkü Mesih, asıl kutsal yerin örneği olup insan eliyle yapılan kutsal yere değil, ama şimdi bizim için Tanrı'nın önünde görünmek üzere asıl göğe girdi. Başkâhin her yıl kendisinin olmayan kanla En Kutsal Yer'e girer; oysa Mesih kendisini tekrar tekrar sunmak için göğe girmedi. ... İnsanın bir kez ölmesi, sonra da yargılanması kaçınılmaz olduğu gibi, Mesih de birçoklarının günahlarını yüklemek için bir kez kurban edildi. İkinci kez, günah yüklenmek için değil, kurtuluş getirmek için kendisini bekleyenlere görünecektir. (İbraniler 9:24-25,27-28)

PEYGAMBERLER DÖNEMİ

Temel olarak iki tema, peygamberlerin Mesihsel açıklamalarının odak noktası olmuştur: Kral Mesih ve Acı Çeken Kul Mesih.

1. KRAL MESİH

Matta, Yıldız Bilimciler'i doğudan Mesih'in doğduğu topraklara gelen ve "Yahudiler'in Kralı olarak doğan çocuk" nerede diye soran ziyaretçiler olarak tanıtır (Matta 2:2). Bu olayı, haberi duyan ve doğacak çocuğun kendine potansiyel bir rakip olacağından çekinen Kral Hirodes'in hikayesi izler. Matta'nın bu iki kralı karşılaştırması tesadüfi olamayacak kadar açıktır. Kral Hirodes ve Kral İsa, dünyevi hükümdar ve göksel hükümdar. Birbirine tamı tamına zıt iki krallık! Hirodes'in krallığı, dünyasal gücün tipik bir örneğidir. Bu krallık kılıçla, başkalarının kanı akıtılarak kurulmuştu. Mesih de krallığını kan akıtarak kuracaktı—ama Kendi kanını akıtarak.

İki krallık da nereden bakarsanız bakın tek taraflıydı. Hirodes'in krallığı tamamen dünya standartlarına göreydi. Krallığının dünyasal gücü Yeruşalim'deki o gösterişli, parıldayan sarayıyla açıkça sergilenmekteydi. Mesih'in krallığı ise tamamen gökseldi. Aslında gerçek Hükümdar oydu. Her ne kadar yüceliğini bir kenara bıraksa da bebekliğinde bile kralların Kralı, rablerin Rab'iydi. Gökteki ve yeryüzündeki tüm yetki O'na verilmişti (Matta 28:18). O zamanlar biraz tuhaf görünse de gerçek kral bir ergen bakire tarafından emzirildi ve çarşıda ölümüne hazırlandı.

Dünyanın İsa'nın krallığını anlamamasına şaşmamalı. Sevgi, alçakgönüllülük ve fedakârlık dünyasal krallarla pek özdeşleşmeyen sözlerdir. Askeri ve ekonomik güç, politik manevralar, diplomatik stratejiler; bu gibi sözler insan yönetimlerinin kimliğini tanımlamaktadır. Ancak bir bebek, ulusların gücüyle karşılaştırıldığında hiç bir anlam ifade etmez. Kutsal Ruh yıldızbilimcilerin gözünü açmıştı; öyle ki, bu sayede bu büyük paradoksu anlayabildiler; Tanrısal gücün vahyi en zayıfa yerleştirilmişti. Yıldızbilimciler bu zıtlıktan dolayı sendelemediler. Modern zamanın bilgeleri bu yıldızbilimciler kadar bilge değildiler.

Peki, Mesih'in Krallığı nasıl bir krallıktı? Öncelikle dünyasal krallıkların doğasını paylaşmıyordu. İsa, Yuhanna 18:36'da "Benim krallığım bu dünyadan değildir" demişti. İsa'nın öğrencilerine öğrettiği dua, Rab'bin Krallığı'nın özünü oluşturur. "Egemenliğin gelsin. Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de Senin istediğin olsun" (Matta 6:10). Tanrı'nın gücü, isteğinin gerçekleştiği her yer ve zamanda yansımaları bulur. Kral İsa'nın hükümranlığı, ne zaman bir kişi yeniden doğsa ve O'nun Rab olduğunu açıkça beyan etse genişler ve büyür. Her ne zaman Hristiyan bir kurum kurulsun, orada Mesih'in

hükümranlılığı sergilenir. Mesih'in Krallığı'nın üyeleri, onları cezbedecek zamanın bütün tehlikelerinden özgürdürler. Sadakatleri mühürlenmiştir ve her şeyin üstündedir; bu yüzden sonsuza dek kalıcıdır. Krallığın tamamlanacağı gün hâlâ gelmemiş olsa da onlar Mesih'in kral olduğunu bilmektedir. Bu krallık, bir hardal tohumu tanesi gibi, tencere içindeki hamur mayası gibi amacına yavaş yavaş ulaşmaktadır. Ve bir gün gelecek ki Kutsal Kitap'taki son kitabın öngördüğü gerçekleşecektir.

Dünyanın egemenliği Rabbimiz'in ve Mesih'i'nin oldu. O sonsuzlara dek egemenlik sürecek. (Vahiy 11:15)

2. ACI ÇEKEN KUL MESİH

Zamanın insanları Mesih vaadindeki kral portresine o kadar odaklanmışlardı ki Mesih'in, Yahve'nin Acı Çeken Hizmetkârı olması gerektiğini gözden kaçırdılar. Onlara göre Davut'un vaat edilen oğlu gelecek ve İsrail ulusuna tekrar bir servet katacaktı. Onları bütün politik boyunduruktan kurtaracak ve ütöpik bir barış ulusu oluşturacak bir lider bekliyorlardı. Mesih ile ilgili bu yanlış beklentiler, elçilerde ve Mesih'i izleyen öğrencilerde de vardı. Yakup'un ve Yuhanna'nın dileğini dile getiren anne, aslında dolaylı olarak buna gönderme yapıyordu. "Buyruk ver, senin egemenliğinde bu iki oğlumdan biri sağında, biri solunda otursun" (Matta 20:21). İki oğulun da annenin bu isteğini açıkça onayladığı Markos 10:33-45'teki paralel ayetlerde görülmektedir. Onlar da Mesih'in dünyasal bir krallık kuracağını düşünüyor ve bu yüzden bu dünyasal krallık içinde prestijli bir pozisyona sahip olmak istiyorlardı. İsa'nın verdiği yanıt, bunu açıkça gözler önüne sermektedir.

Ama İsa onları yanına çağırıp şöyle dedi: "Bilirsiniz ki, ulusların önderleri onlara egemen kesilir, ileri gelenleri de ağırlıklarını hissettirirler. Sizin aranızda böyle olmayacak. Aranızda büyük olmak isteyen, ötekilerin hizmetkârı olsun. Aranızda birinci olmak isteyen, ötekilerin kulu olsun. Nitekim İnsanoglu, hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve canını birçokları için fidye olarak vermeye geldi." (Matta 20:25-28)

Petrus da krallık beklentileriyle İsa'nın çektiği acıyı ve ölümü pek bağdaştıramamıştır. Oysa İsa ileri gelenlerin, başkâhinlerin ve din bilginlerinin elinde çok acı çekeceğini önceden bildirmişti (Matta 16:21-23). Petrus ise bunun olanaksız olduğunu düşünmüştü. "Tanrı korusun, ya Rab! Senin başına asla böyle bir şey gelmeyecek" (Matta 16:22). Petrus, Davut'un krallığıyla ilgili anlatılanlarla büyümüştü. Bunların gelecek olan büyük krallığa işaret ettiğini biliyordu. Ancak gelecek olan Kurtarıcı'nın acı çekeceği ve öleceği aklının ucundan bile geçmemişti. Bununla ilgili peygamberlerin yazdığı ya ilgisini çekmemişti ya da açıkça önemsememişti.

Ancak Peygamber Yeşaya, vaat edilen kurtarıcının hem acı çekeceğini hem de görkemli bir şekilde kral olacağını yazmıştı. Mesih acı çekecek ve bu acıları O'nu yüceliğe taşıyacaktı. Yeşaya 53; Mesih'i "insanlar tarafından hor görülen," "yapayalnız bırakılan" ve "acı çeken" biri olarak tanıtmaktadır. Koyun gibi yoldan sapan bizim günahlarımız yüzünden O eziyet çekecekti, O vurulup ezilecekti, O yaralanacaktı ve O'nun bedeni deşilecekti. Yaşayanlar diyarından O atılacaktı ve O'na kötülerin yanında bir mezar verilecekti. Ancak acı ruhu acı çektikten sonra (ayet 11) yaşam ışığını görecekti ve yüceltilecekti (ayet 12).

İsa, Mesih görevinin bu iki yönünü Emmaus Yolu'nda iki kişiyle konuşurken açıkça dile getirmiştir:

“Sizi akılsızlar! Peygamberlerin bütün söylediklerine inanmakta ağır davranan kişiler! Mesih'in bu acıları çekmesi ve yüceliğine kavuşması gerekli değil miydi?” dedi. Sonra Musa'nın ve bütün peygamberlerin yazılarından başlayarak, Kutsal Yazılar'ın hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı. (Luka 24:25–27)

Peygamber Zekeriya da “Dal” olan Mesih'in tahtında oturan başkâhin olacağını söylemişti (Zekeriya 6:13). Yani Mesih'in hem kâhin hem kral hem kurban sunan hem de yöneten olacağını belirtmişti. Peygamber Dönemi boyunca kâhinlik ve krallık birbirinden dikkatli bir şekilde ayrılmıştır. Kral Uzza gururlanıp kâhinlik görevini de üstlenmek isteyince deri hastalığına yakalanmıştı (2.Tarihler 26:16–21). Ancak Peygamber Zekeriya, Davut'un soyundan birinin hem kral hem de kâhin olacağını bildirmiştir. Bu peygamberliği Mesih tamamlamaktadır: O, hem kendini O'na inanlar için fidiye olarak sunan kâhin hem de kurtulanların kalbinde hüküm süren kral olmuştur. Krallığı ölümüyle kurulmuştur. Krallığının temelinde çarmıh vardır. Yüce Kral O'dur, çünkü dünyanın günahlarını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu'dur.

İsa Mesih, kulları için ölen bir kraldır. Sömürmek için değil kutsamak için, köleleştirmek için değil özgür kılmak için hüküm sürmektedir. Kulları, bu ebedi Kâhin-Kral'ın iyi haberini taşıyan ayrıcalıklı kişilerdir. Krallığın mesajını dünyanın her tarafına götürmekle yükümlüdürler. Ve bir gün, ki bu gün çok yakın zamanda gelebilir, her diz çökecek ve her dil Baba Tanrı'nın yüceliği için İsa'nın Rab olduğunu söyleyecek.

TARTIŞMA SORULARI

1. Kendimizi yazı veya söz ile ifade ederken kullandığımız kelimelerin doğru seçilmesinin önemini ve bunun etkili iletişime olan katkılarını inceleyiniz.
2. İnsanlığın ilk temsilcisi olan Adem'den düşmüş bir insanlık doğdu. Romalılar 5:12–20'nin ışığında Mesih'in neden sık sık ikinci Adem olarak nitelendiğini düşününüz.
3. Mesih, Tanrı'nın krallığının Şeytan'ın krallığına olan üstünlüğünün kanıtları nelerdir?
4. Kutsal Ruh ile birleşen Hristiyanlarda ortaya çıkması gereken belirtiler nelerdir?
5. İbrahim ile yapılan antlaşmayı ve onun işareti olan sünneti, Yeni Antlaşma'daki vaftiz sakramenti ile kıyaslayınız.
6. "İbrahim'e verilen bütün vaatler O'nun mükemmel tohumu olan İsa Mesih aracılığıyla yerine getirilmiştir" sözünü açıklayınız.
7. Kurtuluş Tarihi perspektifinden bakıldığında Musa'nın Sosyal ve Töresel Yasaları sona ermiştir, ancak Ahlak Yasası hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Neden?
8. Hristiyanların Şabat'ı neden haftanın ilk günü kutladığını soran birine verilmesi gereken cevap nedir?
9. Musa'nın Töresel Yasası'nda (Levililer 16) geçen "Kefaret Günü"nde, Mesih'in çarmıha gerilmesiyle ilgili önceden bildirilenleri, İbraniler 9'da İsa'nın çarmıha gerilişinin sunumu ışığında inceleyiniz.
10. Peygamberlerin, Mesih'i bir yandan kral olarak yüceltirken diğer yandan aşağılayıcı terimlerle küçük düşürmelerinin neden bir çelişki olmadığını açıklayınız.

AYET REFERANS İNDEKSİ

YARATILIŞ

1—2	17, 43	12:1—3	52
1	19	12:4—9	52
1—3	32, 34	12:10	52
1:31	67	12:11—20	52
2:8—25	35	13—14	52
2:15—17	35	14	53
2:19—20	35	14:13	51
3	17	15	54
3:1—6	36	15:1—6	57
3:1—7	43	15:2	53
3:6	36, 92	15:5	54
3:8—13	38	15:6	53
3:8—24	43	15:7	53
3:14—21	38	15:8—19	53
3:15	38, 92	15:18	54
3:17—21	39	16:1—2	54
4:1—6:12	43	16:15	97
4	43, 44	17	54
5	40, 44	17:1—9	55
5:3—4	17	17:7	39, 96
6—11	42	17:8	54, 97
6:1—7	44	17:9—14	66
6:8	44	17:15—22	57
6:13—10:32	43	17:17	58
7	43, 54	17:27	56
9	44, 45	18:17	53
9:8—17	44	18:19	52
9:9	39	21:2	97
9:13	55	21:5	19
9:20—21	45	24:4	56
9:20—27	94	24:27	57
9:26	93	24:42—49	95
9:27	93	25:1—4	58
11	43	25:1	97
11:1—9	48, 94	25:7	20
11:10—32	47	25:26	19
12—25	43	26—50	18
12—50	50	28—50	58
12	52	29:27	66

YARATILIŞ

32:28.....	58	49:10.....	73
46:1-7.....	19		
47:9.....	19		

MISIR'DAN ÇIKIŞ

2:24.....	61	16:1-3.....	63
3.....	70	16:26-29.....	67
4:22-23.....	62	17.....	98
4:22.....	63	20.....	65
6:6.....	61	20:2.....	65, 99
6:6-8.....	62	20:8.....	67
7-11.....	62	20:8-11.....	68
9:16.....	63	20:11.....	67
12.....	64	21-31.....	65
12:12.....	62	31:12-16.....	66
12:12-14.....	66	32:6.....	63
12:13.....	100	32:8.....	63
12:17.....	100		
12:40.....	19		

LEVİLİLER

16.....	101, 105	19:18.....	99
19:1-19.....	65		
19:18-19.....	65		

YASA'NIN TEKRARI

5-6.....	65	9:4-6.....	63
6:5-7.....	65	10:15.....	39
6:5-6.....	99	10:16.....	97
7:7.....	63		

YEŞU

5:2-8.....	97
24:1-27.....	68

HAKİMLER

20-21.....	74
------------	----

1. SAMUEL

8.....	73
8:19-20.....	73

1. KRALLAR

6:1.....	19	22.....	86
11:7-8.....	80	22:6.....	75
19:1-18.....	75		

2. KRALLAR

5:19-27.....	75
--------------	----

2. TARİHLER

20:7.....	53
26:16-21.....	104

NEHEMYA

2.....	83	8.....	83
4-6.....	83		

ESTER

7.....	83
--------	----

MEZMURLAR

8.....	32	105:2.....	34
19.....	31, 32	106.....	60
23.....	37	115:3-8.....	76
29.....	32	119.....	26
33:6.....	26	119:11.....	26
65.....	32	119:89-112.....	24
87.....	97	135.....	60
89:3-4.....	39	136.....	60
104.....	32	147.....	32
105.....	60		

YEŞAYA

2:8.....	76	45:4.....	78
6:5.....	75	50:1.....	78
11:9.....	94	51:1-2.....	77
29:16.....	76	53.....	103
40:5.....	90	54:5-6.....	78
41:8.....	53	56:6-7.....	68
41:8-10.....	78	64:8.....	76
41:25.....	76	65:25.....	37
43:1.....	76		

YEREMYA

1:6.....	75	14:7-10.....	78
2:2-3.....	77	14:8.....	77
2:10-13.....	78	20:14-18.....	75
3:1.....	78	23:10.....	78
6:13.....	80	29:10-13.....	82
7:9-11.....	79		

HEZEKIEL

13:19.....	75	36:24-28.....	82
23:45.....	78	36:35.....	37
36:16-32.....	82		
36:22-32.....	82		

DANIEL

9:19.....	78
-----------	----

HOŞEA

1:2.....	78	11:1.....	64
2:5.....	80	13:2.....	81
2:8.....	80	13:4.....	77
2:12-13.....	80	14:1-3.....	81
4:12.....	76	14:3.....	76
7:4.....	78		

AMOS

2:4.....	76	7:12-13.....	75
3:2.....	79	9:10.....	79
4:13.....	76		
5:8.....	76		

MIKA

3:5.....	75	7:18-20.....	81
3:11.....	75, 79, 80		

HAGAY

2:6-9.....	84
------------	----

ZEKERIYA

1:1-6.....	84	6:13.....	104
1:16.....	83		
2:12.....	78		

MALAKI

3:6-7.....	77
4:5.....	90

MATTA

1.....	16, 18	20:21.....	103
1:1-17.....	50	20:25-28.....	103
2:2.....	102	22:37-40.....	65, 99
2:15.....	98	22:42.....	30
3.....	98	24:36-51.....	42
3:9.....	95	24:37-39.....	93
4.....	98	26:17-30.....	100
5-7.....	98	26:28.....	100
5:17-18.....	98	26:29.....	100
6:10.....	102	26:36-46.....	37
10:6.....	98	26:41.....	37
10:8.....	98	28:18.....	102
11:13.....	74	28:19.....	98
16:21-23.....	103		
16:22.....	103		

MARKOS

10:33-45.....	103
---------------	-----

LUKA

1:54-55.....	51	16:22.....	96
2:1.....	46	16:29-31.....	98
4:1-13.....	36, 92	17:20-37.....	42
4:3.....	92	24:25-27.....	91, 104
4:5-7.....	92		
4:9.....	92		

YUHANNA

1:1-3.....	31	5:46-47.....	98
1:1.....	90	6:38.....	36, 91
1:14.....	90	8.....	50
1:18.....	27	8:39-41.....	57
1:23.....	90	8:39.....	95
1:29.....	74	8:56.....	58, 94
1:34.....	90	15:15.....	53
1:36.....	90	18:36.....	102
3:30.....	76	20:19.....	101
4:22.....	95	20:26.....	101
5:39-40.....	98		
5:46.....	24		

ELÇİLERİN İŞLERİ

2:1-41.....	94	20:7.....	101
2.....	101		
7.....	16		

ROMALILAR

1:16.....	95	5:12-20.....	92, 105
1:18-32.....	24	9:8.....	57
1:19-20.....	26	10:9.....	37
3:1-2.....	95	11:17-24.....	95
4-9.....	50	13:8-10.....	66, 99
5.....	32		

1. KORINTLILER

2:11.....	14	15:35-38.....	32
2:12.....	28	15:45.....	91
2:14.....	28	15:58.....	99
10:16.....	100	16:1-2.....	101
14:1.....	41		
15:22.....	36, 91		

2. KORINTLILER

5:18-21.....	20
--------------	----

GALATYALILAR

3:6-25.....	50	3:16.....	39, 95
3:7.....	57	3:17.....	95
3:8.....	94	3:27-29.....	96
3:9.....	57, 94	3:29.....	39, 51, 94, 96, 97
3:14.....	94		

EFESLİLER

2:12.....	96
5:6-9.....	32

FİLİPİLİLER

2:8-11.....	91
-------------	----

KOLOSELİLER

2:11-12.....	96
--------------	----

2. TIMOTEOS

3:5.....	21
3:16.....	28

TITUS

3:5.....	30
----------	----

İBRANİLER

1:1-3.....	31, 89	9:26-28.....	90
1:3.....	91	9:27-28.....	102
2:14-18.....	90	11.....	16, 90
7:26-28.....	90	11:10.....	90
9.....	105	12:1-3.....	99
9:11-14.....	90	12:24-29.....	84
9:24-25.....	102		

YAKUP

2:8-13.....	66	2:23.....	53
2:8-12.....	99		

1. PETRUS

1:3.....	93
3:8-22.....	42

2. PETRUS

1:12-21.....	24
1:21.....	28

1. YUHANNA

2:15-16.....	36, 92
5:2-3.....	99

VAHIY

1:10.....	101	12:5.....	73
5:9.....	18	22:1-5.....	38
11:15.....	29, 93, 103		